

وزارت کشور

سازمان شهرداری و دهیاری های کشور
انتشارات

روستاهای اشتغال آفرین

روستاهای اشتغال آفرین

معاونت امور دهیاری‌ها/مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی
تهیه‌کننده و پدیدآور: سیدعارف موسوی - حسن عزیزی نوذری پور

سرشناسه: موسوی، سیدعارف، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور: روستاهای اشتغال‌آفرین/ تهیه کننده و پدیدآور سیدعارف موسوی، حسن عزیزی نوذری پور: [برای] معاونت امور
دهیاری‌ها، مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، نشر مهر آفرید، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری: ۲۸۹ ص: مصورا رنگی، جدول.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۸۷۸-۳-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه.

موضوع: روستاها -- ایران -- اوضاع اقتصادی
Villages -- Iran -- Economic conditions
نیروی انسانی -- ایران -- برنامه‌ریزی در روستاها
Manpower policy, Rural -- Iran

روستاها در توسعه -- ایران
*Villages in development -- Iran
عمران روستایی -- ایران
Rural development -- Iran

شناسه افزوده: عزیزی نوذری پور، حسن، ۱۳۴۹-
شناسه افزوده: سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور. مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی
رده بندی کنگره: HC۴۷۳
رده بندی دیویی: ۳۳۰/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۹۶۱۱۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

عنوان: روستاهای اشتغال‌آفرین

ناشر: انتشارات سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
پدیدآورنده: معاونت امور دهیاری‌ها / مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی/سیدعارف موسوی - حسن عزیزی
نوذری پور

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۴۰۱

طراح جلد: علیرضا فروتن

صفحه‌آرا: فریده دارستانی فراهانی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۸۷۸-۳-۹

شناسه مجوز: ۶۴۴۶۷۷-۶۳۵۹۳۰-۹

نشانی: تهران، بلوار کشاورز، خیابان نادری، پلاک ۱۷، مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی

کدپستی: ۱۴۱۶۶۳۳۶۶ تلفن: ۶۳۹۰۲۰۵۳ و ۶۳۹۰۲۰۵۰ (۰۲۱)

Email: ShahrDariha91@gmail.com

وزارت کشور
سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور
انتشارات

فهرست مطالب

۷ مقدمه
۹ سخن آغازین
۱۱ فصل اول: تعاریف و مفاهیم
۱۳ تعریف و مفهوم توسعه
۱۵ توسعه پایدار
۱۶ توسعه روستایی
۱۷ توسعه پایدار روستایی
۱۷ اقتصاد روستایی
۱۸ اقتصاد پایدار روستایی
۱۹ اقتصاد خلاق
۲۰ درآمد پایدار
۲۱ کسب و کارهای خلاق
۲۱ اهمیت کسب و کار خلاق
۲۲ روستا و اقتصاد خلاق
۲۳ اشتغال و اشتغال آفرینی
۲۴ کار آفرینی
۲۵ اهمیت و ضرورت کار آفرینی
۲۷ انواع کار آفرینی
۲۷ فرایند کار آفرینی
۲۸ کار آفرینی روستایی
۳۰ انواع کار آفرینان روستایی
۳۰ کشاورز کار آفرین
۳۱ کار آفرینان منبع محور
۳۲ کار آفرینان چندکاره
۳۴ تعریف و مفهوم خلاقیت و نوآوری
۳۵ فصل دوم: تجارب کار آفرینی و اشتغال روستایی در کشورهای پیشرو
۳۷ مقدمه
۳۷ ۱. آموزه‌های کار آفرینی و اشتغال روستایی در چین
۳۸ استراتژی توسعه روستایی چین
۳۹ توسعه کار آفرینی و اشتغال در چین
۴۰ موفقیت برنامه‌های کار آفرینانه روستایی در چین
۴۰ انقلاب اول؛ دخالت دولت در بخش کشاورزی
۴۱ انقلاب دوم؛ توسعه کار آفرینی روستایی
۴۴ ۲. توسعه روستایی و کار آفرینی روستایی در هند

۴۵ محیط کارآفرینی و کسب‌وکار در کشور هند
۴۵ سیستم‌های حمایتی از توسعه کارآفرینی و صنایع کوچک
۴۶ همسویی دولت و بخش خصوصی در توسعه کسب‌وکارهای کوچک
۴۷ توسعه کارآفرینی و اشتغال در بخش صنایع دستی
۴۹ حمایت از تولید و صادرات کالا در جهت توسعه کسب‌وکارهای کوچک
۵۱ حمایت از فن‌آوری‌های نوین
۵۲ حمایت مؤسسات مالی و اعتباری از کارآفرینی زنان
۵۳ ۳. توسعه روستایی و کارآفرینی روستایی در مالزی
۵۳ توسعه روستایی زیربنای رشد اقتصادی
۵۴ توسعه کارآفرینی
۵۵ ۴. اشتغال و کارآفرینی روستایی در اتحادیه اروپا
۵۶ اهم ارکان توسعه کارآفرینی روستایی در اتحادیه اروپا
۵۶ رکن اول: توسعه کارآفرینی روستایی
۵۶ رکن دوم: ایجاد یک محیط کسب‌وکار مطلوب برای کارآفرینان
۵۶ رکن سوم: اقدامات لازم برای توسعه کارآفرینی
۵۸ جمع‌بندی

۶۱ فصل سوم: معرفی روستاهای اشتغال آفرین

۶۳ فرایند انتخاب روستاهای بدون بیکار
۶۴ جدول مشخصات روستای بدون بیکار
۶۴ آذربایجان غربی - روستای مافی‌کندی: کشاورزی، پرورش آبزیان و طیور،
۶۵ احداث اقامتگاه بوم‌گردی و مجسمه‌سازی
۶۵ بوشهر - روستای بحیری: گردشگری و صنایع دستی (قالی‌بافی، عبابافی،
۶۸ گلیم‌بافی، حصیربافی) و مصنوعات چوبی مانند مبلمان و ...
۷۲ بوشهر - روستای جزیره شیف: کشاورزی، شیلات
۷۶ بوشهر - روستای شهنیا: کشاورزی، صنایع تبدیلی و بسته‌بندی
۸۰ بوشهر - روستای فقیه حسنان: گردشگری و صنایع دستی
۸۵ تهران - روستای بهمن‌آباد: کشاورزی، صنایع چوبی، مصنوعات چوبی و ...
۸۵ تهران - روستای جعفرآباد باقراف: تولیدی آیینه - شمعدان و لوستر و دکوری
۸۸ عروس
۹۲ چهارمحال و بختیاری - روستای قلعه ممکا: کشاورزی - تولید و پرورش قارچ
۹۵ خراسان جنوبی - روستای اصفهک: گردشگری و کشاورزی
۹۵ خراسان جنوبی - روستای شهرک امام خمینی (ره): صنعت (پانل‌های
۹۹ خورشیدی) و کشاورزی
۱۰۲ خراسان رضوی - روستای ریاب: گردشگری و کشاورزی
۱۰۶ خوزستان - روستای بردیه: کشاورزی، خدمات

- زنجان - روستای تشویر: کشاورزی- تولید زیتون و فرآورده‌های آن ۱۱۰
- زنجان - روستای گیلانکشه: کشاورزی- تولید زیتون و فرآورده‌های آن ۱۱۳
- سمنان - روستای جودانه: کشاورزی-دامداری، خدمات ۱۱۷
- سمنان - روستای محمدآباد سرحد: تولید پوشاک ۱۲۲
- سیستان و بلوچستان - روستای منزلاب: گردشگری ۱۲۶
- فارس- روستای بی‌بی مهلت (پیرمهلت): ایجاد حدود ۵۰ شرکت خدماتی و
تعاونی در زمینه امور پیمانکاری توزیع برق ۱۳۰
- فارس- روستای شهرک غدیر: کشاورزی؛ باغداری، پرورش دام و طیور ۱۳۳
- فارس- روستای قلعه‌نو: تولید مرکبات، خرما و غلات ۱۳۶
- فارس- روستای لایزنگان: کشاورزی، باغداری و پرورش گل محمدی دیم ۱۴۰
- فارس- روستای نوایگان: محصولات باغی مانند: انجیر خشک دیم، گل محمدی،
بادام، گردو، مویز ۱۴۴
- قزوین - روستای اردلان: کشاورزی، قفسه‌سازی، پرورش دام ۱۴۸
- قزوین - روستای طیوچچی: کشاورزی؛ باغداری، مراکز صنعتی و تولیدی ۱۵۲
- قزوین - روستای شهرک فارسجین: کشاورزی و دامداری ۱۵۴
- قم- روستای صرم: کشاورزی، دامپروری، صنایع دستی و تولید زغال ۱۵۸
- قم- روستای حسین‌آباد میش‌مست: کشاورزی، دامپروری، مشاغل زنان روستایی
(قالی‌بافی)، خدمات به خارج از روستا ۱۶۲
- کرمان - روستای چکری: کشاورزی، پرورش آبزیان و طیور در حدود ۷ مرکز و
احداث اقامتگاه بوم‌گردی ۱۶۵
- کرمان - روستای زیری: کشاورزی گلخانه‌ای ۱۶۸
- گلستان - روستای عطاآباد: کارگاه مبلمان‌سازی، نمایشگاه فروش مبلمان و صنایع
وابسته به مبلمان‌سازی ۱۷۲
- گلستان - روستای وامان: تغییر الگوی کشت و کشت زعفران و گیاهان دارویی ۱۷۶
- گلستان - روستای فشتال: کشاورزی (پرورش مرغ و اردک بومی - ماهی - چای -
نوغان) ۱۸۰
- گلستان - روستای گشت: شیلات و گردشگری ۱۸۴
- گلستان - روستای ملاط: کشاورزی (شیلات)، گردشگری و صنایع دستی ۱۸۷
- لرستان - روستای گایکان: گل و گیاهان زینتی و دارویی ۱۹۱
- لرستان - روستای دره تخت: گردشگری، کسب‌وکارهای متنوع ۱۹۴
- مازندران - روستای سوخته‌سرا: کشاورزی، پرورش زنبورعسل ۱۹۷
- مازندران - روستای کاری کلا: کشاورزی (تغییر الگوی کشت) و مشاغل خدماتی ۲۰۰
- مازندران - روستای اوکسر کریمکلا: کشاورزی (صنایع تبدیلی و خدماتی) ۲۰۳
- مرکزی - روستای آقداش: کشاورزی (باغداری)، تولید انبوه انگور و زعفران ۲۰۶
- مرکزی - روستای آبگرم: ارائه خدمات گردشگری به‌واسطه وجود چشمه‌های آبگرم ۲۱۱

۲۱۵	مرکزی - روستای زرنوشه: تولید انواع نردبان فلزی - گیره لباس و رخت‌آویز.....
۲۱۸	مرکزی - روستای ستق: کشاورزی، دامپروری و کسب‌وکارهای مرتبط
۲۲۲	مرکزی - روستای سعادت‌آباد: کشاورزی (باغ‌های هلو و پرورش گل‌های زینتی)... مرکزی - روستای سیاوشان: خدمات گردشگری و صنعت (تولید پمپ کولر، پوشاک و انواع کارتن)
۲۲۵
۲۲۸	مرکزی - روستای شهسواران: تولید انواع مبلمان مصنوعات چوبی.....
۲۳۲	مرکزی - روستا فشک: تولید کفش و پوشاک
۲۳۵	مرکزی - روستای غینرجه: کشاورزی و دامداری.....
۲۳۹	هرمزگان - روستای بحل: صید آبزیان، صیادی و شیلات
۲۴۲	هرمزگان - روستای بریزگ(نوشهر): صید ماهی و میگو..... هرمزگان - روستای بندر حسینه: یخ‌سازی، تعاونی خدمات صیادی، سردخانه، بسته‌بندی و انجماد آبزیان.....
۲۴۵
۲۴۹	همدان - روستای اشترمل: تولید مبلمان و منبت منحصر به فرد و صادراتی.....
۲۵۳	همدان - روستای جیجانکوه: تولید انواع مبلمان و منبت‌کاری.....
۲۵۶	همدان - روستای دستجرد: تولید انواع پوشاک
	همدان - روستای زاغه: تولید کیف، کفش و ساک‌های ورزشی و کارگاه‌های اتاق‌سازی خودروهای سبک و سنگین.....
۲۵۹
۲۶۲	همدان - روستای سید شهاب: تولید انواع مبلمان و منبت‌کاری.....
۲۶۵	همدان - روستای کردآباد: کارگاه تولید انواع پوشاک.....
۲۶۹	همدان - روستای لتگا: کارگاه جوراب‌بافی
	یزد - روستای احمدآباد مشیر: کشاورزی و صنایع وابسته (تغییر الگوی کشت) محصولات گلخانه‌ای.....
۲۷۳
۲۷۷	فصل چهارم: راهکارهایی برای کارآفرینی و اشتغال‌زایی روستایی
۲۷۹
۲۷۹	اهم موضوعات قابل تحقیق در کارآفرینی و اشتغال روستایی با محوریت دهیار
	پیشنهادات راهبردی و نکات کلیدی در توسعه اشتغال پایدار و کارآفرینی روستایی
۲۸۲
۲۸۹ منابع

مقدمه

در دنیای کنونی، شاهد تغییرات روزافزونی در تمامی ابعاد زندگی هستیم. در این میان سکونتگاه‌های روستایی نیز استثنا نبوده و به‌طور روزافزونی با تغییرات، فرصت‌ها و تهدیداتی روبرو هستند. در چنین شرایطی تضمین و تداوم حیات و بقای روستاها و به عبارتی توسعه پایدار سکونتگاه‌های روستایی، در مقایسه با گذشته، پیوند گسترده‌تر و عمیق‌تری با مفهوم کارآفرینی و اشتغال‌آفرینی دارد. در شرایط کنونی علی‌رغم توسعه بسیار مطلوب زیرساخت‌های اساسی همچون؛ آب، برق، تلفن، گاز، اینترنت و...، همچنان روستاها نتوانسته‌اند به نقش و جایگاه واقعی خود در تولید و اشتغال‌آفرینی دست یابند و از این منظر با مسایل و مشکلات متعددی مواجه هستند که بعضاً آثار و پیامدهای آن را در سکونتگاه‌های شهری نیز می‌توان دید.

با توجه به سهم بسیار بالای بخش کشاورزی در اشتغال روستایی کشور از یک سو و محدودیت‌های روزافزون منابع تولید (به‌ویژه آب‌و‌خاک) از سوی دیگر، نمی‌توان با تکیه صرف به بخش کشاورزی، آن هم با روش‌های سنتی و بهره‌وری پایین، نیازهای روستانشینان این عصر را پاسخ گفت. لذا در چنین شرایطی، بهره‌گیری از شیوه‌ها و روش‌های نوین و دانش‌بنیان در بخش کشاورزی، اصلاح نظام آبیاری با استفاده از شیوه‌های نوین آبیاری اعم از قطره‌ای، زیرسطحی و...، توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی مرتبط با بخش کشاورزی، با تأکید بر حفظ و صیانت از اصالت‌های بومی و امثالهم، با رویکرد ارتقای بهره‌وری و اشتغال‌آفرینی، نه یک انتخاب، بلکه یک الزام است و اشتغال‌آفرینی را می‌توان به منزله مداخله‌ای راهبردی، قلمداد کرد که می‌تواند فرآیند توسعه روستایی را سرعت بخشد.

خوشبختانه در کشور عزیزمان هم مصادیق و نمونه‌های موفق وجود دارند که ساکنین آن یا افراد کارآفرین، توانسته‌اند با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های موجود جغرافیایی، تاریخی و...، یا خلق مزیت‌ها و فرصت‌های جدید، تحولات عظیمی را در راستای رونق اقتصادی و شکوفایی روستاها

ایجاد نمایند. بی شک ترویج چنین ایده‌ها و الگوهایی در کشور می‌تواند بسترهای لازم برای رونق اشتغال‌آفرینی در سکونتگاه‌های روستایی را بیش از پیش فراهم نماید. بر همین اساس همکاران عزیزمان در سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، کوشیده‌اند تا در سالی که از سوی مقام معظم رهبری به عنوان "تولید، دانش‌بنیان، اشتغال‌آفرین" نامگذاری شده است، در راستای ترویج فرهنگ اشتغال‌آفرینی در روستاهای کشور کتاب "روستاهای اشتغال‌آفرین" را منتشر نمایند. مطالعه این کتاب که در آن روستاهای نمونه در زمینه اشتغال‌آفرینی معرفی شده‌اند، می‌تواند چراغ راهی باشد برای آغاز و تداوم این‌گونه حرکت‌ها در سایر روستاهای کشور. با امید سربلندی، عزت و اقتدار روزافزون ایران عزیز و اسلامی.

احمد وحیدی

وزیر کشور

سخن آغازین

امروزه بر اساس مسایل و مشکلات پیش روی توسعه سکونتگاه‌های روستایی و به منظور دستیابی به اهداف توسعه پایدار روستایی، استراتژی‌ها و راهبردهای گوناگونی مطرح و بعضاً اجرا می‌شود. در همین راستا با مدنظر قرار دادن شرایط بسیاری از روستاهای کشور، "کارآفرینی" یکی از مؤثرترین و کارآمدترین استراتژی‌هایی است که از سوی اندیشمندان، برای توسعه اقتصادی روستاها مطرح می‌شود. بر اساس این راهبرد می‌توان، از طریق کارآفرینی روستایی و بر اساس برنامه‌ریزی راهبردی مناسب، به تحقق توسعه‌ی اقتصادی روستاها در کنار سایر ابعاد توسعه پایدار کمک کرد و زمینه‌های پویایی و رونق اقتصادی را بیش از پیش فراهم نمود.

بررسی‌های میدانی حاکی از آن است که در برخی از روستاهای کشور بنا به عوامل مختلف و متعددی، اقدامات ارزشمندی در زمینه‌ی اشتغال آفرینی صورت گرفته و به نظر می‌رسد برخی از آن‌ها، در سایر سکونتگاه‌های روستایی کشور نیز قابل الگوبرداری هستند. بر همین اساس و در سالی که از سوی رهبر فرزانه انقلاب به عنوان "سال تولید، دانش‌بنیان، اشتغال آفرین" نامگذاری شده است، همکارانمان کوشیدند تا ضمن شناسایی روستاهای دانش‌پایه و پیشرو در عرصه اشتغال آفرینی، تجربیات و گزارشی از راه پیموده شده در این روستاها را در قالب یک کتاب جمع‌بندی و به عنوان راهنمای عمل در اختیار دلسوزان، علاقمندان و متولیان توسعه پایدار روستایی قرار دهند.

در این مسیر، با همکاری استانداردهای سراسر کشور، روستاهای هدف شناسایی شدند و اطلاعاتی در خصوص ویژگی‌ها، زمینه‌های فعالیت، فرآیندها، نتایج و... با کمک دهیاران روستاهای مربوطه و همراهی واحدهای تابعه استانداری جمع‌آوری شده است. در این جا از تمامی عوامل تهیه، تدوین و چاپ این کتاب به ویژه حمایت‌های بی‌دریغ جناب آقای دکتر وحیدی وزیر

محترم کشور، همکاران محترم حوزه معاونت امور دهیاری‌ها و مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی، معاونت‌های هماهنگی امور عمرانی و دفاتر امور روستایی و شوراهای استانداری‌های سراسر کشور و دهیاران عزیز روستاهای منتخب، سپاسگزاری نموده و از خداوند منان توفیق روزافزون برای تمامی خدمتگزاران عرصه‌های روستایی را خواستارم.

یقیناً زیست‌بوم اقتصاد ایران امروز سوار بر شاخه‌های خلاقیت و نوآوری جوانان و نخبگان دانشگاهی خود در شرکت‌های دانش‌بنیان و بهره‌مند از راهکارهای کارگشای استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های نوپا و چابک، خیزش رو به جلو پیشرفت را در پیش گرفته و روستاهای کشور به عنوان مراکز اصلی تولید و چرخه‌های اقتصادی ایران عزیزمان، بازیگران نقش‌آفرین این عرصه خواهند بود.

امیدواریم با انتشار این کتاب و ارایه الگوهای موفق در عرصه اشتغال‌آفرینی روستایی، ضمن تلاش برای اجرایی شدن شعار سال، بتوانیم گام مثبتی در راستای دانش‌محوری، مهارت‌افزایی و ترویج فرهنگ کارآفرینی و اشتغال در روستاهای کشور برداشته و متولیان توسعه روستایی به ویژه شوراهای اسلامی روستا و دهیاران، بتوانند متناسب با شرایط و ویژگی‌های روستای خود، از آن‌ها الگوبرداری نموده و اقدامات متناسب‌تر و ارزشمندتری را انجام دهند. انشالله

مهدی جمالی نژاد

معاون عمران و توسعه امور شهری و روستایی وزیر کشور

و رییس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

فصل اول

تعاريف ومفاهيم

تعریف و مفهوم توسعه

هرکس از توسعه تصویری در ذهن دارد و برای توسعه معنای ویژه‌ای قایل است. معانی مختلف توسعه به ویژگی‌های شخص، اوضاع و زمان بستگی دارد، ولی مفهوم توسعه این ویژگی‌ها را متعالی می‌سازد. همچنین در ورای این مفهوم‌های ویژه و وابسته، یک جنبه جهانی در مفهوم توسعه مستتر است که به عنوان جریان اساسی تفکر معاصر در مباحث مربوط، در حال ظهور می‌باشد. انتقاد روزافزون از الگوی گذشته توسعه، ناشی از تحولات گوناگون و درک فزاینده ما از کاستی‌ها و نقصان‌ها است.

توسعه به عنوان یک مفهوم متعالی، دستاورد بشری و پدیده‌ای چند رشته‌ای است و فی‌نفسه یک مسلک و ایدئولوژی به حساب می‌آید. توسعه به دلیل اینکه دستاورد انسان است، در محتوا و نمود، دارای مختصات فرهنگی است و بر تحول ارگانیک دلالت دارد. هدف از توسعه، ایجاد زندگی پرثمره‌ای است که توسط فرهنگ تعریف می‌شود. بنابراین توسعه دستیابی فزاینده انسان به ارزش‌های فرهنگی خود است. این مفهوم‌سازی بر معانی زیر تأکید دارد:

اولاً: توسعه یک فرایند پویا است نه یک وضع ایستا؛

ثانیاً: این فرایند در نهایت به ارزش‌ها مربوط می‌شود؛

ثالثاً: این ارزش‌ها، ارزش‌های مردمانی است که تعلق به جهان غرب یا هر جهان دیگری ندارند.

در تاریخ سه قرن اخیر غرب، سه واژه «ترقی»، «تکامل» و «توسعه»، برای توضیح تحول اجتماعی به کار رفته است. لیکن اصطلاح توسعه در معنای جدید آن در حالی که بار خوش‌بینانه واژه‌های ترقی و تکامل را نیز با خود دارد، تنها پس از پایان جنگ جهانی دوم فراگیر شد. واژه‌های توسعه، توسعه روستایی و توسعه کشاورزی در همین دوران وارد ادبیات دیگر کشورها شد و هر یک از این کشورها، با توجه به گرایش‌ها و ارزش‌های خود برای دست یازیدن به توسعه و رفع موانع آن، بدون در نظر گرفتن تحولات اجتماعی و اقتصادی و ویژگی‌های مکانی خویش،

همان مفاهیم رایج و الگوهای توسعه در زادگاه این واژه‌ها را به کار بستند. (افتخاری، ۱۳۷۲، ۷۳)

با وجود گذشت یک دهه سلطه نظریه نوسازی در حوزه مباحث توسعه و به‌رغم آنکه تلقی این نظریه از توسعه صرفاً جنبه اقتصادی را شامل نمی‌شود، نظریه‌پردازان اولیه و منتقدان بعدی آنان در ابتدا، صرفاً به علل اقتصادی توسعه‌نیافتگی توجه کردند و به مرور، توسعه منحصر به توسعه اقتصادی و مترادف رشد اقتصادی تلقی شد. در نتیجه توسعه با افزایش درآمد ملی و درآمد سرانه معادل گرفته شد. به این ترتیب اصطلاحات «رشد» و «توسعه اقتصادی» با اصطلاحاتی چون «نوسازی» و «غربی شدن» به تناوب در نوشته‌های توسعه به جای همدیگر به کار گرفته شدند.

با وجود اهمیت جنبه‌های اقتصادی توسعه، ظاهراً همگان به این نتیجه رسیده‌اند که توسعه چیزی بیش از نوسازی و رشد اقتصادی است و گذشته از بهبود سطح مادی زندگی، عدالت اجتماعی و نیز بزرگداشت ارزش‌های بومی را نیز دربر می‌گیرد. حتی اقتصاددانان توسعه که در هر حال موضوع مطالعات توسعه را قلمرو اقتصاد در نظر می‌گیرند، اذعان دارند که توسعه، پدیده‌ای صرفاً اقتصادی نیست و علاوه بر بهبود وضع درآمدها و تولید، آشکارا متضمن تغییرات بنیادی در ساختمان نهادهای اجتماعی و اداری و نیز طرز تلقی عام و در بیشتر موارد حتی آداب‌ورسوم و اعتقادات است. بنابراین توسعه علاوه بر ضرورت بهبود سطح مادی زندگی، مستلزم توزیع هر چه عادلانه‌تر تولید ملی، یک ساخت اجتماعی باز و فراهم آوردن مجال مشارکت، احترام به ارزش‌ها و سنت‌های فرهنگی و بومی است.

هر کشوری در راه توسعه تلاش می‌کند، زیرا توسعه هدفی است که اکثر مردم آن را ضروری می‌دانند. در حالی که پیشرفت اقتصادی یکی از عوامل مهم توسعه است ولی تنها عامل نیست و دلیل آن این است که توسعه صرفاً پدیده اقتصادی نمی‌باشد.

توسعه پایدار

مفهوم توسعه پایدار در ادبیات جهانی برای نخستین بار در ۱۹۸۷م و با انتشار گزارش کمیسیون جهانی محیط‌زیست و توسعه سازمان ملل، به نام *آینده مشترک ما* مطرح شد. این گزارش که به *گزارش برون‌تنند* مشهور است، نقطه عطفی در اشاعه مباحث توسعه پایدار در سطح جهانی بشمار می‌آید. این گزارش توسعه پایدار را به صورت زیر تعریف کرده است:

توسعه‌ای که نیازهای زمان حال را تأمین می‌کند، بدون آنکه توانایی نسل‌های آتی در پاسخگویی به نیازهایشان را به خطر اندازد. توسعه پایدار وضعیت هماهنگ و ثابتی بشمار نمی‌آید، بلکه فرایند متحول است که در قالب آن، استفاده از منابع، مسیر سرمایه‌گذاری‌ها، جهت‌گیری توسعه فناوری و تغییرات نهادی با نیازهای آتی و نیازهای کنونی سازگاری پیدا می‌کند.

مفهوم توسعه پایدار برحسب سطح توسعه موجود در کشورهای مختلف، تفاوت می‌پذیرد. در کشورهای در حال توسعه، توسعه پایدار از طریق افزایش استانداردهای مادی زندگی فقرا تحقق می‌یابد. به عبارت دیگر، شیوه معیشت افراد فقیر باید به گونه‌ای تغییر و تحول یابد که موجبات کاهش منابع موجود، انحطاط محیط‌زیست، تجزیه فرهنگی و بی‌ثباتی اجتماعی را فراهم نیاورد.

امحا فقر و محرومیت، حفظ و ازدیاد منابع موجود، تأکید بر ابعاد مختلف اجتماعی و فرهنگی توسعه و یکپارچه نمودن اقتصاد و زیست‌بوم در تصمیم‌سازی در تمام سطوح، از ابعاد مختلف پایداری بشمار می‌آید. نکته قابل توجه در این زمینه آن است که توسعه پایدار به معنای حفظ منابع طبیعی موجود، با ترکیبی ثابت از دارائی‌های انسانی، طبیعی و فیزیکی نیست، بلکه با عبور از مراحل مختلف توسعه، ترکیب این دارائی‌ها نیز دستخوش تغییر می‌شود.

به‌منظور دستیابی به توسعه پایدار لازم است تمام کشورهای جهان به مفاهیم محیط‌زیست و توسعه پایدار توجه بیشتری مبذول دارند؛ و مباحث محیطی را به‌عنوان یکی از موضوعات محوری در توسعه کشور مورد توجه قرار دهند. در این راستا، روابط متقابل محیط‌زیست و توسعه

و همچنین بین رشد و استفاده از منابع طبیعی، نیاز به بررسی دقیق و تفصیلی دارد (تقی زاده: برگرفته از ویلر: ۱۳۸۴)

توسعه روستایی

در نگرش‌های نوین توسعه که بر توانمندسازی جامعه روستایی و مقوله‌های مشارکت و توسعه منابع انسانی تأکید می‌شود، توسعه روستایی را می‌توان فرآیندی همه جانبه از تحولات رو به تکامل ساختارهای شکل‌دهنده زندگی روستایی نامید که منجر به ارتقاء سطح زندگی مادی و معنوی روستاییان با عنایت به مقوله پایداری می‌گردد. در این نگاه به توسعه روستایی، توسعه صرفاً معطوف به یک قشر (فقیر) نبوده بلکه کلیه ابعاد زندگی و آحاد و گروه‌های اجتماعی را مدنظر دارد. مؤلفه‌های توسعه روستایی، ساختارهای شکل‌دهنده زندگی روستایی است که می‌توان به قرار ذیل بیان داشت:

- مؤلفه‌های زیست‌محیطی و نظام اکولوژیک
- ساختارهای اقتصادی و نظام تولید، توزیع و مصرف
- مؤلفه‌ها و اجزاء ساختار اجتماعی - فرهنگی، نهادی و سیاسی
- ساختارهای کالبدی، زیربناها و تأسیسات و خدمات.

بنابراین در توسعه روستایی، تحول هدفمند و تکاملی همه ساختارهای مذکور به نحوی که با افزایش تولید کالاها و خدمات و توزیع بهینه و دسترسی (اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی) همه مردم به کالاها و خدمات موردنیاز، زمینه برخورداری جامعه فراهم‌شده و با آموزش لازم انگیزه‌ها و بسترهای خودآگاهی، خوداتکایی و مشارکت در آنان تقویت شده و آنان بتوانند با عزت‌نفس و در اختیار داشتن قدرت کافی بر سرنوشت خود و توسعه محیط زندگی‌شان اشراف داشته‌باشند، مدنظر قرار دارد.

در چارچوب روند تحولی «مفهوم توسعه» به معنای عام آن، «مفهوم توسعه روستایی» نیز در گذر زمان دچار تغییر و تحول شده است؛ زیرا، اندیشه‌ها، باورها و نهادهای اثرگذار در روند فرایند توسعه روستایی در سطح جهانی (سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی)، منطقه‌ای و ملی نیز به ضرورت تغییر و تحول بر اساس آنچه که در طی دهه‌های اخیر حاصل

شده است، پی برده‌اند؛ زیرا، الگوی قدیم توسعه روستایی منجر به افزایش و توزیع عادلانه درآمد، کاهش فقر، تعدیل نابرابری‌ها در جهت کسب فرصت‌های برابر از حیث منابع و منافع، افزایش همه‌جانبه کیفیت زندگی، مشارکت مؤثر مردم و نهادهای محلی در تصمیم‌سازی و فرایند برنامه‌ریزی نشده است. (رضوانی، ۱۳۸۳: ۸۵)

به طور کلی توسعه روستایی، فرآیند توسعه دادن و مورد استفاده قرار دادن منابع طبیعی و انسانی، تکنولوژی، تسهیلات زیربنایی، نهادهای سازمان‌ها، سیاست‌های دولت و برنامه‌ها به منظور تشویق و تسریع رشد اقتصادی در مناطق روستایی جهت ایجاد شغل و بهبود کیفیت زندگی روستایی برای ادامه زندگی و پایداری حیات است.

توسعه پایدار روستایی

توسعه پایدار یک فرایند پایدار تغییرات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی به‌منظور ارتقاء، رفاه و خوشبختی طولانی‌مدت کل اجتماع است. به سخن دیگر، این فرایندی چندبعدی است که به‌گونه‌ای پایدار در صدد وحدت اهداف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی است.

براین اساس، توسعه پایدار می‌تواند به‌مثابه فرایند تغییرات چندبعدی مؤثر بر جامعه روستایی تعریف شود که رشد اقتصادی، بهبود شرایط محیطی و حفظ ارزش‌های محیطی به‌گونه‌ای همساز، از مشخصه‌های مهم آن است. همان‌گونه که از این ۲ تعریف برمی‌آید، بخش عمده‌ای از تأکید توسعه پایدار روستایی بر حفظ و بقاء منابع و ارزش محیطی است. در واقع محیط‌گرایی بُعدی از این توسعه است که بدان صفت پایدار می‌بخشد. بدینسان، توسعه پایدار روستایی عبارت است از توجه هم‌زمان به ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی و وحدت میان این ابعاد، به‌منظور بالا بردن سطح معیشت و رفاه مردم روستایی (دانشنامه مدیریت شهری و روستایی، ۱۳۸۷: ۲۸۶).

اقتصاد روستایی

اقتصاد روستایی علمی است که به مطالعه و بررسی تمام بخش‌های

اقتصادی - اعم از کشاورزی، خدمات و صنعت در محدوده روستا و شرایط اقتصادی خانوارهای روستایی می‌پردازد.

در تمام دنیا اقتصاد روستایی نقش بسیار مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد. بخش عظیمی از شاغلین هر کشور در فعالیت‌های اقتصادی روستایی به کار مشغول هستند. تولیدات کشاورزی همچون محصولات زارعی، باغی و دامی علاوه بر تأمین غذای مردم به عنوان مواد خام و اولیه چرخ صنایع را به گردش در می‌آورند و یا به عنوان کالاهای مصرفی در شهرها توسط مشاغل خدماتی به فروش می‌رسند، تولیدات کشاورزی نقش مهمی در خودکفایی اقتصادی، استقلال سیاسی، امنیت غذایی و کسب ارز دارند. به مدت هزاران سال تولیدات کشاورزی منشأ ثروت و قدرت ملل و دولت‌ها بوده‌اند. امروز نیز کمتر کشوری بدون توجه به اقتصاد روستایی قادر به تأمین، نیازهای حیاتی شهروندان خود است.

اقتصاد پایدار روستایی

اقتصاد روستایی به تولید در بخش کشاورزی و صنایع وابسته به آن، بخش غیرکشاورزی شامل معادن، صنایع دستی، ساخت‌وساز، تجارت، حمل‌ونقل، خدمات دولتی و شخصی (Hagblade et al, 2010, 1429) گفته می‌شود که موجب درآمدزایی برای ساکنان روستایی می‌شود. اقتصاد پایدار به تداوم و پایداری تولید و درآمد، مقاومت در برابر چالش‌های اقتصادی، اجتماعی و طبیعی اشاره دارد (شایان و همکاران و ۱۳۹۱: ۷۳) علاوه بر این، پایداری اقتصادی به «معنای آن است که سیستم‌ها در تعامل با محیط اقتصادی رقابت کننده و ماندگار باشند؛ هر سیستمی که از نظر اقتصادی ماندگار نیست، هر اندازه که مورد قبول جامعه، هماهنگ با الزامات محیط‌زیستی و از لحاظ سیاسی مورد حمایت باشد، نمی‌تواند تداوم یابد. اقتصاد پایدار، اقتصادی است که فرایند تولید و درآمدزایی در آن در تمام فصول و شرایط به صورت مستمر جریان یابد همچنین، پایداری نظام اقتصادی در مناطق روستایی «به معنی تقویت مبانی اقتصاد و دستیابی به امنیت اقتصادی از نظر دسترسی به معیشت پایدار، در امور مستمر و با ثبات، اشتغال سودمند و منابع مالی قابل اتکا و در نهایت، فناوری مقتضی و همساز با محیط و با بهره‌برداری از

منابع انسانی است. عامل اصلی پایداری اقتصاد روستایی، توانمندسازی روستاییان و نظام تولید روستایی، تنوع تولید و ثبات قیمت محصولات، رشد مداوم تولید، کنترل و مقاومت در برابر عوامل مخرب طبیعی است از مهم‌ترین عواملی که در ایجاد پایداری اقتصادی در روستاها بسیار مؤثر است کاری است، سیاست تنوع‌بخشی اقتصادی است.

«سیاست تنوع‌بخشی اقتصادی» به مجموعه‌ای از تصمیم‌های که از سوی کارگزاران دولتی در قالب برنامه‌های توسعه برای ایجاد انواع فعالیت‌های جدید متناسب با نیازها و توان جوامع مختلف در هر یک از بخش‌های سه‌گانه اقتصاد صورت می‌گیرد، اطلاق می‌شود. تنوع‌بخشی به این مفهوم، صرفاً راه‌اندازی اشتغال غیرکشاورزی در روستاها نیست. بلکه تنوع شیوه‌های تولید و اشتغال در بخش کشاورزی (زراعت، باغداری، دامپروری، جنگلداری، ماهیگیری، شکار و زنبورداری) و غیرکشاورزی (صنعت و ساختمان یا خدمات حمل‌ونقل، ارتباطات، توریسم و هتلداری، خدمات عمومی، شخصی دولتی) را شامل می‌شود (کریم زاده و دیگران، ۱۳۹۵: ۱۳۱-۱۳۰).

اقتصاد خلاق

در جهان امروز با گسترش حوزه‌های علم و فرهنگ و توسعه جوامع انسانی و همچنین افزایش ارتباطات بین کشورها عوامل زیادی وجود دارند که می‌توانند اقتصاد یک کشور را شکوفا کنند. برخی کشورها دارای منابع طبیعی مانند گاز و نفت بوده که از فروش آن‌ها درآمدهایی را حاصل می‌کنند. برخی دیگر نیز با تکیه به فناوری‌های دیجیتال و صدور تکنولوژی به کسب درآمد می‌پردازند. یکی از انواع اقتصادی که در دنیای امروز زیاد مورد توجه کشورهای پیشرفته قرار گرفته است، اقتصاد خلاق است. در دنیای مدرن رویکرد سنتی به کسب‌وکارها منسوخ شده و تا حد زیادی کارایی خود را از دست داده است؛ در عوض آن دسته از کسب‌وکارها که با بهره‌گیری از ظرفیت‌های فرهنگی و اجتماعی جوامع فعالیت‌های اقتصادی خود را شکل می‌دهند، اهمیت زیادی یافته‌اند. در این مقاله قصد داریم درباره کسب‌وکارهای نوین با رویکرد خلاق در جهان توضیحاتی را ارائه دهیم.

درآمد پایدار

یکی از مهم‌ترین مسایل روستاها و مدیریت روستایی چگونگی و نحوه‌ی تأمین درآمد پایدار به منظور تداوم سکونت و ارائه خدمات بهتر به روستاییان است. در بررسی متون اقتصادی، تعاریف متعددی از درآمدهای پایدار ارائه گردیده است. برای اولین بار "هیکس" در اثر ارزشمند خود «ارزش و سرمایه» به بحث پیرامون سرمایه می‌پردازد. براین اساس تعریف درآمد پایدار، عبارتست از: «حداکثر درآمد قابل دسترس در یک دوره زمانی با تضمین ایجاد همان سطح درآمد در دوره آینده با فرض محدودیت‌های منابع، نیروی کار، سرمایه‌های تولیدی توسط بشر و سرمایه‌های طبیعی». بنابراین درآمد ارتباط مستقیمی به سطح تولید دارد که به انسان و همچنین به سرمایه‌های طبیعی نیز وابسته است. در نگرش اقتصاددانان نئوکلاسیک به موضوع پایداری، درآمد پایدار عبارتست از حداکثر میزان مخارج مصرفی در یک دوره بدون این که سبب کاهش در مخارج مصرفی واقعی در دوره‌های بعد گردد. در شرایط مواجهه شدن با تغییرات قیمت و تغییر در نرخ بهره در طول زمان، این تعریف مناسب‌ترین تعریف از درآمد پایدار است. تعریف دیگری از درآمدهای پایدار که با تعریف فوق قرابت و نزدیکی دارد تعریف درآمدهای پایدار در نظریه قانون اختصاص کارایی زمانی منابع طبیعی «هتلینگ» است. به اعتقاد هتلینگ، قیمت یک منابع طبیعی فناپذیر (کالاهای زیست‌محیطی) باید متناسب با نرخ واقعی بهره افزایش یابد. تفسیر این نظریه و کاربرد آن در نظریه بهره‌برداری از منابع پایدار، کوششی است جهت برقراری این موضوع که چگونه مخارج مصرفی واقعی مبتنی بر استفاده از منابع طبیعی باید در طول زمان ثابت بماند. ثابت ماندن مخارج مصرفی واقعی در طول زمان مستلزم نگهداری و حفاظت از نهادهای تولید شامل سرمایه‌های تولید شده توسط بشر، منابع طبیعی، تکنولوژی و سطح آموزش (سرمایه انسان) است.

در متون و نظریه‌های اقتصادی درآمدهای پایدار در یک اقتصاد صرف‌نظر از اینکه اقتصاد ملی مدنظر باشد یا اقتصاد شهری یا روستایی، مستقل از مقوله‌ی توسعه پایدار نیستند و اصولاً درآمدهای پایدار مستلزم وجود توسعه‌ی پایدار در یک اقتصاد است از طرف دیگر توسعه پایدار در اقتصاد روستایی، بستگی بسیار شدید به چگونگی استفاده از امکانات و

ظرفیت‌های موجود در فضاها‌ی روستایی دارد.

کسب‌وکارهای خلاق

اگرچه کسب‌وکارهای مختلفی در سراسر جهان در حال فعالیت هستند، اما روشن است که نمی‌توان همه آن‌ها را کسب‌وکار خلاق نامید؛ به عبارت دیگر کسب‌وکارهای خلاق به دسته‌ای از کسب‌وکارها گفته می‌شود که خلاقیتی را در محصول یا خدمت خود به کار گیرند؛ البته این تعریف همچنان عام است و معمولاً وقتی از کسب‌وکارهای خلاق صحبت می‌شود، منظور کسب‌وکارهایی است که بر پایه صنایع خلاق شکل می‌گیرند. صنایع خلاق به صنایعی گفته می‌شود که بر اساس مؤلفه‌های فرهنگ، اجتماع و هنر شکل می‌گیرند و به همین خاطر، گاه از آن‌ها با عنوان صنایع فرهنگی نیز یاد می‌شود. این صنایع به یازده شاخه تقسیم می‌شوند که عبارتند از: معماری، روزنامه‌ها و مجلات، رادیو، تلویزیون، موسیقی، فیلم، هنرهای تجسمی، هنرهای نمایشی، بازی‌ها، کتاب، بازاریابی و تبلیغات. اگرچه این دسته از صنایع در کشورهای مختلف برحسب ظرفیت‌های موجود به صورت بالقوه وجود دارند، اما تنها تعداد محدودی از کشورها توانسته‌اند این ظرفیت‌ها را به سرحد شکوفایی برسانند؛ بنابراین هرگاه از کسب‌وکارهای نوین با رویکرد خلاق صحبت می‌کنیم، منظورمان آن دسته از کسب‌وکارها است که به نوعی با این یازده شاخه در ارتباط باشند.

اهمیت کسب‌وکار خلاق

صنایع خلاق از نظر تأثیرگذاری در اقتصاد کشورها و افزایش منابع مالی نقش مهمی را بر عهده دارند. به اقتصادی که بر پایه صنایع خلاق شکوفا گردیده و رشد می‌کند، اقتصاد خلاق گفته می‌شود. اگرچه نمی‌توان از اهمیت این دسته از صنایع به خاطر تولید ثروت چشم پوشید، اما باید گفت که وجه مهم‌تر صنایع خلاق به خاطر تأثیراتی است که در جامعه زمینه خود می‌گذارند. به بیان دیگر اقتصاد خلاق تنها در آن دسته از جوامع می‌تواند شکوفا شود که بدنه اجتماعی از پویایی قابل توجهی برخوردار باشد. همین مسئله، خود نمایشی از جنبه

دیالکتیک تأثیرگذاری فرهنگ و جامعه بر یکدیگر است. تعامل سه‌جانبه فرهنگ، جامعه و اقتصاد در کسب‌وکارهای خلاق به تدریج نه تنها موجب باروری اقتصاد درون‌زا می‌شود، بلکه الگوهای رفتاری و فکری جامعه را نیز دستخوش تغییراتی قرار می‌دهد که البته سمت‌وسوی این تغییرات در جهت سیاست‌گذاری‌های کلان دولت‌ها خواهد بود.

کسب‌وکارهای خلاق عمدتاً بر محور نیازهای انسان مدرن شکل گرفته‌اند و کشورهایی که به اقتصاد خلاق اهمیت داده‌اند، سالانه با صادرات میزان قابل توجهی از محصولات صنایع خلاق به سایر کشورهای جهان اقتصاد خود را سامان می‌بخشند. کشورهای چین، آمریکای لاتین، آلمان، ایتالیا و سوئد از جمله کشورهای هستند که توانسته‌اند به اقتصاد خلاق جایگاه مهمی در اقتصاد ملی خود اختصاص دهند. مزیت کسب‌وکارهای خلاق در آن است که زیاد با دولت‌ها سروکار ندارد و گروه‌های انسانی از جوامع مختلف می‌توانند با یکدیگر به تعامل پرداخته و در این زمینه فعالیت کنند. از این روابط در عرصه بین‌الملل با عنوان بازیگران غیررسمی یاد می‌شود که در کنار بازیگران رسمی یعنی دیپلمات‌ها و مسؤولان سیاست خارجی کشورها به ایفای نقش در زمینه اقتصادی و فرهنگی با رویکرد بین‌المللی می‌پردازند. همچنین کسب‌وکارهای نوین با ایجاد اشتغال نقش مهمی را در ایجاد رفاه عمومی و کاهش بیکاری جوامع ایفا می‌کنند؛ در حال حاضر میزان اشتغال ایجاد شده توسط صنایع خلاق حدود ۲۸,۵ میلیون شغل بوده که تقریباً یک درصد از کل جمعیت آماده به کار جهان را تشکیل می‌دهد. همچنین ۲۲۵۰ میلیارد دلار از کل اقتصاد دنیا به اقتصاد خلاق اختصاص دارد که رقم قابل توجهی است. با این وجود هنوز مفهوم کسب‌وکارهای خلاق و اقتصاد خلاق در بسیاری از کشورها مورد توجه قرار نگرفته است.

روستا و اقتصاد خلاق

با توجه به اهمیت اقتصاد خلاق و ظرفیت‌های فراوانی که در روستاها وجود دارد، به نظر می‌رسد که دست‌اندرکاران حوزه روستایی نیز می‌بایست به سمت استفاده از نیروهای خلاق انسانی و ظرفیت‌ها و توان‌های سکونتگاه‌های روستایی حرکت کنند. در حال حاضر کسب‌وکارهای زیادی در جهان در حال شکل‌گیری هستند که بخش

قابل توجهی از آن‌ها را کسب‌وکارهای مدرن تحت عنوان استارت‌آپ تشکیل می‌دهد. این کسب‌وکارها پتانسیل بسیار خوبی برای شکوفایی اقتصاد خلاق در روستاها به شمار می‌روند و بسیاری از کشورهای پیشرفته با تکیه بر سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در جهت شکوفایی استارت‌آپ‌ها تلاش می‌کنند. به نظر می‌رسد استارت‌آپ‌ها با توجه به رشد سریعی که در مدت زمانی کوتاه دارند، می‌توانند به عنوان دروازه‌ای برای ورود به دنیای صنایع خلاق در روستاها محسوب شوند؛ از این‌رو سیاست‌گذاری در این راستا و ایجاد بسترهای فرهنگی در جهت جامعه‌پذیری این دسته از کسب‌وکارها امری ضروری خواهد بود.

اشتغال و اشتغال آفرینی

اشتغال از جمله مقولات مؤثر و مهم در توسعه روستایی است که همواره مورد توجه بوده است. این توجه به‌واسطه تأثیرپذیری و تأثیرگذاری آن بر فقر، مهاجرت و... نشأت گرفته است. در طی زمان‌های مختلف اشتغال همواره بر اثر عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و تأثیرات ناشی از شهر دستخوش تغییرات مختلفی بوده و در نواحی روستایی از اهم برنامه‌های دولت و استراتژی‌های توسعه بوده است.

اور وین (Orvin) که از جمله اولین افرادی که به برنامه‌ریزی روستایی توجه نموده است، این مساله را در چهار مؤلفه اصلی برنامه‌ریزی گنجانده است:

- ۱- ایجاد فرصت‌های اشتغال در روستا
 - ۲- بالا بردن سطح زندگی در روستاها
 - ۳- توجه به عقب‌ماندگی‌های اقتصادی و اجتماعی
 - ۴- جلوگیری از تخریب مناظر طبیعی و زیستی روستا و حفظ زیبایی روستا (مهدوی: ۱۳۶۹: ۵۴-۴۸)
- در ایران دو نوع سیاست در مواجهه با بیکاری به اجرا در می‌آید که شامل موارد زیر است:
- ۱- سیاست‌های فعال بازار کار: بیکاران را در پیدا کردن شغل و کاری که متناسب با تخصص آن‌هاست، کمک می‌کنند.

۲- سیاست‌های منفعل: حمایت‌هایی (از جمله پرداخت حق بیمه بیکاری، حق بیکاری و ...) از بیکاران به عمل می‌آورند. سیاست‌های فعال بازار کار که در حال حاضر در دنیا مطرح هستند و اجرا می‌شوند شامل چهار دسته زیر هستند:

۱- اولین نوع سیاست‌های فعال سیاست یارانه‌های مزدی است: بدین نحو که اگر کارفرمایی یک نفر بیکار را در واحد تولیدی خود به کار بگیرد، دولت بخشی از مزد کارگر را می‌پردازد.

۲- سیاست‌های حمایت و کمک به بنگاه‌های زود بازده: این سیاست مختص سازمان بین‌المللی کار است که برخلاف دیدگاه‌های سازمان‌های تجارت جهانی و بانک جهانی است که دنبال مسائل کلان می‌باشند.

۳- سیاست‌های فعال خدمات عمومی اشتغال که هدفشان این است که به بیکاران کمک کنند تا بتوانند شغل مناسب خودشان را پیدا کنند و هدف دیگرشان این است که بتوانند بین عرضه نیروی کار و تقاضای نیروی کار ارتباط برقرار کنند.

۴- آموزش و بازآموزی نیروی کار، قابلیت، توان و امکان استفاده از بیکاران در جامعه

به طور کلی ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و کاهش بیکاری از ضروریات توسعه همه جانبه روستایی است.

کارآفرینی

فرایند بسیج منابع برای به راه انداختن کسب‌وکار جدید و تولید محصول یا خدمات جدید که با خطر از دست دادن سرمایه همراه است.

واژه کارآفرینی از ریشه فرانسوی Entrepredre به مفهوم تعهد کردن کاری است. براین اساس، کارآفرین کسی است که تعهد می‌کند تا سازماندهی و مدیریت کسب‌وکار جدیدی را که توأم با ریسک است، بپذیرد.

کارآفرین در زبان فرانسه، ابتدا به کسی اطلاق می‌شد که گروه موزیک یا دیگر فعالیت‌های تفریحی و سرگرم‌کننده را سازماندهی می‌کرد سپس در اوایل قرن ۱۶م این مفهوم برای کسانی به کار برده می‌شد که به

مأموریت‌های نظامی اعزام می‌شدند. به تدریج این واژه در قرن ۱۷م کاربرد بیشتری پیدا کرد و فعالیت‌های مهندسی، همچون امور ساختمانی و سنگ‌سازی را نیز شامل شد. با شروع قرن ۱۸م، این اصطلاح برای فعالیت‌های اقتصادی به کار گرفته شد. در این قالب، مفهوم کارآفرین، بیش از ۴ قرن مسیر تکاملی خود را پیمود. از این زمان به بعد بود که واژه کارآفرین برای فعالیت‌های متنوع و در قالب دیدگاه‌های مختلف مطرح شد.

اهمیت و ضرورت کارآفرینی

بی‌شک، روند توسعه اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته، بیانگر این واقعیت است که اقتصاد تحت تأثیر کارآفرینی است، به‌گونه‌ای که کارآفرینان در توسعه اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، نقش محوری داشته‌اند و کشورهای توسعه‌نیافته اهمیت آن را در توسعه اقتصادی نادیده گرفته‌اند؛ سرمایه در دسترس کشورها را کشف و از آن‌ها بهره‌برداری می‌کنند.

تاریخچه توسعه اقتصادی در کشورهای توسعه‌یافته، مستندات برای حمایت از این واقعیت فراهم می‌آورد که اقتصاد تحت تأثیر کارآفرینی است. شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد علت توسعه کشورهای همچون آمریکا، ژاپن و آلمان که از نظر صنعتی توسعه‌یافته‌اند، کارآفرینی است. کارآفرینی هم‌اکنون به‌عنوان یک حرفه ظهور کرده است و همانند دیگر حرفه‌ها باید توسعه یابد و از طریق برنامه‌های آموزشی و دانشگاهی خاص مبتنی بر مطالعات رفتاری و تجربی، پرورش پیدا کند.

پارسون و اسملسر، کارآفرینی را یکی از دو شرط ضروری توسعه اقتصادی می‌دانند. (شرط ضروری دیگر به نظر آنان عبارت است از خروجی افزوده سرمایه). شومپتر نیز از جهت نقش کارآفرینی در ایجاد نوآوری آن را محور کلیدی توسعه اقتصادی تلقی می‌کند.

امروزه، صاحب‌نظران بر نقش کارآفرینی در توسعه اقتصادی و اجتماعی اتفاق نظر دارند. مهم‌ترین این نقش‌ها از این قرارند:

- موجب گردآوری پس‌اندازهای عمومی بی‌هدف و سرگردان می‌شود

- و روند تشکیل سرمایه را بهبود می‌بخشد؛
- منجر به ایجاد اشتغال در مقیاس وسیع می‌شود. بنابراین، مشکلات بیکاری را که ریشه بسیاری از مشکلات اقتصادی-اجتماعی است، کاهش می‌دهد؛
 - به توسعه متوازن منطقه‌ای منجر می‌شود؛
 - باعث کاهش تمرکز اقتصادی در جامعه می‌شود؛
 - منجر به توزیع مجدد ثروت، درآمد و حتی قدرت سیاسی به صورت عادلانه در جامعه می‌شود؛
 - منابع، سرمایه‌ها و مهارت‌ها را که ممکن است بی‌استفاده و سرگردان باقی‌مانده باشند، به‌طور مؤثر به تحرک وامی‌دارد؛
 - کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. کارآفرینان، پیوسته در حال ابداع و توسعه کالاها و خدمات جدیدند. این‌گونه تلاش‌های بدیع، موجب تولید فناوری و ماشین‌آلات بهتر و سیستم‌های تولیدی مؤثرتر می‌شود و از این طریق، محصولات و خدمات ارتقاء می‌یابد و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد و زندگی را راحت‌تر و ساده‌تر می‌کند؛
 - تجارت خارجی را که جزء مهمی از توسعه اقتصادی کشورهاست، ارتقا می‌دهد؛ و
 - موجب افزایش سود اجتماعی از طریق دولت می‌شود. با درآمدهایی که دولت از طریق مالیات، حقوق گمرکی و واگذاری پروانه کارآفرینان به دست می‌آورد، می‌تواند در پروژه‌های مختلفی همچون احداث جاده‌ها و پل‌ها، سرویس‌ها و تسهیلات آموزشی و پزشکی، حفظ صلح و آرامش و دیگر زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی سرمایه‌گذاری کند.
- علاوه بر موارد یادشده، می‌توان کارآفرینی را عامل تحریک و تشویق حس رقابت، ترکیب و مهیا کردن عوامل تولید، عامل ساماندهی منابع و استفاده اثربخش از آن‌ها، عامل یکپارچگی و ارتباط بازارها، عامل رفع خلل، شکاف‌ها و تنگنای بازار و اجتماع، یکی از عوامل تولید، عامل کاهش دیوانسالاری اداری عامل تحول و تجدید حیات ملی و محلی، عامل شناخت، ایجاد و گسترش بازارهای جدید، عامل نوآوری و روان کننده

تغییر و عامل تعادل در اقتصاد پویا، تلقی کرد (مقیمی، ۱۳۸۵: ۴۵).

انواع کارآفرینی

کارآفرینی قبول مخاطره در سرمایه‌گذاری و محرک توسعه اقتصادی است. کارآفرینان که با سرمایه‌گذاری مخاطره‌آمیز در جستجوی فرصت هستند خلاقیت، مهم‌ترین ابزار آنان برای موفقیت محسوب می‌شود. کارآفرینی را به شیوه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند. در یک تقسیم‌بندی ساده، کارآفرینی به ۲ دسته شامل کارآفرینی فردی (مستقل) و کارآفرینی سازمانی تقسیم می‌شود:

- کارآفرینی فردی (مستقل)، حالتی است که فردی کسب‌وکار مستقلی را ایجاد می‌کند یا نمایندگی آن را از طریق شناسایی فرصت و بسیج منابع و امکانات لازم به دست می‌آورد، درحالی‌که تمرکز او بر نوآوری، توسعه فرایند، ایجاد محصولات یا خدمات جدید است.
- کارآفرینی سازمانی یا درون‌سازمانی، شامل پرورش رفتار کارآفرینانه در سازمانی است که قبلاً تأسیس شده است. در این نوع کارآفرینی، یک شرکت یا سازمان، محیطی را فراهم می‌سازد تا اعضا بتوانند در امور کارآفرینی شرکت کنند. در این‌گونه موارد محصولات، خدمات جدید یا فرایندهای نوآورانه از طریق ایجاد فرهنگ کارآفرینانه به ظهور می‌رسند (Bygrav, 1994:68)

فرایند کارآفرینی

- کارآفرینی فرایندی است که از عناصر مختلفی تشکیل شده است. مهم‌ترین اجزای این فرایند به قرار زیر است.
- کارآفرین. فردی که به‌صورت آگاهانه تصمیم می‌گیرد کسب‌وکار مخاطره‌آمیز جدیدی را آغاز کند که کلیدی‌ترین جزء فرایند کارآفرینی است.
 - فرصت. فرصت‌های زیادی در جامعه برای کسب‌وکار وجود دارد؛ ولی کارآفرین با تجربه و تحلیل و شناسایی موقعیت‌های بازار، فرصت‌هایی را که از ظرفیت بالایی برخوردارند، برای شروع کسب‌وکار خود برمی‌گزینند؛

- ساختار. کارآفرین برای انجام کسب‌وکار خود باید مشخص کند که در قالب چه نوع ساختاری (به‌صورت فردی، شرکاتی یا شرکتی) می‌خواهد فعالیت خود را آغاز کند؛
- منابع. منابع مالی و انسانی شناسایی و حمایت سرمایه‌گذاران جلب می‌شود؛ و
- راهبرد و برنامه کسب‌وکار. مشخص کردن اهداف کلی، راهبردها و برنامه‌های تفصیلی کسب‌وکار.

کارآفرینی روستایی

روند توسعه روستایی در کشورهای توسعه‌یافته بیانگر این واقعیت است که توسعه آن‌ها در گرو کارآفرینی است. در کارآفرینی روستایی، سرمایه در دسترس کشف و مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد و براین اساس، شرکت‌های کوچک کارآفرین ایجاد می‌شوند و روستاییان به کالاهای و خدمات موردنیاز خود دست می‌یابند. این امر تأثیر زیادی در رشد اقتصادی روستاها و کاهش پدیده مهاجرت‌های ناخواسته دارد. روستاها نیز، همچون شهرها، مملو از فرصت‌های جدید و کشف نشده هستند که کشف و بهره‌برداری از آن‌ها و ایجاد کسب‌وکارهای جدید و رقابت‌پذیر بر آن مبنای، می‌تواند مزایای اقتصادی و اجتماعی چشمگیری برای روستاییان به همراه داشته باشد.

توسعه کارآفرینی راهبردی مناسب برای توسعه روستاهاست و از آنجا که نسبت به سایر راهبردها هزینه کمتری دارد، برای محیط‌های روستایی مناسب‌تر است. براین اساس، دست‌اندرکاران توسعه کارآفرینی در روستاها بر ۲ فعالیت اصلی تأکید دارند: یکی تشویق و حمایت از کارآفرینان روستایی برای ایجاد کسب‌وکارهای جدید؛ و دیگری تشویق کسب‌وکارهای موجود به گسترش فعالیت‌های خود و حرکت به سمت تحقق اندیشه‌های جدید و کارآمد.

توسعه کارآفرینی در روستاها مستلزم تأکید بر ۳ پیش‌نیاز اساسی است (Kuratko, 2001:128)

- توسعه فرهنگ کارآفرینی. فرهنگ کارآفرینی نوعی فرهنگ اجتماعی

است که رفتار کارآفرینانه را ترغیب و حمایت می‌کند. در توسعه فرهنگ کارآفرینی چند هدف اساسی دنبال می‌شود:

۱. ایجاد بستر لازم برای تربیت کارآفرینان روستایی؛
۲. ترغیب روستاییان به مشارکت فعالانه در طرح‌های کارآفرینی روستایی؛ و
۳. تشویق سازمان‌های دولتی و غیردولتی به حمایت از فعالیت‌های کارآفرینی در روستاها.

- آموزش کارآفرینی. راه‌اندازی و اداره یک واحد اقتصادی فعال در روستاها، نیازمند آشنایی با طیف وسیعی از دانش‌ها و مهارت‌هاست. جوانان روستایی اغلب در این زمینه مهارت کمتری دارند. برگزاری دوره‌های آموزش کارآفرینی و ارائه مشاوره در این زمینه، از سیاست‌های عمده توسعه کارآفرینی در روستاهاست. در این‌گونه برنامه‌های آموزشی، بر ۴ گروه از مهارت‌های موردنیاز کارآفرینان تأکید می‌شود:

۱. مهارت‌های علمی و فنی، بر اساس نوع فعالیت صنعتی؛
۲. مهارت‌های مدیریتی، شامل مدیریت مالی، بازاریابی، اداری و امور کارکنان؛
۳. مهارت‌های کارآفرینی، شامل توانایی تشخیص و استفاده از فرصت‌های جدید در بازار و ارائه راه‌حل‌های نوآورانه در مقابله با چالش‌ها؛ و
۴. مهارت‌های کارکنان، شامل خوداتکایی، اعتمادبه‌نفس، خلاقیت و مسؤلیت‌پذیری.

کارکنانی که به سطح بالاتری از مهارت‌های موردنیاز دست یابند، می‌توانند شرکت‌های خود را از یک شرکت تازه‌پا به یک شرکت در حال رشد و رقابت‌پذیر در عرصه جهانی تبدیل کنند.

- توسعه زیرساخت‌های کارآفرینی. فراهم آوردن امکان دسترسی به سرمایه، به‌خصوص سرمایه‌های مخاطره‌پذیر، اعطای وام به کارآفرینان، توسعه امکانات حمل‌ونقل و گسترش سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی، اتصال به منابع اطلاعات و دانش همگانی و گسترش امکانات زندگی در روستاها، زمینه را برای توسعه کارآفرینی

در روستاها فراهم می‌کند. کشور امریکا در این زمینه از دیرباز، سیاست‌های عمده‌ای را برای ایجاد زیرساخت‌های کارآفرینی فراهم آورده است، که چند نمونه آن عبارتند از:

۱. اعطای تخفیف‌های مالیاتی؛
۲. حمایت از صنایع کوچک و متوسط برای مدرنیزه شدن؛
۳. تشویق صنایع کوچک و متوسط به توسعه همکاری و تشکیل شبکه.

انواع کارآفرینان روستایی

با توجه به اهداف و انگیزه‌های اصلی برای شروع فعالیت‌های جدید، ۳ دسته کارآفرین کشاورز-محور وجود دارد:

- کشاورزان کارآفرین؛
- کارآفرینان منابع-محور؛ و
- کارآفرینان چندکاره.

این ۳ دسته ویژگی که در ۳ دیدگاه کارآفرینی بیان شد، با هم از نظر ویژگی‌هایی مانند ارتباط با کشاورزی، اهداف شغلی، ایده‌های شغلی، منابع و همچنین فضاهای رقابتی و همچنین در صفات ویژه شغلی، مثل وسعت شغل، حجم احتیاجات، مالکیت و استخدام تفاوت دارند.

فعالیت‌های جدید در کنار کشاورزی توانسته‌اند یک نفر یا اکثر خانواده را درگیر کار کنند. درآمد خانواده‌های کشاورز می‌تواند از کشاورزی، سایر فعالیت‌های اقتصادی و یا دستمزد تأمین شود.

کشاورز کارآفرین

این کارآفرینان شامل کشاورزانی هستند که نسبت به محل انجام کار و محل درآمد، در سطوح ابتدایی و اولیه هستند، اما فعالیت‌های جدیدی را برای بقا و توسعه و یا ارتباط با کشاورزی شروع می‌کنند. تعهد جدی آن‌ها ممکن است به انتخاب سبک زندگی جدید بینجامد که بر اساس آن، در یک خانواده کشاورز باقی بمانند. برای این افراد کارآفرینی یک

راه افزایش درآمد حاصل از کشاورزی است. از زمانی که رشد محصولات کشاورزی سنتی محدود به تولیدات لبنی شده است، دسترسی به زمین زراعی در فصل کار کشاورزان مشکل است و رشد محصولات غیرلبنی باید از طریق سایر فعالیت‌ها (کارآفرینانه) به وجود آید. کشاورزان، یک کار جنبی در کنار کشاورزی (که مرتبط با کشاورزی باشد) را به استخدام در شرکت‌ها ترجیح می‌دهند، زیرا ترکیب و انجام کارهای استخدامی در کنار کشاورزی و هماهنگ کردن آن با سبک زندگی روستایی مشکل است.

فعالیت‌های جدید آغاز شده اغلب بسیار کوچکند و با فعالیت‌های اصلی کشاورزی درآمیخته‌اند. بدینسان به‌عنوان دسته جداگانه‌ای از فعالیت‌ها محسوب نمی‌شوند تا جایی که حتی صورت‌های مالی درآمد و هزینه‌های این‌گونه فعالیت‌های جدید و کار کشاورزی از هم مجزا نیستند.

یکی از موضوعات مهم هنگام تصمیم‌گیری برای کارآفرینی این است که این اقدام چگونه با حجم کاری متنوع کشاورزان هماهنگ شود. برای اکثر کشاورزان تا مدتی کار کشاورزی نسبت به فعالیت‌های کارآفرینانه نقش بیشتری در درآمد دارد. فعالیت‌های جدید کشاورزی بر امکان استفاده از منابع ذخیره شده کشاورزی (مانند نیروی انسانی و ماشین‌آلات) و یا رضایت و میل برای کارآفرینی و یا ترکیبی از این ۲ عامل بنا شده است. موارد زیادی هست که کشاورزان بعد از مدتی از فعالیت‌های جدید دست کشیده و برای درآمد بیشتر به کار دیگری پرداخته‌اند.

این دسته از کشاورزان هم راه سنتی را دنبال می‌کنند و هم دنبال نوسازی شیوه‌های کشاورزی هستند.

کارآفرینان منبع محور

انگیزه این کارآفرینان، دستیابی به منابع منحصربه‌فرد و یگانه است. این منابع ممکن است حتی منابع غیرمادی مثل آموزش و تجارب شغلی باشند.

این منابع منحصربه‌فرد، اغلب با کشاورزی و اعضای خانواده کشاورزان در ارتباط هستند که البته در جوامع شهری نیز می‌توانند منبع

کارآفرینی باشند.

کارآفرینان منبع-محور، زمین کشاورزی نیز دارند، اما برخلاف کارآفرینان کشاورزی-محور، وابستگی زیادی به کار کشاورزی ندارند و کشاورزی بخشی از درآمد آنهاست. بدینسان، شغل‌های جدید با توجه به درآمد، سطح زندگی و رضایت شغلی برای آنها مهم‌تر از کشاورزی است. آنها فرصت‌های دیگری مثل استخدام در شرکت‌ها یا توسعه کشاورزی نیز دارند، اما این راهکارها به آنها اجازه بهره‌برداری از منابع منحصربه‌فرد را نمی‌دهد. این افراد نسبت به دسته قبل، حجم کار کمتری در کشاورزی دارند. فعالیت کارآفرینانه کشاورزی برای این دسته از کارآفرینان اغلب بزرگ‌تر و وسیع‌تر از فعالیت‌های جدید دسته قبل است، اما این کار را معمولاً فقط افراد خانواده‌های کشاورزان انجام می‌دهند. این مشاغل جدید الزاماً جزء فعالیت‌های کشاورزی نیست و از جمله ممکن است به‌صورت کار تجاری جداگانه‌ای درآمد و صورت‌های مالی مستقلی از کشاورزی داشته باشند. عوامل رقابتی مطرح در این قسمت، دسترسی به منابع و ترکیب آنها برای بهره‌برداری است. برای مثال، سرمایه انسانی که نتیجه آموزش و تجارب شغلی است، فرصت‌های مناسبی را برای شروع کارآفرینی ارائه می‌کند.

منابع و سرمایه‌های مرتبط با کشاورزی نیز می‌توانند رقابت‌های سودآوری را در شروع کارآفرینی ایجاد کنند. اساساً فعالیت‌های کارآفرینانه منبع-محور، برای کمک به درآمد انجام می‌شود. کشاورزان منبع منحصربه‌فردی را کشف می‌کنند که هرچه این بهره‌برداری و کشف با کیفیت بهتری انجام شود، فعالیت‌های اقتصادی جدیدتری انجام خواهند شد.

کارآفرینان چندکاره

هدف و انگیزه اصلی کارآفرینان موفق، کشف ایده‌های جدید شغلی است. این ایده‌ها لزوماً از منابع کشاورزی سرچشمه نمی‌گیرند.

این نوع کارآفرینان نسبت به ۲ دسته قبل، سرمایه‌گذاری بیشتری می‌کنند و ریسک‌پذیری بالاتری دارند، اما این ریسک فقط مالی نیست، بلکه وقت خود را صرف کارهای مخاطره‌آمیزی می‌کنند که

ممکن است آن‌ها را از شغل اصلی خود بازدارد. این کارها ممکن است افراد خانواده و سایر افراد روستا یا جامعه را نیز درگیر خود کند. این کارآفرینان در قید اینکه حتماً کار کشاورزی انجام دهند نیستند، بلکه به درآمد بیشتر می‌اندیشند. کارآفرینی ممکن است به یک منبع درآمد بزرگ برای آن‌ها تبدیل شود. این فعالیت‌های کارآفرینانه در واحدهای جداگانه‌ای سازماندهی می‌شوند و سرمایه آن‌ها و تعداد افراد شاغل در آن‌ها خیلی بیشتر از ۲ مورد قبل است.

فضاهای رقابتی شغل‌های جدید در این قسمت بر پایه ایده‌های خاص و منحصربه‌فرد کارآفرینی بنا شده‌اند، درحالی‌که در ۲ قسمت قبل، بر پایه تلاش کاری کشاورزان و وجود منابع استوار بود. کارآفرینان این بخش در پی یافتن فرصت‌های منحصربه‌فرد هستند، مثل تفاوت محصولات آن‌ها با محصولات دیگر و طراحی و بازاریابی محصولاتی که بر فروش بیشتر تمرکز دارند. این تمرکز نشان می‌دهد که این کارآفرینان قصد دارند ایده‌های شغلی خود را توسعه بیشتری دهند.

این ۳ دسته کارآفرین که عوامل محرک آن‌ها مختلف است، شروع به کارآفرینی می‌کنند و این گوناگونی می‌تواند برای سیاست‌های استخدای و یا تحقیقات آتی اهمیت داشته باشد. دیدگاه فرصت‌ها و کشف منابع (منبع- محور) به‌ندرت موضوع تحقیقات کشاورزی است. دیدگاه جامعه‌شناسی روستایی بیشتر بر کارآفرینی به‌عنوان راهبردی برای انطباق با تغییرات اقتصادی و استخدام در شغل‌های مختلف در مناطق روستایی تأکید دارد.

تفاوت سلیقه و کار کارآفرینان نشان می‌دهد که ابتکارهای جدید و متفاوت به افزایش فعالیت‌های کارآفرینانه در بین کشاورزان نیاز دارد. این مسئله وقتی به‌خوبی پدیدار می‌شود که کشاورزان با انگیزه‌ها و اهداف مختلف، در سطوح متفاوت جامعه به کارآفرینی ترغیب شوند. البته، این امر به عکس‌العمل مناسب کارآفرینان به سیاست‌های موجود بستگی دارد. تمام کارآفرینان می‌توانند در توسعه روستاها شرکت کنند. این مشارکت شامل به‌کارگیری افراد، ایجاد فعالیت‌های اقتصادی با استفاده از منابع ویژه و محافظت از جنبه‌های فرهنگی است.

درواقع، کارآفرینی صرفاً برای ایجاد شغل انجام نمی‌شود، بلکه میراث

و سودی است به‌جا مانده از کارهایی که برقرار شده‌اند. برای مثال، کشاورزی ممکن است به‌عنوان نتیجه کشف فرصت‌های شغلی دیده شود، اما در واقع میراثی به‌جامانده از انگیزه شروع کارآفرینی است که می‌تواند الگویی برای کارآفرینان بعدی باشد (Stathopoulou, 2004, 67).

تعریف و مفهوم خلاقیت و نوآوری

خلاقیت توانایی تلفیق ایده‌ها به شیوه‌ای منحصربه‌فرد برای برقراری ارتباط غیرمعمول بین ایده‌های مختلف (توانایی تجسم پیش‌بینی و ایجاد ایده‌ها).

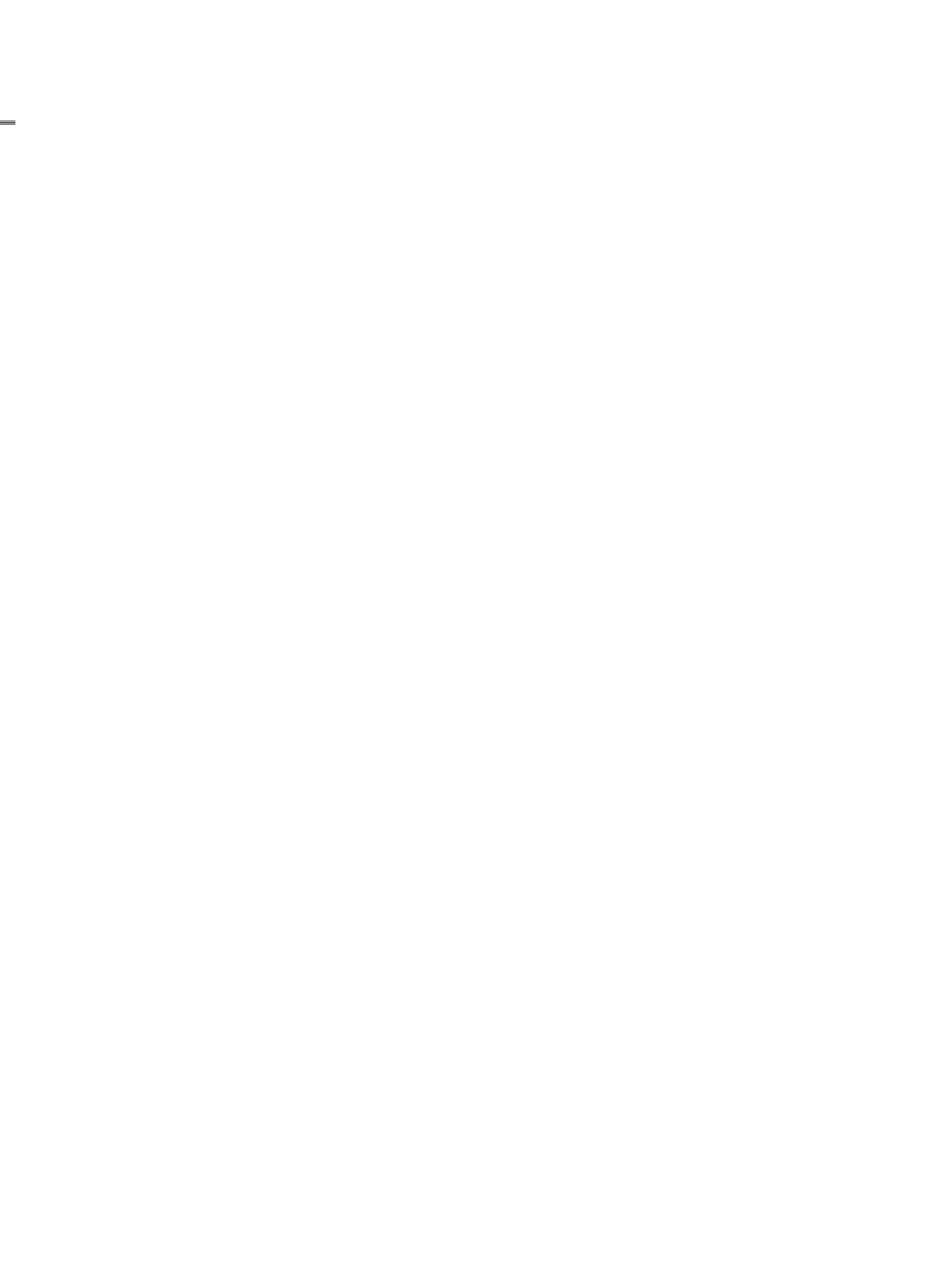
روبرت جی استرنبرگ و لیندای اوهارا در بررسی‌های خود شش عامل را در خلاقیت افراد مؤثر دانسته‌اند:

۱. دانش: داشتن دانش پایه‌ای در زمینه‌ای محدود و کسب تجربه و تخصص در سالیان متمادی.
۲. توانایی عقلانی: توانایی ارائه ایده خلاق از طریق تعریف مجدد و برقراری ارتباطات جدید در مسائل.
۳. سبک فکری: افراد خلاق عموماً در مقابل روش ارائه شده از طرف سازمان و مدیریت ارشد، سبک فکری ابداعی را برمی‌گزینند.
۴. انگیزش: افراد خلاق عموماً برای به فعل درآوردن ایده‌های خود برانگیخته می‌شوند.
۵. شخصیت: افراد خلاق عموماً دارای ویژگی‌های شخصیتی مانند مصر بودن، مقاوم بودن در مقابل فشارهای بیرونی و داخلی و نیز مقاوم بودن در مقابل وسوسه هم‌رنگ جماعت شدن هستند.
۶. محیط: افراد خلاق عموماً در داخل محیط‌های حمایتی بیشتر امکان ظهور می‌یابند.

نوآوری فرآیند بکاربردن یک ایده خلاق و تبدیل آن به یک محصول خدمت یا شیوه مفید. به‌طور کلی خلاقیت جنبه ذهنی و نوآوری جنبه عملی دارد و نوآوری محصول نهایی خلاقیت است.

فصل دوم

تجارب کارآفرینی و اشتغال روستایی در کشورهای پیشرو

مقدمه

امروزه مقوله توسعه کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک به عنوان اهرم توسعه اقتصادی در اکثر کشورهای جهان مورد توجه قرار گرفته است. مطالعه برنامه‌ها، راهبردها، سیاست‌ها و راهکارهای مختلف توسعه در کنار بررسی تجربه عملی کشورهای مختلف در زمینه توسعه کارآفرینی و اشتغال‌زایی در روستاها، می‌تواند راهکارهای مناسبی را در اختیار برنامه‌ریزان کشور قرار دهد. اگرچه نمی‌توان این تجربه‌ها و رویکردها را به صورت مشابه استفاده کرد اما یادگیری و فهم درست، باعث روشن شدن فضای موضوع کارآفرینی و اشتغال‌زایی در روستاها و تسهیل و تسریع فرآیند سیاست‌گذاری در این زمینه خواهد شد. به علاوه می‌توان در بسیاری از موارد با به کارگیری و رویکرد «بومی‌سازی»، با استفاده از ابتکارها و دانش سایر کشورها، به گونه‌ای اثربخش، روش‌ها، طرح‌ها و برنامه‌های محلی را طراحی و اجرا کرد. بدین منظور در این بخش تجارب کارآفرینی و اشتغال‌زایی در حوزه روستایی در چند کشور پیشرو ارائه می‌شود.

۱. آموزه‌های کارآفرینی و اشتغال روستایی در چین

امروزه، تشویق کارآفرینی روستایی به راهبردی ضروری در برنامه‌های توسعه اقتصادی چین تبدیل شده است. و با گذشت بیش از سی سال از اصلاحات اقتصادی چین، گسترش فعالیت‌های کارآفرینی، در کاهش نرخ فقر و افزایش درآمد خانوارهای روستایی تأثیر بسزایی داشته است. استفاده از نیروی کارآفرینی در برنامه‌ریزی روستایی چین همراه با اجرای برنامه‌های توسعه روستایی، جمعیت فقیر روستایی را در این کشور به نصف کاهش داد، در حالی که در سال ۲۰۱۰ جمعیت فقیر روستایی چین برابر با همین جمعیت در جنوب آفریقا در سال ۱۹۹۰ بود. افزایش نوآوری‌های متعدد از فعالیت‌های بخش خصوصی تا مصرف بهینه کالا و خدمات و عرضه خدمات آموزشی انگیزه روستاییان را برای راه‌اندازی هرچه بیشتر فعالیت‌های کارآفرینانه تقویت کرده است (chow, 2010, 2).

اقتصاد چین تا حد زیادی متکی بر اقتصاد روستایی و در نتیجه بخش کشاورزی است. پس از گذشت اجرای اصلاحات سیاسی سال‌های ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ که به انقلاب دوم موسوم است، پیشرفت‌های قابل توجهی در توسعه کشاورزی و نیز دستاوردهای مهمی در صنایع روستایی این کشور به دست آمده است. فقر به میزان چشمگیری کاهش یافته و منابع طبیعی و زیست‌محیطی کشور حفظ و احیا شده‌اند.

توسعه اقتصادی چین در این سال‌ها روندی آرام و سنجیده داشته است. در این مدت به تدریج از تصدی دولت بر کشاورزی کاسته شده و با اجرای سیاست‌های توسعه روستایی، درآمد روستاییان افزایش یافته است.

استراتژی توسعه روستایی چین

سال‌های ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ را می‌توان نقطه عطفی در تاریخ چین به حساب آورد. در این سال‌ها پس از گذشت ۳۰ سال از انقلاب کشاورزی، مقامات کشور متوجه سیاست‌های اشتباه خود در توسعه سیاسی و اقتصادی چین شدند و اقدامات اصلاحی جدیدی را جهت رفع مشکلات و چالش‌ها به اجرا درآوردند. اصلاحات سیاسی چین در این سال‌ها، تحولات عمده‌ای در اقتصاد ملی چین پدید آورد و مهم‌ترین بخشی که تحت تأثیر این تحولات قرار گرفت، بخش کشاورزی بود. در آن زمان دولت چین سیاست‌های خود را دگرگون کرد. به جای تأکید بر صنایع سنگین، بر صنایع سبک و فعالیت‌های کشاورزی تمرکز کرد؛ برنامه‌هایی را جهت کنترل جمعیت به مرحله اجرا گذاشت؛ و از میزان دخالت‌های خود در امور کشاورزی کاست. این سیاست‌ها تأثیر مثبتی در بخش کشاورزی داشت. طرح‌ها و برنامه‌های عمده چین در توسعه روستایی عبارت بودند از:

۱. تبدیل "مزارع اشتراکی" به "مزارع خانوادگی"
۲. افزایش اندازه زمین‌های زراعی
۳. بهره‌برداری بهینه از منابع کشاورزی
۴. ایجاد توازن در عرضه و تقاضای غلات
۵. کاهش شکاف میان درآمد روستاییان و شهرنشینان
۶. به‌کارگیری فناوری‌های جدید تولید

۷. اجرای طرح تجدید ساختار استراتژیک کشاورزی

توسعه کارآفرینی و اشتغال در چین

روستاهای چین تا قبل از انجام اصلاحات ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ نقش " انبار نیروی کار" را برای شهرها ایفا می‌کردند. در مواقعی که شهرها نیاز به نیروی کار به‌ویژه نیروی کار ارزان قیمت داشتند، روستاییان برای کار جذب شهرها می‌شدند و در مواقعی که به دلیل رکورد اقتصادی در شهرها، نیازی به نیروی کار جدید نبود، روستاییان مهاجر دوباره به روستاهای خود باز می‌گشتند. برای بسیاری از مهاجران نه در شهرها شغل مناسبی یافت می‌شد و نه می‌توانستند دوباره در روستا به شغل کشاورزی بپردازند. برای حل این معضل دولت چین اقدام به تأسیس و راه‌اندازی شرکت‌های کوچک تولیدی و صنعتی در روستاها و شهرک‌ها نمود. این شرکت‌ها، شرکت‌هایی نیمه‌دولتی محسوب می‌شوند که با پشتیبانی دولت و توسط جمعی از روستائینان تأسیس شده و تحت قوانین محلی و منطقه‌ای اداره می‌شوند. دولت مرکزی چین دخالت چندانی در اداره این شرکت‌ها ندارد. با توسعه کشاورزی و افزایش درآمد روستاییان، تعداد زیادی از کشاورزان که با اجرای سیاست‌های جدید صاحب سرمایه و امکاناتی شده بودند، در این شرکت‌ها سرمایه‌گذاری کردند. این شرکت‌ها در تمام دوران اصلاحات به‌جز سال ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ پیشرفت چشمگیری داشتند. در دوره زمانی بین سال‌های ۱۹۸۱ تا ۱۹۹۴ تولیدات این شرکت‌ها سالیانه ۳۰ درصد رشد داشته است. در سال ۱۹۷۸ حدود ۲۵ میلیون نفر در این شرکت‌ها مشغول به کار بودند، که این تعداد تا سال ۱۹۹۰ به ۹۰ میلیون نفر رسید. حدود ۶۰ درصد کارکنان این شرکت‌ها به فعالیت‌های صنعتی مشغولند. شرکت‌های صنعتی در روستاها و شهرک‌ها محصولات گوناگونی را از کالاهای سرمایه‌ای عمده گرفته تا کالاهای مصرفی ارزان قیمت تولید می‌کنند.

شرکت‌های روستایی از نظر ابعاد، نوع فعالیت و تعداد کارکنان طیف گسترده‌ای دارند. تعداد کارکنان این شرکت‌ها بین ۹۰ تا ۴۱۰۰ نفر است. اغلب این کارکنان در همان شهرک یا روستای محل کار خود زندگی می‌کنند.

با تأسیس این شرکت‌ها متوسط درآمد روستاییان افزایش یافت؛ فرصت‌های شغل جدید و متنوعی فراهم آمد و زمینه برای مهاجرت از روستا به روستا فراهم شد.

مؤسسات مالی و اعتباری روستایی نقش مهمی در راه‌اندازی و پیشرفت این شرکت‌ها ایفا می‌کنند. این مؤسسات ابعاد متفاوتی دارند و هر یک نقش منحصربه‌فردی در ارائه خدمات مالی به روستاییان و در نتیجه اقتصاد ملی کشور دارند بانک کشاورزی چین، بانک توسعه کشاورزی چین، شرکت‌های سرمایه‌گذار روستایی و شرکت‌های تأمین اعتبار از جمله این مؤسسات هستند.

این مؤسسات با اعطای وام و تسهیلات به کارآفرینان روستایی آنان را تشویق به راه‌اندازی شرکت‌های صنعتی و تولیدی می‌کنند.

موفقیت برنامه‌های کارآفرینانه روستایی در چین

کشور چین یک الگوی موفق در زمینه بهره‌گیری از کارآفرینی روستایی در راستای توسعه اقتصادی کشور است. این کشور پس از تجربه یک دوره رکود و محرومیت شدید در روستاها با اجرای اقدامات اصلاحی به پیشرفت قابل توجهی در این زمینه دست یافت. مرور این تجربیات می‌تواند بسیار مفید باشد.

این تجربیات در قالب دو انقلاب نمود پیدا کرد که به شرح ذیل می‌باشند.

انقلاب اول؛ دخالت دولت در بخش کشاورزی

در دهه ۱۹۵۰ اصلاحات ارضی در کشور چین اعمال شد که تبعات بسیاری به دنبال داشت. در این دوره دولت چین در قالب تعاونی‌های روستایی، زمین‌های کشاورزی را تصاحب کرد و مردم را به عضویت در این تعاونی‌ها اجبار نمود. در این سیستم نه تنها روش تولید و نوع محصول بلکه نحوه فروش و قیمت محصولات کشاورزی نیز توسط تعاونی و در حقیقت دولت تعیین می‌شد.

این روند، فشار زیادی به روستاییان وارد کرد و موجب فقر و گرسنگی بسیاری از آنان شد. این شیوه اداره امور در نهایت موجب کاهش شدید تولید محصولات کشاورزی چین شد که نه تنها بخش کشاورزی که اقتصاد ملی چین را متضرر کرد.

انقلاب دوم: توسعه کارآفرینی روستایی

در اواخر دهه ۱۹۷۰ مقامات چینی درصدد اصلاح سیاست‌های غلط خود برآمدند. آن‌ها دریافتند دخالت دولت در بخش کشاورزی نتایج مخربی داشته به همین خاطر نقش دولت به یک حامی و پشتیبان تغییر کرد. دولت چین تلاش کرد با تکیه بر اصول کارآفرینی روستایی، روستاییان را در راه‌اندازی کسب‌وکار یاری نماید.

در این سیستم، زمین‌های کشاورزی به مردم اجاره داده شد و تعاونی‌ها به عنوان یک پشتیبان در اموری نظیر سیستم آبیاری، تأمین ماشین‌آلات، معرفی فناوری‌های جدید و آموزش مردم در زمینه حفظ و بهره‌برداری اصولی از منابع طبیعی فعالیت خود را ادامه دادند.

مشاوره در زمینه انتخاب محصول و استفاده از بذر مناسب و در صورت نیاز بذر اصلاح شده از دیگر اقدامات این تعاونی‌های دولتی است. ولی قیمت‌گذاری و فروش محصولات به اختیار کشاورزان صورت می‌گیرد.

از سوی دیگر در راستای توسعه کارآفرینی روستایی راه‌اندازی شرکت‌های کوچک تولیدی و صنعتی در روستاها در دستور کار دولت قرار گرفت. سیاست‌های حمایتی دولت در این زمینه موجب جذب سرمایه‌گذاران خصوصی و ایجاد اشتغال در روستاها شد.

راه‌اندازی صنایع تبدیلی از دیگر اقدامات مؤثر دولت چین در عرصه کارآفرینی روستایی بود. صنایع تبدیلی با ایجاد ارزش افزوده در محصولات کشاورزی نقش مهمی در کاهش ضایعات و افزایش بهره‌وری در حوزه کشاورزی دارند. راه‌اندازی چنین مجموعه‌هایی در روستاها با کاهش هزینه تأمین مواد اولیه و نیز نیروی انسانی همراه است. مضاف بر اینکه با ایجاد اشتغال در روستا معضلاتی نظیر مهاجرت روستاییان به شهرها را نیز کاهش می‌دهد.

البته در کنار تمام اقدامات فوق کشور چین هم‌زمان با توسعه کارآفرینی

روستایی به گسترش ارتباطات خود با دیگر کشورها پرداخت. در حقیقت دولت چین از یک سو منابع داخلی خود را برای تولید محصولات مناسب مدیریت کرد و از سوی دیگر از اختیارات خود برای ایجاد ارتباط و فروش در بازارهای جهانی بهره گرفت.

در نتیجه هم‌اکنون کشور چین نه تنها نیاز داخلی خود را تأمین می‌کند بلکه با فروش مازاد تولیدات خود به دیگر کشورها به یکی از قدرت‌های اقتصادی دنیا تبدیل شده است. این سیستمی است که با توجه به تنوع و حجم منابع طبیعی در کشور ما به خوبی قابل اجراست. تنها مدیریت صحیح و اعتماد به مدیران توانمند بومی لازم است تا توسعه روستاها در مسیر توسعه اقتصادی کشور محقق شود.

از دلایل موفقیت برنامه‌های کارآفرینی و توسعه روستایی چین، می‌توان سیاست تمرکززدایی و تقویت دولت‌های محلی، رویکرد تدریجی کاهش یارانه‌ها و تشویق رشد سرمایه‌گذاری در نواحی روستایی را نام برد. تقویت ظرفیت کارآفرینی روستایی در چین، از طریق تقویت رقابت در بازار محلی، منطقه‌ای و جهانی احداث بانک‌های مستقل و غیردولتی و مؤسسات اعطای وام در ایجاد رقابت و همکاری لازم برای توسعه کارآفرینی روستایی چین نقش مهمی داشته است برای مثال، روستاییان در استان گوئیژو با کمک دانشجویان دانشگاه تسینگ هوا توانستند صنایع دستی این منطقه را به جای فروش پراکنده، در یک خط تولید و با نام تجاری مخصوص وارد رقابت بازار جهانی کنند. آموزش فناوری‌های جدید و طرح‌های حمایتی نیز موج جدیدی از کارآفرینی مدرن را در نواحی روستایی به وجود آورده که آموزش کاربردی روستاییان نقش مهمی در این زمینه داشته است (chen,2006).

با تصویب یازدهمین برنامه پنج ساله کشور چین، در ماه مارس سال ۲۰۰۶ فعالیت‌های نوآورانه و کارآفرینانه به منظور تبدیل چین به کشوری پیشرو در صنعت، بیش از پیش مورد تأکید قرار گرفت برنامه ملی آموزش شاغلان روستایی برای سال‌های ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۰ با هدف آموزش ۶۰ میلیون روستایی (بختیاری و سالم، ۱۳۸۴، ۱۸۰) و فعالیت‌های کمیسیون علمی کشاورزی در سال ۲۰۰۳ برای تدوین سیاست‌های تشویقی فعالیت‌های کارآفرینانه روستایی در نواحی کمتر توسعه‌یافته غرب چین از سیاست‌های آموزشی کارآفرینی روستایی

در چین بوده است. از دیگر نقاط قوت برنامه‌های کارآفرینی چین در روستاها، بهره‌مندی از تعاونی‌ها در اقتصاد روستایی این کشور است. در زمان حاضر، شبکه تعاونی‌های اعتباری روستایی در تمامی نواحی روستایی کشور چین گسترش یافته و هدف اصلی‌شان از بین بردن شکاف میان شهر و روستا به دلیل برنامه اصلاحات اقتصادی در دهه ۱۹۷۰ میلادی است.

در جدول زیر سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی در زمینه تقویت کارآفرینی روستایی در کشور چین و نتایج آن‌ها آورده شده است.

جدول - سیاست‌های اجرایی در زمینه تقویت کارآفرینی روستایی و نتایج آن‌ها در کشور چین

نتایج	سیاست‌های کارآفرینانه روستایی	برنامه/سیاست اجرایی
<ul style="list-style-type: none"> - توسعه فرهنگ کارآفرینی، آموزش کارآفرینی و زیرساخت‌های لازم - تأمین دسترسی به اطلاعات به روز برای روستاییان - تغییر شیوه‌های تولید - ورود کارآفرینی روستایی به بازارهای جهانی - توجه بیشتر به نقش بنگاه‌های کوچک و متوسط در توسعه روستایی - استفاده از صنایع و تولیدات زودبازده 	<ul style="list-style-type: none"> - تبدیل تدریجی اقتصاد دستوری به اقتصاد کارآفرینانه - اصلاح شرایط عرضه و تقاضا - تخفیف‌های مالیاتی - مقررات زدایی - خصوصی‌سازی - اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش - برنامه‌های مالی - اعطای یارانه - تعدیل بازار کار و قوانین مربوط به ورشکستگی - توجه به مسائل توسعه پایدار 	<p>تدوین برنامه‌های پنج ساله توسعه (از دهه ۱۹۵۰ تاکنون)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - تقویت روستاها در نظام برنامه‌ریزی منطقه‌ای با مشارکت روستاییان و بهره‌برداری از توانایی‌های موجود در روستا 	<ul style="list-style-type: none"> - حرکت خیز بزرگ به جلو - افزایش تولیدات کشاورزی - ایجاد صنایع کوچ کم قیاس - حذف بخش خصوصی 	<p>ایجاد کمون‌های خلق (۱۹۵۸)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - قانون‌گذاری‌ها و سیاست‌های تسهیل‌کننده 	<ul style="list-style-type: none"> - پیوستن به اقتصاد بازار - پیشرفت‌های اقتصادی در روستاها و تأثیر آن بر توسعه کشور 	<p>سیاست درهای باز (۱۹۷۸)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها - تقویت کارآفرینی برای ایجاد منابع مالی و امکانات لازم در نقاط سکونتگاهی جدید - استفاده از فناوری‌های جدید 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش فعالیت غیرکشاورزی و آوردن صنایع به روستاها - خودکفایی اقتصادی شهرهای کوچک - جلوگیری از مهاجرت به کلانشهرها 	<p>سیاست تبدیل روستاها به شهر (دهه ۱۹۸۰)</p>

۲. توسعه روستایی و کار آفرینی روستایی در هند

یکی از سیاست‌های دولتمردان این کشور برای کمک به روستاییان، ایجاد اشتغال برای کشاورزان بدون زمین در بخش‌های غیرکشاورزی بوده است. برنامه دولت در این زمینه ایجاد فرصت‌های شغلی برای نیروی کار روستایی در کشاورزی و بخش‌های وابسته به آن است. "برنامه ملی اشتغال روستایی" از طرح‌های عمده دولت هند برای حمایت از روستاییان است. این برنامه با حمایت مالی دولت مرکزی و دولت‌های محلی در سال ۱۹۷۹ به اجرا درآمد. تنها در سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۲ بودجه‌ای برابر ۳/۶ میلیارد روپیه به این طرح اختصاص یافت. ۵/۰۶ درصد افراد تحت پوشش این طرح را کارگران بخش کشاورزی و ۱۹/۷ درصد آن را کارگران غیرکشاورزی تشکیل می‌دادند. این برنامه تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر شرایط زندگی جامعه روستایی داشته است. برنامه دیگری نیز در سال ۱۹۷۹ با هدف "ایجاد اشتغال برای جوانان بیکار" تدوین و به اجرا درآمد. در این طرح با آموزش جوانان ۱۸ تا ۳۵ سال، مهارت‌ها و توانمندی‌های آن‌ها، افزایش یافت و این جوانان تشویق شدند که به کار آفرینی و خوداشتغالی روی آورند. هدف دیگر این برنامه آموزش زنان روستایی برای کار آفرینی بود.

تأسیس و فعالیت "مؤسسه توسعه کار آفرینی" در سال ۱۹۸۳ نیز تأثیر عمده‌ای بر توسعه کار آفرینی در هند گذاشته است. این مؤسسه، مؤسسه‌ای غیرانتفاعی است که توسط برخی از مؤسسات دولتی مانند بانک توسعه صنعتی هند، اتحادیه سرمایه‌گذاران صنعتی و بانک ایالتی هند، از نظر مالی حمایت می‌شود. مؤسسه توسعه کار آفرینی برنامه‌های عمده‌ای را برای توسعه کار آفرینی در روستاها در حوزه‌های مختلف به اجرا می‌گذارد. هدف از این برنامه‌ها، تشویق و آموزش خرده کار آفرینان روستایی است. این مؤسسه با حمایت‌های ارزنده بنیاد فورد، در طی سه سال طرحی آزمایشی را در سه ایالت هند به اجرا درآورده است. این طرح که از سال ۱۹۸۶ تا ۱۹۹۰ به طول انجامید، الگویی را برای توسعه کار آفرینی روستایی ارائه داد. این مؤسسه از حمایت برخی از سازمان‌های غیردولتی نیز برخوردار است. مؤسسه با اجرای ۶۱۰ برنامه توسعه شرکت‌های کوچک در طول یک دهه حدود ۱۵۲۴۳ نفر از روستاییان را آموزش داده است. توسعه کار آفرینی روستایی، بر استفاده از فناوری‌های

مناسب تأکید می‌کند. اجرای موفقیت‌آمیز این طرح فرصت‌های شغلی جدید برای روستاییان ایجاد نمود.

محیط کارآفرینی و کسب‌وکار در کشور هند

با توجه به جمعیت زیاد و بالابودن فقر در کشور هند، کارآفرینی و ایجاد کسب‌وکار، به ویژه کارآفرینی زنان به عنوان محرک توسعه اقتصادی، در رأس اولویت‌های بخش دولتی و حتی بخش خصوصی قرار گرفته است به طوری که از آن به‌عنوان یک حرکت ملی یاد می‌شود. از اوایل دهه ۱۹۹۰ بحث حساس‌سازی نسبت به مسئله کارآفرینی در سطح مدارس آغاز و تداوم یافته است. در میان جمعیت کارآفرینان در هند، زنان ۱۰/۵ درصد را به خود اختصاص می‌دهند که این رقم با توجه به اولویت‌های سیاست‌گذاری و ترویجی رو به رشد می‌باشد. بر طبق یک بررسی انجام شده، زنان با ایجاد کسب‌وکارهای جدید قادرند دارایی شخصی خود را به میزان ۱۹/۷ درصد افزایش بخشند که خود گامی در جهت فقرزدایی و توانمندسازی اقتصادی خانواده می‌باشد.

اقدامات قابل توجه و تأثیرگذاری در حوزه اشتغال و توسعه کارآفرینی روستایی در کشور هند صورت پذیرفته است که به تفصیل در ذیل ارائه می‌شوند.

سیستم‌های حمایتی از توسعه کارآفرینی و صنایع کوچک

با توجه به اهمیت کارآفرینی در رفع معضل عدم اشتغال و همچنین با آگاهی از نقش زنان به‌عنوان نیمی از جمعیت کشور، کارآفرینی به‌طور عام و کارآفرینی زنان به‌طور خاص، مورد توجه دولتمردان کشور هند قرار گرفته و به همین دلیل سیاست‌های متعددی جهت حمایت از آن اتخاذ گردیده است. در این راستا بحث توانمندسازی زنان مطرح و در دستور کار نهادها و سازمان‌های متعدد قرار گرفته است.

در کشور هند گروه‌های خودیار به سه صورت تشکیل می‌شوند:

۱. گروه‌های خودیار توسط بانک‌ها ایجاد و تأمین مالی می‌گردند.
۲. گروه‌های خودیار توسط سازمان‌های غیردولتی و یا مؤسسات دولتی

تشکیل و توسط بانک‌ها تأمین اعتبار می‌شوند.

۳. تأمین مالی گروه‌های خودیار از طریق بانک‌ها صورت می‌پذیرد لکن سازمان‌های غیردولتی به‌عنوان واسطه مالی بین این گروه‌ها و بانک قرار می‌گیرند.

سازمان‌های غیردولتی نقشی حیاتی را در شکل‌گیری و توسعه این گروه‌ها ایفا می‌کنند. گروه‌های خودیار تشکیل شده نیز با یکدیگر ارتباط برقرار نموده اتحادیه گروه‌های خودیار را تشکیل می‌دهند که دسترسی آنان را به منابع مالی گسترده‌تر فراهم می‌سازد (از جمله اتحادیه DHAN که از ترکیب این گروه‌ها ایجاد شده است). این روند تا به امروز ادامه دارد و یکی از مؤثرترین راهکارها در جهت توسعه دسترسی زنان روستایی به منابع مالی (حدود ۹۰ درصد از بهره‌گیران از منابع مالی خرد در جهان زنان می‌باشند) می‌باشند. امروزه بسیاری از کشورهای در حال توسعه همچون کشورهای آمریکای لاتین، آفریقا و جنوب شرقی آسیا از این مدل پیروی می‌نمایند. در کشور هند مؤسسات ارائه‌دهنده تسهیلات مالی خرد در دو بخش رسمی و غیررسمی فعالیت دارند که بخش رسمی این مؤسسات و نهادها، شعب روستایی بانک‌های بازرگانی و یا بانک‌های روستایی و محلی و همچنین مؤسسات اعتباری بخش تعاونی می‌باشند.

همسویی دولت و بخش خصوصی در توسعه کسب‌وکارهای کوچک

یکی از ایده‌های بسیار جالب و خلاق در انگیزش زنان روستایی به سمت ایجاد کسب‌وکارهای کوچک، سیستم توزیع روستایی است. این حرکت از سال ۲۰۰۲ با همکاری دولت و بخش خصوصی آغاز شده است و دولت نقش تسهیلگر را ایفا می‌نماید. در این ایده، دولت با بررسی نیاز روستاها، به شناسایی شرکت‌های موفق و صاحب‌نام در بخش خصوصی اقدام می‌نماید و سپس از آن‌ها می‌خواهد که توزیع محصول خود را در روستاها به زنان توزیع‌گر بسپارند. دولت با همکاری نزدیک با سازمان‌های غیردولتی نسبت به شناسایی گروه‌های خودیار تشکیل‌شده در روستاها اقدام می‌نماید و زنان موردنظر خود را در این گروه‌ها شناسایی می‌نماید. این زنان به دلیل عضویت در گروه‌های خودیار به منابع مالی

دسترسی دارند و با دریافت وام از گروه، قادرند محصولات شرکت مورد نظر را خریدار نموده به توزیع آن اقدام نمایند و در حقیقت کسب و کار خود را ایجاد کنند. در این صورت هزینه تبلیغات این محصول به عهده شرکت تولیدکننده خواهد بود و این زنان با ایجاد این کسب و کار کوچک سودی معادل ۱۰ درصد فروش خود دریافت می نمایند که قادر به تسویه وام اخذ نموده نیز خواهند گردید. این زنان به صورت بالفعل کارآفرین نمی باشند و بنابراین فعالان سازمان های غیردولتی به توجیه و آموزش این زنان می پردازند. آموزش های ارائه شده به این زنان عمدتاً در زمینه بازاریابی محصول، عرضه و تقاضا، فروش و حسابداری می باشد. پس از آموزش، هر زن توزیع گر علاوه بر روستای خود مسئولیت روستاهای مجاور را نیز بر عهده می گیرد و مستقل می گردد. شرکت Hindustan Lever Limited تولیدکننده محصولات بهداشتی، یکی از پیشگامان این طرح می باشد که تاکنون ۱۱۰۰۰ زن توزیع گر را به عرصه فعالیت وارد نموده است. این برنامه از جهات متعدد دارای مزیت می باشد، از جمله کمک به گسترش بهداشت و سلامت عمومی در مناطق محروم، حل معضل بیکاری و کمک به توسعه کسب و کارهای کوچک، کارآفرینی و در نتیجه رشد اقتصادی و همچنین استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی و تقویت آن در همکاری های دوجانبه با دولت. شرکت های دیگری نیز در این عرصه وارد گردیده اند، از جمله شرکت هایی وجود دارند که با ارائه مواد خام به این زنان روستایی، از آنان می خواهند که به تولید محصول تحت امتیاز این شرکت پردازند و حتی محصولات روستا را به خارج از کشور نیز صادر می نمایند. دولت نیز در کلیه مراحل نقش حامی و تسهیلگر را به عهده دارد.

توسعه کارآفرینی و اشتغال در بخش صنایع دستی

سازمان توسعه صنایع دستی در کشور هند، زیر نظر وزارتخانه نساجی به فعالیت می پردازد و هدف آن، گسترش و توسعه صنایع دستی می باشد. مخاطبین عمده این بخش زنان هستند و صنایع دستی پس از کشاورزی دومین صنعت این کشور می باشد. سازمان توسعه صنایع دستی عمدتاً تمایل به همکاری با سازمان های غیردولتی، تعاونی ها و سازمان های فعال در امر توسعه سازمان های غیردولتی دارد. این بخش نیاز به

سرمایه‌گذاری اندکی دارد و در مقابل قادر است با توانمندسازی، سرمایه خارجی را به کشور وارد نماید. از این‌رو دولت توانمندسازی و حمایت از سازمان‌های غیردولتی را در جهت توسعه صنایع‌دستی در برنامه کار خود قرار داده است که در حال حاضر در بحث صنایع‌دستی تأکید بر زنان است. تولیدکنندگان صنایع‌دستی که عمدتاً در روستاها ساکن هستند در ۴ سال اولیه فعالیت خود توسط دولت حمایت مالی می‌شوند. این حمایت‌ها در زمینه‌هایی همچون آموزش طراحی، بروز رسانی تکنولوژی تولید، آموزش بازاریابی و عرضه محصولات، فراهم نمودن مواد اولیه، اجاره مکان فعالیت و... می‌باشد که کلیه این خدمات به‌صورت رایگان ارائه می‌گردد. آموزش بازاریابی جهت تولیدکنندگان صنایع‌دستی به دو صورت انجام می‌پذیرد:

۱. برنامه‌های آموزشی که مستقیماً از طریق دولت ارائه می‌شود.

۲. برنامه‌هایی که مجری آن سازمان‌های غیردولتی و سایر سازمان‌های داوطلب می‌باشند.

دریافت‌کنندگان این تسهیلات قادر به افزایش تولید و بهبود کیفیت محصولات خود گردیده با فرآیند فروش و بازاریابی آشنا می‌شوند. یکی از عمده‌ترین مشکلاتی که هنرمندان پس از تولید با آن مواجه می‌گردند، حمل کالاهای تولید شده و فروش در سطح شهر می‌باشد. روستاییان هنرمند در بدو شروع کسب‌وکار، عموماً بضاعت حمل کالاهای خود به شهر و بازاریابی را ندارند، از این‌رو دولت پروژه نمایشگاه‌های دائمی صنایع‌دستی را در پیش گرفته است.

ایده اولیه این طرح در شهر دهلی‌نو با نام Delhi Haat در اواخر سال ۱۹۹۰ ارائه گردید و توسط مؤسسه توسعه توریسم و حمل‌ونقل دهلی با همکاری سازمان توسعه شهری دهلی‌نو به اجرا درآمد که در حال حاضر نمایشگاه‌های مشابهی در سرتاسر کشور برگزار می‌گردد. نمایشگاه دائمی صنایع‌دستی در دهلی‌نو واقع است. در این نمایشگاه تعداد ۶۲ غرفه وجود دارد که به‌صورت گردشگری هر دو هفته یکبار به عده جدیدی از هنرمندان واگذار می‌شود. روند کار به این صورت است که سازمان‌های غیردولتی و یا سازمان‌های داوطلب پس از شناسایی هنرمندان و آموزش آن‌ها جهت بهبود کیفیت محصولات خود، آن‌ها را به سازمان مربوطه

معرفی می‌نمایند. در این صورت سازمان صنایع‌دستی مسئولیت حمل محصولات از روستا به شهر و اسکان هنرمندان روستایی را به‌طور رایگان برعهده گرفته و به‌طور هم‌زمان از متخصصین در امور طراحی، بسته‌بندی، بازاریابی، صادرات و... جهت حضور در این نمایشگاه‌ها دعوت به عمل می‌آورد. همچنین زمینه حضور سازمان‌هایی نظیر مؤسسات توریستی، هتل‌ها و غیره را نیز در نمایشگاه جهت مذاکره با هنرمندان فراهم می‌نماید. دولت با انجام این کار در حقیقت چهار هدف عمده را دنبال می‌کند:

۱. ایجاد رقابت میان تولیدکنندگان صنایع‌دستی که در این فرصت با مقایسه محصول و میزان فروش خود با کالای ارائه شده از جانب سایر تولیدکنندگان قادر به کشف نقاط ضعف خود و بهبود کیفیت محصولاتشان گردند.
۲. مواجهه تولیدکنندگان با متخصصین و طراحان مدعو و بهبود کیفیت کالا و نحوه ارائه مناسب توأم با بسته‌بندی صحیح
۳. شرکت تولیدکنندگان در کلاس‌های آموزشی دایر به مدت ۲ ساعت در طول روز، جهت آموزش و یادگیری مسائل مالی و مدیریتی از جمله: تعیین قیمت تمام شده، قیمت‌گذاری کالای تولید شده، تحلیل سود به دست آمده، بهبود کیفیت و بسته‌بندی و سایر موضوعات مشابه
۴. مذاکره تولیدکنندگان جهت دریافت سفارش از سازمان‌های متقاضی و متعاقباً توسعه کسب‌وکار ایجاد شده توسط کارآفرین هنرمند

حمایت از تولید و صادرات کالا در جهت توسعه کسب‌وکارهای کوچک

یکی از سازمان‌های کلیدی فعال در زمینه ارائه خدمات به کسب‌وکارهای کوچک، مؤسسه ارائه دهنده خدمات به صنایع کوچک می‌باشد که خدمات گوناگونی را قبل و بعد از تولید کالا به کارآفرینان ارائه می‌دهد. این مؤسسه که تحت نظر وزارت صنایع کوچک هند قرار دارد، فعالیت‌هایی را در زمینه توسعه صنایع کوچک نظیر آموزش، مشاوره، ترویج، آزمایش محصول، به‌روزرسانی، اطلاع‌رسانی از طریق ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و به‌ویژه صادرات و بازاریابی در دست انجام دارد.

برنامه‌های آموزشی این مؤسسه در کلیه زمینه‌های مرتبط با تولید و ارائه خدمات می‌باشد که در سه بخش عمومی، مدیریتی و فنی ارائه می‌گردد. یکی از برنامه‌های آموزشی عمده در این مؤسسه برنامه آموزش کارآفرینی است که در این بخش طرح جداگانه‌ای نیز جهت زنان کارآفرین وجود دارد. این طرح در سه بخش زیر ارائه می‌گردد

- انگیزش و ترویج کارآفرینی در بین زنان
 - آموزش در زمینه ایجاد و توسعه کسب‌وکار (قبل از فرآیند ایجاد)
 - آموزش در جهت توسعه مهارت‌ها شامل مهارت‌های فنی، تکنولوژیکی و مدیریتی (بعد از فرآیند ایجاد)
- کلیه خدمات آموزشی جهت متقاضیان رایگان می‌باشد.

در زمینه توسعه صادرات، این مؤسسه خدمات منحصربه‌فردی را ارائه می‌دهد. این خدمات عبارتند از:

- جمع‌آوری و ارائه اطلاعات بازار صادرات
- ارائه اطلاعات در مورد فرآیند و قوانین و مقررات صادرات
- آموزش مدیریت صادرات
- آموزش بسته‌بندی صادراتی
- برگزاری سمینار و کارگاه مرتبط با رویه‌های صادرات
- گردآوری گزارشات و کلیه منابع مرتبط با صادرات کالا
- برگزاری سمینار در مورد تجارت جهانی
- برگزاری سمینار در مورد مالکیت معنوی (کپی‌رایت)
- هماهنگی جهت شرکت محصولات برتر در نمایشگاه‌های بین‌المللی

مؤسسه SISI، تحت برنامه‌ای هماهنگ و منظم، زمینه حضور تولیدکنندگان محصولات حائز کیفیت را در نمایشگاه‌های بین‌المللی فراهم می‌آورد. در این طرح فرصتی استثنایی در اختیار تولیدکنندگانی که به دلایل محدودیت مالی امکان حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی و صادرات

کالای خود را ندارند فراهم می‌گردد. تولیدکنندگان می‌توانند در صورت تمایل به حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی درخواست خود را به این مؤسسه ارائه نمایند. مؤسسه SISI پس از بررسی کالای موردنظر و در صورت تأیید کیفیت آن مبنی بر وجود پتانسیل فروش اقدام به ارائه آن کالا به نمایشگاه موردنظر در خارج از کشور می‌نماید و کلیه هزینه‌های موردنظر را اعم از حمل‌ونقل کالا و ارجاع آن به دارنده پس از اتمام نمایشگاه، همچنین امور مربوط به اجاره غرفه و ارائه اطلاعات مرتبط محصول را تقبل می‌کند. علاوه بر این، اقدام به برقراری ارتباط با خریداران و متقاضیان نموده اطلاعات اخذ شده را پس از اتمام نمایشگاه به دارنده محصول منتقل می‌نماید. در صورت فراهم شدن امکان توسعه این محصول و توأم با رشد کسب‌وکار دولت حمایت مالی خود را اندکی کاهش داده و نوبت آینده ۹۵ درصد از هزینه نمایشگاه و صادرات کالا را می‌پردازد و ۵ درصد دیگر باید توسط تولیدکننده تقبل گردد و بدین نحو استقلال آینده این کسب‌وکار نیز تضمین می‌گردد.

حمایت از فن‌آوری‌های نوین

یکی از مؤسسات دولتی مؤثر و حامی کارآفرینی در کشور هند مؤسسه ملی تحقیق و توسعه می‌باشد. این مؤسسه تحت نظر دپارتمان تحقیقات علمی و صنعتی هند فعالیت می‌نماید و تکنولوژی‌های نوین را از مرحله ظهور تا مرحله ثبت و تبدیل به کسب‌وکارهای اقتصادی مورد حمایت قرار می‌دهد. این مؤسسه بیش از ۱۰۰ تکنولوژی جدید را مورد حمایت خود قرار داده است که تا کنون ۵۰ درصد از آن‌ها به موفقیت اقتصادی دست یافته است. این مؤسسه به‌ویژه جهت زنان کارآفرین که در کشور هند به دلایل فرهنگی دارایی چندانی ندارند مورد استقبال واقع گردیده است. مؤسسه ملی تحقیق و توسعه با ارائه خدماتی نظیر به نمایش گذاردن محصولات نوین و خلاق با هزینه بسیار اندک و برقراری ارتباط با سرمایه‌گذاران بر روی طرح‌های جدید، چاپ بروشور و تقبل هزینه‌های تبلیغات، در اختیار قرار دادن امکانات ارتباطی نظیر فکس، تلفن، اتاق کنفرانس و ...، هماهنگی جهت بازدید سرمایه‌گذاران و نمایندگان کشورهای خارجی و در نهایت کمک به ثبت ایده و تبدیل آن به کسب‌وکارهای اقتصادی در جهت توسعه کارآفرینی گام برمی‌دارد. از

جمله زنان کارآفرینی که با حمایت این مؤسسه به موفقیت چشمگیری دست یافته است خانم آناند می باشد که با استفاده از تایر فرسوده اتومبیل اقدام به تولید مبلمان و سایر محصولات خانگی نموده و توانسته است به کمک این مؤسسه، تکنولوژی خود را به ۱۲۰ کشور جهان صادر نماید.

حمایت مؤسسات مالی و اعتباری از کارآفرینی زنان

در کشور هند سیاست‌های متعدد حمایتی از زنان کارآفرین در دستور کار نهادها و مؤسسات اعتباری از جمله بانک‌ها قرار دارد. از جمله مؤسسات مالی سیاست‌گذار که به این مهم اقدام نموده است بانک ملی کشاورزی و توسعه روستایی هند می باشد. یکی از اهداف عمده این بانک، توانمندسازی زنان در کلیه عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی می باشد که در این راستا تأکید ویژه بر روی کارآفرینی زنان، به ویژه زنان روستایی است. به همین جهت و به منظور تأمین اعتبار موردنیاز زنان، در این سازمان واحد مجزایی به توسعه زنان اختصاص داده شده است که هدف آن عمدتاً تهیه بانک اطلاعاتی از زنان کارآفرین و تعریف قوانین و سیاست‌های موردنیاز جهت توسعه اعتبار قابل ارائه به زنان کارآفرین می باشد. در جهت نیل به این اهداف، این سازمان علاوه بر آموزش کارکنان خود جهت حساس سازی آنان نسبت به مشکلات زنان، فعالیت‌های متعددی را جهت توسعه کارآفرینی زنان تحت انجام دارد که ذیلاً به برخی از آن‌ها اشاره می شود:

- ظرفیت‌سازی در جهت توسعه مهارت‌های فردی و مدیریتی
- افزایش دسترسی زنان به اعتبارات مالی از طریق: تشکیل گروه‌های خودیار، اعطای تسهیلات مالی توسط تشکل‌های غیردولتی، اعطای وام و سایر تسهیلات مالی با بهره‌های کم
- بهبود سیستم ارائه تسهیلات مالی و خدمات به زنان کارآفرین از طریق تشکیل واحدهای مربوط به زنان در سازمان و جهت‌گیری مثبت کارگزاران بانک نسبت به زنان کارآفرین
- انجام مطالعات و تحقیقات عملی با تأکید بر جنسیت و در راستای بهبود نحوه ارائه تسهیلات مالی و اعتباری به کارآفرینان

• طراحی کارتهای اعتباری روستایی جهت کارآفرینان زن در روستاها لازم به ذکر است که این بانک یکی از مؤسسات مالی سیاست‌گذار می‌باشد که در رأس سیستم مالی و اعتباری کشور هند قرار دارند. نکته‌ای که باید به آن اشاره کرد این است که زنان کارآفرینی که در کشور هند در مرحله توسعه قرار می‌گیرند عمدتاً اقدام به انجام فعالیت‌های اجتماعی در قالب سازمان‌های غیردولتی می‌نمایند تا از این طریق بتوانند زمینه حضور سایر زنان را در عرصه کارآفرینی فراهم آورند و حتی برخی از آنان تولید محصولات خود را از طریق سازمان‌های غیردولتی مرتبط، به سایر زنان در سطح روستاها می‌سپارند و سعی در وارد نمودن سایر زنان به حوزه کسب‌وکار و توسعه فضای کسب‌وکار و کارآفرینی در کشور دارند.

۳. توسعه روستایی و کارآفرینی روستایی در مالزی

مالزی از کشورهای نسبتاً پرمجمعیت آسیایی است که اغلب مردم آن همانند سایر کشورهای آسیایی به فعالیت‌های کشاورزی مشغولند. تا سال ۱۹۵۷ یعنی تا قبل از استقلال، نابسامانی‌های عمده‌ای در اقتصاد این کشور وجود داشت. عدم توجه به بخش کشاورزی و نقش آن در توسعه اقتصادی یکی از علل عمده بروز این مشکلات بود. در این زمان بخش زیادی از مردم مالزی در فقر به سر می‌بردند.

توسعه روستایی زیربنای رشد اقتصادی

با توجه به جمعیت کثیر روستانشینان مالزی اکثر برنامه‌های توسعه اقتصادی مالزی در دهه‌های اخیر با تأکید ویژه‌ای بر توسعه روستایی و کاهش فقر در میان روستاییان تدوین و اجرا شده است. این برنامه‌ها چند هدف اصلی را دنبال می‌کردند:

- ایجاد اشتغال در بخش‌های غیرکشاورزی
- کنترل جمعیت
- توسعه اجتماعی و شهری‌سازی روستاها

- کاهش مهاجرت روستاییان به شهر
 - افزایش سطح رفاه روستانشینان
- چهار استراتژی عمده برنامه‌های توسعه روستایی در مالزی عبارت‌اند از:

توسعه کارآفرینی

در زمان استقلال مالزی اغلب روستانشینان که در بخش کشاورزی به کار اشتغال داشتند، اما پس از آن با تأکید دولت بر فعالیتهای صنعتی، بخشی از جمعیت روستایی به فعالیتهای صنعتی پرداختند. با اجرای برنامه‌های صنعتی‌سازی روستاها که بخش عمده‌ای از فعالیتهای آن به توسعه کارآفرینی روستایی، اختصاص داشت، گام‌های مؤثری در جهت توسعه اشتغال برداشته شد. در این برنامه با ارائه خدمات مشاوره و نیز برگزاری:

- راه‌اندازی کسب‌وکارهای غیرکشاورزی
- صنعتی سازی روستاها با رویکرد کارآفرینی
- ارائه‌ی خدمات مشاوره به کارآفرینان
- برگزاری دوره‌های آموزشی به روستاییان

تشویق می‌شدند. توسعه مراکز رشد روستایی و گسترش فعالیتهای صنعتی در این مراکز نیز فرصتهای جدیدی را برای انجام فعالیتهای غیرکشاورزی در اختیار کارآفرینان روستایی قرار داد. با این وجود هنوز هم کشاورزی منبع عمده اشتغال در این کشور است.

۴. اشتغال و کارآفرینی روستایی در اتحادیه اروپا

در سال‌های اخیر تغییرات چشمگیری در مناطق روستایی اتحادیه اروپا مشاهده شده است. این تغییرات بیشتر شامل: اصلاح سیاسی کشاورزی، اصلاح سرمایه‌های ساختاری اتحادیه اروپا و تقویت سیاست‌های توسعه روستایی، اصلاح و آزادسازی تجارت بین‌المللی، فرایند جهانی‌شدن تغییر تکنولوژیکی، تعیین محل می‌شوند. علاوه بر این توسعه‌ها و پیشرفت‌ها، اتحادیه اروپا در تلاش است تا از کشاورزی سودمند و کارآمد از لحاظ اقتصادی و قابل دوام از لحاظ محیط‌زیست محافظت نماید و تنوع اقتصادی و پیشرفت یکپارچه و منسجم مناطق روستایی را در روستاها بکار گیرد. در راستای توسعه اشتغال و کارآفرینی کمیسیون اروپا در سال ۲۰۱۱ هرمی را تحت عنوان هرم توسعه کارآفرینی روستایی ارائه نموده و سه رکن اصلی را به عنوان ارکان توسعه کارآفرینی در روستاها عنوان کرده است.

شکل (۱) - هرم توسعه کارآفرینی روستایی در اتحادیه اروپا (EC, 2011)

شکل (۱) هرم توسعه کارآفرینی روستایی را بر اساس سیاست‌های توسعه روستایی اتحادیه اروپا نشان می‌دهد. در ذیل به بررسی جزئیات این هرم می‌پردازیم.

اهم ارکان توسعه کارآفرینی روستایی در اتحادیه اروپا

رکن اول: توسعه کارآفرینی روستایی

اولین رکن از اقدامات توسعه کارآفرینی روستایی عبارت است از:

- برنامه‌های آموزش و پرورش ابتدایی، متوسط، حرفه‌ای و بالاتر، آموزش و پرورش بزرگسالان، برای رشته‌های مورد نیاز و آموزش مهارت‌های لازم برای توسعه روحیه کارآفرینی
 - استفاده از ظرفیت‌های جوانان برای احیای آموزش کارآفرینی
- رکن دوم: ایجاد یک محیط کسب و کار مطلوب برای کارآفرینان**

- دسترسی به منابع مالی و تأمین برخی از طرح‌های اعتباری خرد و تضمین وام برای شروع فعالیت‌های غیر کشاورزی روستاییان
- ارائه پیشنهاد برای کارآفرینان در مراحل رشد کسب و کار از طریق سیستم مالیاتی روستایی مطلوب‌تر برای ایجاد کسب و کارها در مراحل اولیه و اجرای طرح‌های پرداخت جدید مالیات بر ارزش افزوده برای کسب و کارهای کوچک
- طراحی و پیاده‌سازی یک سیستم تنظیم زمان پرداخت کمک‌های اجتماعی در یک دوره محدود زمانی بر اساس شرایط خاص برخی از کارآفرینان
- ارائه پشتیبانی جهت دسترسی به برنامه اتحادیه اروپا برای توسعه کشاورزی و روستایی
- کاهش بوروکراسی اداری و محدودیت‌ها و ایجاد یک نقطه تماس در سطح منطقه روستایی به منظور دستیابی به اطلاعات کامل برای شرکت‌های متوسط روستایی
- مجوزها، حمایت مالی، مشاوره عمومی و تسهیل قوانین مربوط به اشتغال و اجرای برنامه‌های انعطاف‌پذیر.

رکن سوم: اقدامات لازم برای توسعه کارآفرینی

- تحریک طرح‌های کارآفرینی روستایی از طریق اشاعه مدل‌های موفق کسب و کار و نمونه‌هایی از اقدامات مطلوب به منظور محدود کردن خطرات ناشی از شکست کسب و کارهای کوچک و افزایش

اعتماد به نفس کارآفرینان بالقوه جدید روستایی

- تشویق ایجاد کسب و کارهای جدید توسط گروه‌های جمعیتی زیر:
 - گروه‌های حاشیه‌ای (زنان، بیکاران) از طریق تشویق آن‌ها به تغییر در درکشان بر روی شانس موفقیت
 - گروه‌های مهاجران (کارآفرینان مهاجر و جمعیت روستایی حاشیه شهرها) و وادار نمودن آن‌ها برای بازگشت به فضای روستایی و استفاده از دانش آن‌ها برای توسعه روستاها و رشد فعالیت‌های کشاورزی و یا غیر کشاورزی به صورت کارا (Otiman and Ste-riu, 2013)

جدول ۱- فعالیت‌های کشورهای پیشرو در زمینه‌ی توسعه‌ی اشتغال و کارآفرینی روستایی

کشورها	فعالیت‌های کارآفرینی روستایی
هند	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد فرصت‌های شغلی در مناطق روستایی - برنامه‌ی ملی اشتغال برای نواحی روستایی - ایجاد اشتغال برای جوانان بیکار - تأسیس موسسه‌ی کارآفرینی در سال ۱۹۸۳ - تشویق و آموزش خرده کارآفرینان روستایی - ایجاد فرصت‌های کارآفرینی برای زنان روستایی
چین	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت زمینه‌های خوداشتغالی در بخش غیر کشاورزی مناطق روستایی - تأسیس و راه‌اندازی شرکت‌های کوچک تولیدی و صنعتی در روستاها
مالزی	<ul style="list-style-type: none"> - صنعتی سازی روستاها - ارائه‌ی خدمات مشاوره - برگزاری دوره‌های آموزشی - توسعه‌ی فعالیت‌های غیر کشاورزی
امریکا	<ul style="list-style-type: none"> - تشویق و حمایت از کارآفرینان روستایی برای ایجاد کسب و کارهای جدید - تشویق و توسعه‌ی فعالیت‌ها به سمت ایده‌های جدید و کارا در روستا - راهبرد آموزشی، آموزش و تربیت کارآفرینان جوان - راهبرد سرمایه‌گذاری، زمینه‌سازی دسترسی به وام و سرمایه - راهبرد شبکه‌های کارآفرینی - راهبردهای حمایتی - راهبردهای اطلاعاتی
اتحادیه اروپا	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت و توسعه کشاورزی روستایی کارآمد و سودمند - بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوین - تشویق گروه‌های مهاجران و حاشیه‌ای برای کارآفرینی - استفاده از ظرفیت‌های جوانان برای احیای آموزش کارآفرینی - کاهش بوروکراسی اداری و محدودیت

جمع‌بندی

بررسی سیاست‌های کارآفرینی و اشتغال روستایی در کشورهای چین، هند، آمریکا، مالزی و اتحادیه اروپا نشان می‌دهد که اغلب آن‌ها "بنگاه‌های خرد" را به عنوان هدف برگزیده‌اند. اگرچه هر یک بنا بر تعبیر خود، تعریف خاصی از خرد بودن بنگاه‌ها دارند همین بنگاه‌های خرد سهم بزرگی در تولید و اشتغال این کشورها دارند.

چنین می‌نماید که نقطه آغاز حرکت تمام این کشورها در روند توسعه و ترویج کارآفرینی، پیریزی یک سازمان یا مرکز مسئول و متولی سیاست‌گذاری توسعه کارآفرینی باشد زیرا در تمام آن‌ها دست‌کم یک مرکز یا سازمان، چنین مسئولیت مهمی را برعهده دارد.

به طور کلی عمده‌ترین اقداماتی که در کشورهای پیشرو برای توسعه کارآفرینی و اشتغال روستایی انجام پذیرفته به شرح ذیل می‌باشد:

- **وام و اعتبارات:** این اقدام متکی بر این بینش است که بنگاه‌های خرد به طور نسبی از سوی کسانی هدایت و مدیریت می‌شود که توان مالی محدودی دارند و به همین لحاظ میل به کاربرد تکنولوژی‌های کاربر دارند.

- **تکنولوژی:** در کشورهای مورد مطالعه، مراکز مسئول کارآفرینی بر کاربرد تکنولوژی و کاربر آن تأکید دارند و به شیوه‌های گوناگون مانند دادن وام برای ماشین‌آلات نو، می‌کوشند این هدف تحقق پذیرد.

- **خدمات مشاوره‌ای:** در کشورهای پیشرو مراکز کارآفرینی خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌هایی مانند مدیریت، امور مالی، فعالیت‌های تجاری و بازاریابی و گاه تهیه طرح‌های توجیهی ارائه می‌کنند و هزینه ارائه این خدمات از سوی دولت پرداخت می‌شود.

- **حمایت‌های اطلاعاتی:** علاوه بر خدمات مشاوره‌ای، حمایت‌های اطلاع‌رسانی برای فعالیت‌های خرد نیز متداول است این اطلاع‌رسانی شامل مواردی همچون وضعیت تجاری، مدیریتی و فنی می‌شود.

- **پیوندهای درون بخشی:** ایجاد و تقویت پیوند در میان تولیدکنندگان

- یک جامعه را می‌توان از اساسی‌ترین پایه‌های توسعه به شمار آورد.
- ظرفیت‌سازی علمی: در راستای تقویت تکنولوژیک و حمایت‌های اطلاع‌رسانی، تلاش شده است تا میان بنگاه‌های خرد از یک‌سو و مراکز علمی و فنی از سوی دیگر پیوند برقرار شود. این ارتباط از طریق مرکز توسعه کارآفرینی و در حوزه‌هایی مانند تحقیق، آموزش و توسعه صنعتی برقرار می‌شود.
- تسهیلات برای تأسیس شرکت‌ها: نوسانات بازار و مشکلات حاصل از آن به طور طبیعی موجب ورشکستگی دائمی شماری از بنگاه‌های خرد می‌شود. از این‌رو برخی دولت‌ها با الهام از یکی از اصول اقتصاد آزاد یعنی برداشتن موانع ورودیه بازار، کوشیده‌اند تا مقررات دست و پاگیر برای تأسیس یا انحلال شرکت‌ها را به حداقل برسانند.
- آموزش: آموزش کارآفرینی سیاستی است که به طور مستقیم بر کمیت و کیفیت عرضه کارآفرین در یک جامعه اثر می‌گذارد. به همین دلیل است که در بسیاری از کشورها به‌ویژه کشورهای پیشرفته که حتی‌الامکان موانع و مشکلات برطرف شده‌اند، دولت‌ها به شکوفای کردن توان بالقوه مردم پرداخته‌اند.
- در چارچوب این مجموعه اقدامات است که در بسیاری از کشورها هدف‌های گوناگون اقتصادی - اجتماعی دولت مانند افزایش صادرات، اشتغال‌آفرینی، کاهش مهاجرت روستا به شهر و توسعه مناطق محروم به خصوص مناطق روستایی، تحقق می‌پذیرد.

فصل سوم

معرفی روستاهای اشتغال آفرین

فرآیند انتخاب روستاهای بدون بیکار

با هدف شناسایی و جمع‌آوری تجارب موفق روستاها و مدیریت روستایی (شوراها و دهیاری‌ها) در زمینه کارآفرینی و ایجاد زمینه‌های اشتغال در سطح روستاهای کشور و در ادامه نشر و گسترش این تجارب موفق، موضوع تدوین کتاب روستاهای بدون بیکار در ابتدای سال ۱۳۹۸ در دستور کار معاونت امور دهیاری‌های سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور قرار گرفت. بدین منظور در ابتدا با تشکیل کمیته‌ای تخصصی و با بحث و هم‌اندیشی کارشناسی در معاونت امور دهیاری‌ها، شاخص‌های زیر به عنوان شاخص‌های شناسایی روستاهای بدون بیکار مشخص شد:

- فراهم نمودن امکان اشتغال پایدار برای جامعه فعال روستا بر اساس ظرفیت‌ها و قابلیت‌های روستا
 - شهره بودن روستا به عناوینی همچون روستای بدون بیکار، خلاق و مشابه آن در منطقه، استان و کشور
 - واقع شدن زمینه اشتغال و کسب‌وکار در داخل محدوده روستا و یا اراضی بلافصل متصل به آن
 - بهره‌گیری از ظرفیت و مشارکت مردم، بخش خصوصی، سرمایه‌گذاران و یا مدیریت روستا (شورا و دهیاری) در ایجاد اشتغال پایدار
 - رعایت ضوابط مرتبط با کسب‌وکار مربوطه و همچنین ملاحظات زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی
- پس از معرفی شاخص‌ها، در ادامه طی مکاتبه‌ای با معاونان هماهنگی امور عمرانی استانداری‌های کشور و بر اساس جدول زیر فهرست روستاهای بدون بیکار کشور جمع‌آوری شد.

جدول مشخصات روستای بدون بیکار

استان..... شهرستان..... بخش..... دهستان..... روستا.....
جمعیت: خانوار:
جمعیت شاغل روستا:
محور / محورهای اشتغال یا کسب و کار غالب روستا (صنعت، کشاورزی، خدمات):
پیشینه و نحوه شکل‌گیری اشتغال یا کسب و کار غالب روستا:
دلیل شهره شدن روستا به عنوان "روستای بدون بیکار":
ویژگی‌های خاص و منحصر به فرد روستا (در زمینه اشتغال و کسب و کار):
نحوه بازاریابی و ارائه محصول یا تولیدات روستا:
میزان تغییرات جمعیتی روستا بعد از ایجاد مشاغل و کسب و کار (مهاجرت معکوس):
نقش مدیریت روستایی (شورا و دهیاری) در ایجاد مشاغل و کسب و کارهای غالب روستا:
مشخصات فردی دهیار روستا (نام و نام خانوادگی، سن، تحصیلات، سابقه فعالیت در دهیاری، شماره تلفن همراه):
مشخصات فردی اعضای شورای اسلامی روستا (نام و نام خانوادگی، سن و تحصیلات):

پس از جمع‌آوری اطلاعات رسیده از استانداری‌های کشور در مورد روستاهای بدون بیکار، پالایش اولیه اطلاعات در کمیته تخصصی معاونت امور دهیاری‌ها صورت گرفت و فهرست تهیه شده مربوط به هر استان از طریق ریاست محترم سازمان به معاونان هم‌هنگی امور عمرانی استانداری‌های کشور برای اخذ تأییدیه نهایی ارسال شد و در نهایت تعداد ۵۹ روستای بدون بیکار از ۲۱ استان کشور شناسایی و نهایی شد که مشخصات آن‌ها در ادامه کتاب درج شده است.

استان آذربایجان غربی

نام روستا: روستای مافی کندی

شهرت روستا در کسب و کار:

کشاورزی، پرورش آبزیان و طیور، احداث اقامتگاه بوم گردی و مجسمه سازی

معرفی روستا

روستای مافی کندی در استان آذربایجان غربی، شهرستان سلماس بخش مرکزی دهستان کره سنی واقع شده است. این روستا دارای ۷۹۳ نفر جمعیت و ۱۸۴ خانوار است.

پیشینه و فرآیند شکل گیری کسب و کار در روستا

در حدود پنج سال پیش آقای عباس امجدی که از ریش سفیدان روستا بوده است، با توجه به وجود قنات و چشمه‌ای که سالیان سال در روستا جاری بود، تصمیم گرفت با ایجاد استخر کوچکی به پرورش ماهی برای مصرف خانواده اقدام نماید. پس از این که نتایج خوبی از پرورش ماهی حاصل شد، اقوام و اهالی روستا برای بازدید به محل پرورش ماهی می‌رفتند. دهیاری و شورای روستا نیز پس از اطلاع یافتن از حرکت آقای عباس امجدی و اشتیاق اهالی روستا برای توسعه آن، با تشکیل جلسات مشترک با مردم به خصوص جوانان روستا، آن‌ها را تشویق به

ایجاد کسب‌وکار نمودند. پس از آنکه بسیاری از روستاییان برای ایجاد این طرح اعلام آمادگی کردند، دهیاری و شورا با برگزاری جلسات با دستگاه‌های مرتبط زمینه را برای اخذ مجوز روستاییان و بهره‌گیری از تسهیلات فراهم نمودند. در سال ۱۳۹۷ تعداد ۱۰ طرح پرورش ماهی قزل‌آلا در این طرح ایجاد و به بهره‌برداری رسید. در این روستا دهیاری و شورا نقش تسهیل‌گری را ایفا نموده‌اند.

از طرفی با توجه به کوهپایه‌ای بودن روستا و کوهنوردان بسیاری برای کوهنوردی به این روستا عزیمت می‌نمودند، دهیاری و شورای روستا در صدد ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای گردشگران و کوهنوردان برآمدند. بنابراین این موضوع را با اهالی در میان گذاشتند و مقرر شد که اقامتگاه بوم‌گردی احداث شود. در نتیجه یکی از اهالی روستا با سرمایه‌گذاری و احداث اقامتگاه بوم‌گردی زمینه را برای ارائه خدمات به کوهنوردان و گردشگران فراهم نمود. با احداث اقامتگاه، گردشگران بیشتری به روستا می‌آمدند و به تبع آن فروش محصولات باغی و لبنی همچنین ارائه خدمات اقامتی به آن‌ها رونق گرفت. این موضوع یک حرکت اجتماعی را برای انتقال از توسعه کشاورزی معیشتی به کشاورزی بازار محور فراهم نمود.

یکی دیگر از مشاغلی که این روستا را شهره کرده است، اشتغال تعداد زیادی از اهالی این روستا به شغل مجسمه‌سازی است. شغلی که صفر تا صد آن اعم از تهیه مواد اولیه، ساخت، رنگ‌آمیزی و بسته‌بندی را اهالی روستا انجام می‌دهند. در آغاز، یکی از اهالی روستا که در تهران نزد استادکارهای ماهر اروپایی در اوایل انقلاب آموزش مجسمه‌سازی دیده بود، اولین کارگاه را در این روستا راه‌اندازی کرد و ضمن فعالیت، به آموزش و پرورش نیروی انسانی نیز پرداخت. به تدریج تعداد کارگاه‌ها افزایش پیدا کرد، تا اینکه امروزه بیش از ۷۰ کارگاه مجسمه‌سازی با استفاده از مواد پلی‌استر و فایبرگلاس در این روستا دایر می‌باشد. علاوه بر اشتغال جمعیت فعال روستا در این حرفه، تعدادی از اهالی روستاهای اطراف نیز جهت کار به صورت روزانه به روستای مافی کندی رفت‌وآمد می‌کنند.

در این روستا خانواده‌های زیادی کارگاه‌های مجسمه‌سازی برپا کرده‌اند و به ساخت مجسمه‌های گچی، پلی‌استری و انواع وسایل تزئینی مشغول هستند. مجسمه‌هایی که نه تنها زینت‌بخش منازل و بخش‌های

مختلف شهرهای ایران است، بلکه به کشورهای خارجی زیادی از جمله ارمنستان، عراق و جمهوری آذربایجان نیز صادر می‌شود.

طراحی‌های متنوع و کم نظیر، کیفیت بالای مجسمه‌های تولیدی، تولید و ساخت مجسمه‌هایی با نیاز روز بازارهای داخلی و خارجی موجب شده همه ساله علاقه‌مندان تولیدات این روستا، در جای جای ایران اسلامی و حتی کشورهای خارجی افزایش یابد.

ظرفیت و توانمندی اهالی این روستا در ساخت مجسمه‌های پلی‌استری و گچی به حدی است که هم اکنون تولیدات آن با مجسمه‌های تولیدی سایر نقاط و کشورهای دیگر رقابت می‌کند و در بسیاری از مواقع گوی رقابت را از تولیدات دیگر نیز ربوده است.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۲- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- ۳- افزایش مزیت رقابتی تولیدات روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری
- ۲- ایجاد حدود ۱۰ طرح پرورش ماهی و چند طرح در حال بهره‌برداری طیور و ایجاد اقامتگاه بوم‌گردی و کارگاه‌های متعدد مجسمه‌سازی
- ۳- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا
- ۴- مهاجرت معکوس

استان بوشهر

نام روستا: روستای بحیری

شهرت روستا در کسب و کار:

گردشگری و صنایع دستی (قالی بافی، عبا بافی، گلیم بافی، حصیر بافی) و مصنوعات چوبی مانند مبلمان و ...

معرفی روستا

روستای بحیری، در استان بوشهر، شهرستان دشتی، بخش مرکزی، دهستان بحیری واقع شده است. این روستا دارای ۱۰۷۰ نفر جمعیت و ۳۰۷ خانوار می باشد. بحیری، روستایی کوهپایه‌ای و مهاجرپذیر است که طی سنوات قبل جمعیت آن رو به افزایش بوده است. نام بحیری در گویش محلی از «بحر» گرفته شده و به جایی می گویند که روان آب‌ها از نقاط بالادست به آنجا سرازیر می شود و در آنجا جمع می شود. در گذشته شغل مردم روستا، کشاورزی و دامپروری بوده است و محصولاتی مانند گوجه، هندوانه، گندم به صورت سنتی کاشت می شده است. با ورود تکنولوژی و پیشرفت علم، رویکرد مردم نیز تا حدودی تغییر کرد و امروزه در روستای بحیری یکی از بزرگ‌ترین گلخانه‌ها در حوزه کشاورزی ساخته شده است. یکی دیگر از فعالیت‌های جدیدی که وارد اقتصاد روستا شده است، صنایع چوبی است که به همت بخش خصوصی یکی از کارگاه‌های بزرگ تولید مبلمان و صنایع چوبی با جذب سرمایه‌گذار

در این روستا احداث شده است. مردم روستای بحیری مردمی پرتلاش و سخت کوش می‌باشند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

عبابافی یکی از هنرهای سنتی این منطقه بوده که افراد بومی از گذشته دور تاکنون به آن اشتغال داشته‌اند. متأسفانه در دهه‌های اخیر این هنر بومی و اصیل، رفته‌رفته داشت رو به فراموشی می‌سپرد. این دغدغه باعث شد تا دهیاری و شورای اسلامی روستا برای احیا و توسعه این هنر اصیل و بومی چاره‌اندیشی کنند. جامعه زنان به‌عنوان نیمی از جامعه محلی می‌توانند در تمام زمینه‌ها از جمله؛ فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ... نقش‌آفرینی نمایند که کمتر به آن توجه می‌شود. در همین راستا و به منظور بهره‌گیری از ظرفیت زنان، به ویژه زنان سرپرست خانوار در احیای هنر عبابافی و همچنین در راستای کمک به اقتصاد و معیشت خانوارهای روستا، دهیاری و شورا تصمیم به ایجاد زمینه‌های لازم برای اشتغال زنان روستایی گرفتند و با ایجاد کارگاه‌های بزرگ و کوچک خانگی و غیرخانگی هنر بافندگی را با کمک زنان روستایی دوباره احیا نمودند. از این طریق، زمینه برای حضور زنان در عرصه اقتصاد روستا بیش از پیش فراهم شد و در ادامه دهیاری و شورا، در راستای تأمین سرمایه اولیه، زمینه ایجاد کسب‌وکار برای زنان روستا، نسبت به تشکیل

صندوق خرد زنان روستایی کمک و پیگیری نمودند.

با توجه به این که این روستا مهاجرپذیر است، برخی از خانواده‌هایی که به روستای بحیری مهاجرت نمودند با خود هنر بافندگی قالی، گلیم، حصیر و ... را به روستا آوردند. این امر سبب شد تا بومیان روستا نیز هنر بافندگی را فرا بگیرند و امروزه بسیاری از اهالی روستا به خصوص زنان روستا به بافندگی قالی، گلیم، حصیر، عبا و ... مشغول می‌باشند.

یکی دیگر از جذابیت‌های روستای بحیری نان و غذاهای محلی این روستا است به ویژه آنکه با توجه به موقعیت جغرافیایی و اقلیم مناسب روستا می‌تواند زمینه‌ساز خوبی برای جذب گردشگران به این روستا باشد. در همین راستا با ترغیب و تشویق دهیاری دو اقامتگاه بومگردی توسط بخش خصوصی احداث شده است که در حال حاضر به گردشگران خدمات اقامتی و فرهنگی و ... ارائه می‌شود. این اقدام نیز، فرصتی برای بازاریابی محصولات روستایی، غذاهای محلی و صنایع دستی و ... را برای اهالی فراهم نموده است. از سوی دیگر دهیاری با برگزاری جشنواره، کوشیده است تا روستا و محصولات آن را معرفی نماید. عمده محصولات و تولیدات این روستا، به خصوص صنایع دستی مانند عبا، قالی و گلیم به کشورهای حوزه خلیج فارس صادر می‌شود.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- احیا، معرفی و توسعه هنر بافندگی به خصوص عبا بافی
- ۲- اشتغال‌زایی برای زنان روستایی و جوانان
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- احیای هنر بافندگی و توسعه تولیدات و محصولات روستایی
- ۲- ایجاد بازارهای جدید و صادرات محصولات به کشورهای حوزه خلیج فارس
- ۳- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی
- ۴- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان بوشهر

نام روستا: روستای جزیره شیف

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، شیلات

معرفی روستا

روستای جزیره شیف، در استان بوشهر، شهرستان بوشهر، بخش مرکزی، دهستان حومه است که دارای جمعیت ۳۹۶۵ نفر و ۱۰۷۹ خانوار می‌باشد. همان‌طور که از نامش پیداست این روستا به صورت جزیره‌ای است که آب‌های نیلگون خلیج فارس اطراف آن را احاطه نموده است.

این روستا، جزیره‌ای است ماسه‌ای در شمال بندر بوشهر در منتهی‌الیه تالاب حله که از به هم پیوستن آب رودخانه شاپور و دالکی به وجود آمده و در ۱۲ کیلومتری شمال غربی شهرستان بوشهر و در ۶ کیلومتری شمال بندر بوشهر واقع می‌باشد. با توجه به موقعیت جغرافیایی، اهالی این روستا از دیرباز به صورت سنتی به کار صید ماهی و عرضه به بازار اشتغال داشته‌اند.

با توجه به ظرفیت موجود روستا، فضای مناسبی به منظور ایجاد کسب و کارهای نوین در حوزه صید و پرورش آبزیان در این روستا

وجود دارد. شرکت صنعتی تولید لنج، قایق و تجهیزات دریایی در زمینه ماهیگیری و ... نیز در همجواری روستا می‌باشد که برای فعالیت در حوزه شیلات یک فرصت و ظرفیت محسوب می‌شود.

مردم این جزیره غالباً عرب زبان هستند و لهجه عربی خاص خودشان را دارند. این جزیره از دو محله شرقی (حیاره) و غربی (عواسی) تشکیل شده است که به وسیله یک آبراه کوچک از هم جدا شده‌اند. این جزیره از سال ۱۳۸۸ با احداث جاده از جزیره صدر، به خشکی راه پیدا کرده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همجواری جزیره شیف با خلیج فارس یک ظرفیت طبیعی و بالقوه است که بر اساس آن برای فعالیت اقتصادی و ایجاد کسب‌وکار در این روستا، اولین چیزی که به ذهن هر فرد خطور می‌کند، بحث صید و صیادی است. از این‌رو از گذشته‌های دور شغل اهالی روستا صیادی بوده است که به صورت سنتی انجام می‌شده است. با توسعه صنایع دریایی و کشاورزی به خصوص در حوزه شیلات، اعم از پرورش و صید ماهی و فرآوری و بسته‌بندی، کسب‌وکارها و شیوه‌های جدیدی در حوزه شیلات، صیادی و پرورش آبزیان نیز به وجود آمده است. وجود شرکت صنعتی تولید لنج، قایق و تجهیزات ماهیگیری در مجاورت این روستا نیز به صنعت کشاورزی، بخصوص شیلات و آبزیان کمک شایانی نموده

است. یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های دهیاری و شورای اسلامی روستا، توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با صیادی و شیلات با مشارکت مردم و بخش خصوصی بوده است. در این زمینه دهیاری و شورا نقش حمایتی و هدایتی داشته و نسبت به رفع موانع و مشکلات صیادی، اخذ مجوزها، تسهیلات و ... اقدام می‌نماید.

در حال حاضر و به همت مردم سخت‌کوش این روستا، شاهد فعالیت یکصد لنج صیادی و بیش از دویست قایق ماهی‌گیری هستیم که ظرفیت بی‌نظیری را برای اشتغال‌زایی به وجود آورده است. صید ماهی با لنج و قایق‌های تخصصی و تجهیزات مناسب صیادی و عرضه به بازار، سبب شده است که کسب‌وکار اهالی نیز رونق بیشتری بگیرد. البته اهالی روستا تنها از دریا آبزبان را صید نمی‌کنند بلکه سایت‌های پرورش ماهی و میگو به صورت‌های مختلف را در جزیره دارند.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- توسعه صنعت صیادی و پرورش آبزبان به روش‌های نوین
- ۲- اشتغال‌زایی برای زنان روستایی و جوانان
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- افزایش ظرفیت صید ماهی با استفاده تجهیزات جدید
- ۲- ایجاد بازارهای جدید و صادرات محصولات به کشورهای حوزه خلیج فارس
- ۳- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی
- ۴- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان بوشهر

نام روستا: روستای شهنیا

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، صنایع تبدیلی و بسته‌بندی

معرفی روستا

روستای شهنیا، در استان بوشهر، شهرستان دیر، بخش بردخون، دهستان آبکش واقع شده است که دارای ۲۰۷۰ نفر جمعیت و ۵۶۷ خانوار می‌باشد. این روستا دارای مراتع و اراضی ملی طبیعت بکر و زیبا می‌باشد. منطقه دارای آب‌وهوای مناسب و زمین‌های حاصلخیز و مساعد برای کشاورزی است. البته شغل اهالی روستا در گذشته نیز کشاورزی بوده و غالباً به‌صورت سنتی انجام می‌شده است. مهم‌ترین ظرفیت روستا آب و زمین‌های حاصلخیز است که برای کشت گوجه‌فرنگی خیلی مناسب می‌باشند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

تقریباً در حدود ۱۸ سال پیش گوجه‌فرنگی در این روستا کاشت و برداشت شد. به مرور به دلیل بازدهی مناسب و محصول مرغوب، کشت گوجه‌فرنگی فراگیر شد. در آغاز، روش‌های کاشت، داشت و برداشت به صورت سنتی بود و سطح زیر کشت در مقایسه با حال حاضر بسیار کمتر و محدودتر بود. به تدریج با توسعه علوم و فنون کشاورزی و توسعه تکنولوژی کشاورزی و ترویج روش‌های نوین، روش‌های کاشت، داشت و برداشت گوجه‌فرنگی در این روستا نیز دچار تغییرات اساسی شد. همچنین به دنبال توسعه سطح زیر کشت و افزایش بازدهی بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی نیز در این روستا توسعه یافت.

اکنون روستای شهنیا یکی از قطب‌های تولید گوجه‌فرنگی در کشور است. دهیاری و شورای روستا با همکاری مردم و هماهنگی با دستگاه‌های مربوطه بسیاری از زمین‌های ملی اطراف روستا را آزاد نمود. با آزادسازی زمین‌های ملی سطح زیر کشت گوجه‌فرنگی ده‌ها برابر افزایش پیدا کرد. کشت وسیع گوجه‌فرنگی در سطح و همچنین توسعه کشت‌های گلخانه‌ای در روستا سبب شد تا محصولی با کیفیت‌تر و به مراتب بیشتر

(تا ده‌ها برابر کشت سنتی) برداشت شود. به تبع این تولید و با حمایت دهیاری و شورای روستا، کارخانه رب گوجه‌فرنگی و کارخانه سبذسازی و بسته‌بندی نیز احداث شد و از سوی دیگر ایجاد این صنایع تبدیلی، سبب رونق کشت گوجه‌فرنگی و افزایش گرایش اهالی شد. در حال حاضر در حدود ۹۰ درصد جامعه روستایی در زمینه‌های کاشت، داشت، برداشت، صنایع تبدیلی و بسته‌بندی، بازاریابی و عرضه گوجه‌فرنگی و رب گوجه‌فرنگی و سایر کسب‌وکارهای مربوطه فعال می‌باشند.

بخشی از ظرفیت تولید گوجه‌فرنگی و رب گوجه‌فرنگی نیز به کشورهای دیگر صادر می‌شود و بخشی از آن به بازارهای داخلی کشور عرضه می‌شود. در روستای شهینیا یک محصول کشاورزی مانند گوجه‌فرنگی سبب شده است که کل روستاییان دارای اشتغال و درآمد پایدار شوند. با همکاری و هماهنگی سایر دستگاه‌ها و نقش تسهیل‌گری و حمایتی دهیاری و شورا از یکسو و مشارکت مردم و تخصصی نمودن فعالیت کشاورزی و صنایع تبدیلی و همچنین با ایجاد بازارهای جدید، زمینه‌های اشتغال همه روستاییان در این زمینه فراهم شده است. حتی می‌توان گفت که روستاهای اطراف هم از ظرفیت‌های ایجاد شده در روستای

شهینیا بهره‌گیری می‌نمایند.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و بهره‌گیری از روش‌های نوین به منظور تولید انبوه
- ۲- تثبیت جمعیت و جلوگیری از مهاجرت
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- ۴- تخصصی شدن یک فعالیت در یک روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- رشد و توسعه تولیدات گوجه‌فرنگی و فراآورده‌های آن
- ۲- افزایش حدوداً دو برابری جمعیت روستا طی یک دهه اخیر
- ۳- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی
- ۴- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- ۵- افزایش بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی

استان بوشهر

نام روستا: روستای فقیه حسنان

شهرت روستا در کسب و کار: گردشگری و صنایع دستی

معرفی روستا

روستای فقیه حسنان، در استان بوشهر، شهرستان دشتی، بخش مرکزی، دهستان کبکان واقع شده است که دارای ۲۸۱ نفر جمعیت و ۶۱ خانوار می‌باشد. این روستا موقعیت جغرافیایی ویژه‌ای دارد. علاوه بر این که کوهپایه‌ای است فاصله کمی با ساحل دریا دارد. یکی از مشخصه‌های بارز این روستا این است که فعالیت‌های روستاییان هنوز به شکل سنتی باقی مانده و زندگی سنتی و قدیمی روستایی هنوز در اینجا جاری است. ظرفیت‌ها و پتانسیل تاریخی و طبیعی و میراث ناملموس در این روستا مثال‌زدنی است. بنابراین جاذبه‌های گردشگری زیادی مانند بافندگی گلیم‌ها و حصیر، خانه‌های تولید صنایع دستی و همچنین جاذبه‌های طبیعی مانند کلوت‌ها (شکل‌هایی که در کوه‌ها بر اثر فرسایش پدید می‌آیند به گویش محلی کلوت می‌گویند)، رودخانه، گنبد نمکی جاشک در فاصله ۳۰ کیلومتری روستا، بنای استانی کلات حیدری در نزدیکی روستای حیدری در فاصله ۵ کیلومتری روستا، قلعه

داراب‌خان، قلعه محمدخان، عمارت شیرینه، دریانوردی همراه با گروه موسیقی محلی و ... در روستا وجود دارند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در سال ۱۳۹۶ دهیاری تصمیم گرفت که روستای حاصل‌خیز فقیه حسنان با جاذبه‌های طبیعی را به عنوان روستای گردشگری معرفی نماید. پس از برگزاری جلسات متعدد با شورا و اهالی روستا، طرح احداث اقامتگاه بوم‌گردی و احیای صنایع دستی و گیاهان دارویی را در دستور کار قرار داد. اولین اقدام دهیاری، آموزش اهالی روستا به منظور آشنایی با صنعت گردشگری، سبک زندگی گردشگری و آداب برخورد با گردشگران بود که ابتدا از خانواده خود شروع کرد. سپس با کمک کارشناسان میراث فرهنگی استان از طریق توانمندسازی مشارکتی و آموزش تئوری و عملی، آموزش آداب معاشرت و زبان انگلیسی را به اهالی روستا برای ارتباط بهتر و پذیرایی از مهمانان داخلی و خارجی آغاز نمود. همچنین دهیاری و شورا با کمک اهالی برای گردشگران برنامه ویژه به منظور آشنایی با آداب زندگی، موسیقی، فرهنگ و سایر فعالیت‌های روستاییان و ایجاد زمینه مشارکت، تماشای تجربه تمامی فعالیت‌های اهالی روستا مثل دوشیدن شیر بز و گاو، دادن علف و یونجه به حیوانات، سوارکاری، طریقه

کشیدن آب از چاه با قاطر، بازدید از موزه بوم‌شناسی و مردم‌شناسی، چیدن گیاهان دارویی، رفتن به صحرا و در کنار چوپانان غذا خوردن، دیدن مراسمات مذهبی، برگزاری آیین‌های محلی (دعای باران، قبله دعا، حنابندان و ...) موسیقی محلی، درست کردن نان‌های محلی، شبانه به کوهستان رفتن و دیدن ستاره‌ها و استفاده از جاذبه‌های طبیعی (اکوتوریسم) را تهیه و تدوین نمودند. از طرفی ظرفیت‌ها و پتانسیل روستا که دارای جاذبه‌های گردشگری بودند، مانند کلوت‌ها^۱، رودخانه، گنبد نمکی جاشک، دریانوردی همراه با گروه موسیقی محلی و ... جذابیت خاصی برای گردشگران داخلی و خارجی داشتند، را احصا نموده و سپس اهالی روستا تشویق شدند تا کسب‌وکارهای مناسب و متناسب با ارائه خدمات به گردشگران و صنایع‌دستی را ایجاد نمایند.

احداث اقامتگاه بوم‌گردی، بسته‌بندی گیاهان دارویی، تولید و فروش صنایع‌دستی، احداث رستوران و کافه‌سنتی، احیای آیین‌های محلی (گروه ۱۲ نفره مسؤوول برگزاری آیین‌های محلی برای مهمانان)، طریقه کشیدن آب از چاه با قاطر و... سبب شد در حدود ۱۰۰ نفر به‌صورت مستقیم و ده‌ها نفر به‌صورت غیرمستقیم، از طریق ایجاد کسب‌وکارهای

۱- به شکل‌هایی که در کوه‌ها بر اثر فرسایش پدید می‌آیند در گویش محلی کلوت می‌گویند.

جدید مشغول پیه کار شوندد. البته نکته حائز اهمیت در موفقیت طرح این بود که اولاً همه روستاییان در کارها مشارکت داده شدند و ثانیاً اینکه مجموعه مشاغل، به صورت یک گروه مکمل شغلی ایجاد شدند و درآمد همه تجمیع شده و به صورت مساوی بین اعضای گروه تقسیم می شود. مجموعه این اقدامات دهیاری و شورا نه تنها سبب اشتغال زایی شده است، بلکه بر اساس آمارهای رسمی شاهد رشد جمعیت و همچنین مهاجرت معکوس به روستا بوده ایم. در پی اقدامات انجام شده، در حال حاضر گردشگران داخلی و خارجی بسیاری به این روستا سفر می کنند که باعث رونق کسب و کار و اقتصاد روستا شده است.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- احیا و تولید صنایع دستی و ایجاد اشتغال زایی
- ۲- تثبیت جمعیت و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- ۴- بهره گیری از ظرفیتها و قابلیت های خدادادی منطقه

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه تولیدات و محصولات روستایی و صنایع دستی
- ۲- مهاجرت معکوس و افزایش جمعیت روستایی

- ۳- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی
- ۴- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- ۵- افزایش روحیه مشارکت و همدلی در اهالی، شورا و دهیاری

استان تهران

نام روستا: روستای بهمن‌آباد

شهرت روستا در کسب‌وکار: کشاورزی، صنایع چوبی، مصنوعات چوبی مانند
مبلمان و...

معرفی روستا

روستای بهمن‌آباد، در استان تهران، شهرستان اسلامشهر، بخش احمدآباد مستوفی، دهستان چیچکلو واقع شده است که دارای ۲۰۰ نفر جمعیت و ۵۰ خانوار می‌باشد. این روستا در دشت حاصلخیز قرار گرفته است که دارای زمین‌های حاصلخیز می‌باشد. کانال آب تسویه تهران از کنار این روستا می‌گذرد که با وجود زمین‌های حاصلخیز شرایط را برای توسعه کشاورزی مهیا نموده است. ایجاد انواع باغ‌های میوه و ... نیز بر اساس همین ظرفیت شکل گرفته است. در حدود ۲۰۰ هکتار از اراضی این روستا زیر کشت می‌باشد. اخیراً نیز واحدهای گلخانه‌ای تولید محصولات کشاورزی در حدود ۲ هکتار در حال اجراست که ظرفیت خوبی را برای تولید محصولات کشاورزی و صنایع تبدیلی به وجود می‌آورد. لازم به یادآوری است که این روستا به لحاظ موقعیت جغرافیایی یکی از

روستاهای نزدیک به کلان‌شهر تهران است که فرصت خوبی برای ارائه محصولات کشاورزی و سایر فعالیت‌ها و کسب‌وکارها است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه موقعیت جغرافیایی روستا و نیاز جوامع شهری به صنایع چوبی مانند مبیل، لوستر و ... برخی از اهالی روستا به تبعیت از روستاهای همجوار ابتدا کارگاه‌های کوچکی را به منظور تولید مبیل در ۵ سال اخیر ایجاد نمودند. با توجه به بازار بالقوه تهران و کرج برای عرضه محصولات و مصنوعات چوبی و لوستر این حرفه فراگیر شد.

امروز با ایجاد کارگاه‌های بزرگ، کوچک و بعضاً خانگی، تولید مبیل و لوستر از محصولات اصلی این روستا می‌باشد و اکثر روستاییان به این حرفه مشغول هستند.

دهیاری و شورای روستا در این زمینه نقش حمایتی و تسهیل‌گری داشته‌اند و تلاش آن‌ها بیشتر رفع موانع و مشکلات راه‌اندازی کارگاه‌ها و هماهنگی به منظور تسهیل صدور مجوزها و تسریع در صدور پروانه‌ها بوده است. البته نکته قابل توجه این است که جمعیت روستا در شب

و روز متغیر است. بدین صورت که جمعیت روز دو برابر می‌شود چراکه بسیاری از افراد غیربومی در کارگاه‌های تولید مبلمان و لوستر و بعضاً در بخش کشاورزی این روستا مشغول به کار می‌باشند. دهیاری و شورا نیز در این زمینه برای ایجاد زیرساخت‌های روستا و مدیریت این پدیده تلاش‌های خوبی را داشته‌اند.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- اشتغال‌زایی برای اهالی روستا
- ۲- ایجاد کسب‌وکار و اشتغال‌زایی
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- ۴- بهره‌گیری از موقعیت جغرافیایی روستا برای رونق اقتصادی

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد کارگاه‌های تولیدی مبلمان و لوستر
- ۲- اشتغال برای اهالی روستا، شهرها و روستاهای اطراف
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان تهران

نام روستا: روستای جعفرآباد باقراف

شهرت روستا در کسب و کار: تولیدی آیینه - شمعدان و لوستر و دکوری عروس

معرفی روستا

جعفرآباد باقراف، در استان تهران، شهرستان تهران، بخش آفتاب، دهستان آفتاب واقع شده است که دارای ۴۲۷ نفر جمعیت ایرانی و ۲۵۰ نفر افغانه و ۱۰۴ خانوار می‌باشد. این روستا در دشت شهر آفتاب واقع شده که دارای زمین‌های حاصلخیز است. در گذشته‌های دور تاکنون کشاورزی جزء لاینفک اهالی روستا بوده است. این فعالیت بیشتر توسط مهاجرین افغانی انجام می‌پذیرد. روستای مذکور حدوداً ۲۰۰ سال قدمت دارد که در دهه‌های اخیر جمعیت آن رو به افزایش بوده است. با توجه به موقعیت جغرافیایی روستا و نزدیکی به کلان‌شهر تهران فرصت مناسبی برای توسعه اقتصادی روستا به وجود آمده است. این روستا جزء ۳۰ روستای برتر دارای فرصت اقتصادی استان تهران است.

روستای «جعفرآباد باقراف» تهران تا قبل از سال ۱۳۹۰ روستایی کوچک

و بسیار کم رونق بود اما حالا به دهکده‌ای پررونق تبدیل شده که عنوان «دهکده برنزی» را یدک می‌کشد. روستایی کوچک در اتوبان بهشت‌زهر(اس) که به زیبایی لوستر و آئینه و شمعدان‌هایش می‌نازد و آن‌طور که دهیار روستا می‌گوید نه تنها یک جوان بیکار در این روستا نیست، که از روستاهای اطراف هم برای کار به جعفرآباد باقراف می‌آیند. این روستا پر از نور و آینه است و کارگاه‌های لوسترسازی‌اش شانه‌به‌شانه هم، مملو از جوانانی است که سخت مشغول کارند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در حدود دو دهه پیش، افرادی از روستا مهاجرت و کار در کارگاه‌های تولیدی لوستر، تولیدی آئینه-شمعدان و لوستر و دکوری عروس، مهارت لازم را کسب نمودند و پس از بازگشت به روستا اولین کارگاه تولیدی را ایجاد نمودند. با رونق گرفتن این کسب‌وکار این افراد هرکدام یک کارگاه احداث نمودند و جوانان روستا را در کارگاه‌های خود مشغول نمودند. با تأسیس دهیاری و ایجاد زیرساخت‌های روستایی مانند بهسازی معابر، آب، برق، گاز و ... این روستا بیشتر مورد توجه قرار گرفت و اکثریت جوانان روستا علاقه‌مند به ماندن در روستا شدند. با توسعه صنایع

(ماشین‌آلات، تجهیزات و ...) روش‌های تولید نیز تغییر کرد. دهیاری با همکاری شورا و افرادی که استادکار این حرفه بودند اقدام به آموزش جوانان و علاقه‌مندان نمودند و بیشتر اهالی روستا به‌خصوص جوانان پس از کسب مهارت‌های لازم اقدام به ایجاد کارگاه‌های تولیدی و بعضاً خانگی نمودند. البته نقش حمایتی، هدایتی و تسهیل‌گری دهیار روستا بسیار مؤثر بوده است و در پاره‌ای موارد با هماهنگی دستگاه‌ها ذی‌ربط و بانک‌ها اقدام به اخذ مجوزهای لازم و تسهیلات ارزان‌قیمت برای کارآفرینان نموده است.

در حال حاضر روستای جعفرآباد باقراف یکی از قطب‌های تولید لوستر، تولیدی آیینه-شمعدان و لوستر و دکوری عروس است که ده‌ها کارگاه تولیدی بزرگ و کوچک در آن احداث و مشغول فعالیت می‌باشند. با توسعه این صنعت نه تنها همه اهالی روستا مشغول به کار شده‌اند بلکه بسیاری از افغانه و جوانان جویای کار از روستاهای مجاور نیز در این کارگاه‌های تولیدی مشغول به کار شدند. این کسب‌وکار در روستا بسیار پر رونق است و روستا به دهکده برنز شهرت یافته است.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- توسعه روستا و اشتغال‌زایی برای اهالی روستا
- ۲- ایجاد کسب‌وکارهای جدید
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دست‌آورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه صنایع کوچک
- ۲- اشتغال برای همه اهالی روستا، بعضاً شهرها و روستاهای اطراف
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- ۴- بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و قابلیت‌های جغرافیایی روستا در راستای توسعه

استان چهارمحال و بختیاری

نام روستا: روستای قلعه ممکا

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی - تولید و پرورش قارچ

معرفی روستا

روستای قلعه ممکا، در استان چهارمحال و بختیاری، شهرستان کیار بخش مرکزی دهستان کیار غربی واقع شده است که دارای ۷۵۰ نفر جمعیت و ۲۳۳ خانوار می‌باشد. این روستا آب‌وهوای کوهستانی دارد. اهالی روستای قلعه ممکا بیشتر به شغل کشاورزی و دامداری مشغول می‌باشند. زمین‌های مناسب برای کشت دیم و بعضاً آبی و دامپروری به شکل سنتی اهم فعالیت‌های آن‌ها را تشکیل می‌دهد. روستای قلعه ممکا در مسیر خوزستان به اصفهان قرار گرفته است که این موقعیت جغرافیایی، فرصتی را برای توسعه اقتصادی روستا و عرضه محصولات روستایی به مسافران به وجود آورده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

از گذشته، عمده فعالیت اهالی این روستا، کشاورزی و آن‌هم به شکل سنتی بوده است. لذا علیرغم ظرفیت‌ها و قابلیت‌های مناسب و خدادادی،

همواره جمعیت این روستا دچار نوسان بوده است و بعضاً جوانان جویای کار، مجبور به مهاجرت به شهرهای اطراف می‌شدند. یکی از دلایل آن کم بودن ظرفیت اشتغال در بخش کشاورزی روستا و به ویژه با شیوه‌های سنتی است.

در سال‌های اخیر یکی از اهالی روستا اقدام به کارگاه کوچک پرورش قارچ خوراکی به روش سنتی نمود. البته تحصیلات کارشناسی ارشد در رشته کشاورزی داشت. ایشان پس از برداشت محصول و رضایت از بازدهی، مجوزهای لازم را از جهاد کشاورزی و دستگاه‌های مربوطه اخذ نمود و پس از آن با کمک برادرانش تولید قارچ را با راه‌اندازی کارگاه‌های بزرگ‌تر گسترش داد. رفته‌رفته اهالی روستا نیز با تولید قارچ آشنا شدند و پس از کسب مهارت‌های لازم کارگاه‌های کوچک و بزرگ راه‌اندازی شد.

قلعه ممکا به عنوان تولید قارچ معروف شده است و محصولات تولیدی و فرآورده‌ای آن به بازارهای شهرستان‌ها و استان‌های همجوار عرضه می‌شود. دهیاری و شورای روستا نقش حمایتی و هدایتی برای این فعالیت داشتند و در اخذ مجوزهای لازم و تسهیل فرآیند اجرای کارگاه‌ها

و راه‌اندازی آن‌ها همواره نقش مؤثری را ایفا نموده‌اند. نحوه عرضه این محصولات با ایجاد شبکه‌های توزیع صورت می‌گیرد که بعضاً جوانان روستا نیز در این شبکه توزیع فعالیت دارند. با ایجاد کارگاه‌های تولید قارچ در روستای قلعه ممکا جمعیت روستا ثابت مانده است و در حدود ۵۰۰ نفر از اهالی مشغول به کار شده‌اند.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی نوین و ایجاد کسب‌وکارهای جدید مبتنی بر کشاورزی
- ۲- ایجاد اشتغال برای جوانان و اهالی روستا در حدود ۵۰۰ نفر
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی نوین
- ۲- اشتغال برای همه اهالی روستا
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- ۴- تثبیت جمعیت روستایی

استان خراسان جنوبی

نام روستا: روستای اصفهک

شهرت روستا در کسب‌وکار: گردشگری و کشاورزی

معرفی روستا

روستای اصفهک در استان خراسان جنوبی، شهرستان طبس، بخش دیهوک دهستان دیهوک واقع شده است. این روستا دارای ۷۶۳ نفر جمعیت و ۲۴۸ خانوار می‌باشد. موقعیت جغرافیای این روستا به دلیل زلزله در دهه ۵۰ تغییر پیدا کرد. در سال ۱۳۵۷ روستای اصفهک که دارای بافت قدیمی و تاریخی بود، تخریب شد لذا روستا به محل جدیدی تغییر مکان یافته و بافت قدیم خالی از سکنه شد. اهالی روستا مجبور شدند که خانه‌های جدیدی را احداث نمایند. آرام آرام روستای قدیم به‌خصوص بافت قدیمی روستا که شامل خانه‌های قدیمی با معماری سنتی، حمام و مدرسه بود، در معرض تخریب قرار گرفت، که برخی‌ها بعضاً بناها را کاملاً تخریب و تسطیح و سپس به عنوان مزرعه در آن کشت می‌نمودند. پس از تشکیل نهاد مدیریت محلی (دهیاری و

شورا)، دهیاری با کمک شورا جلساتی را با مردم روستا برگزار نمود و اهمیت بافت قدیمی روستا که تخریب شده بود را با کمک کارشناسان میراث فرهنگی برای آنان تبیین نمود. بنابراین با مراجعه دهیاری به اداره میراث و برگزاری جلسات با مردم، جلوی تخریب بافت قدیمی گرفته شد. موقعیت روستای جدید با فاصله کمی از بافت قدیم روستا، کوهپایه‌ای و تقریباً دارای آب‌وهوای مطبوع بود. در سال‌های اخیر به دلیل بارندگی‌های نسبتاً مناسب، کشاورزی در این روستا به صورت سنتی نیز بهتر شد. چون قنات روستای قدیم خشکیده بود و در روستای جدید آب موردنیاز از طریق چاه عمیق تأمین می‌شد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با تلاش و کوشش نهاد دهیاری و شورای روستا و برگزاری جلسات متعدد مقرر شد که دهیاری بافت قدیمی را احیاء نماید. دهیاری با برگزاری جلسات با جوانان روستا توانست با کمک جوانان یک باب خانه و حمام را بازسازی نماید. البته معماری آن‌ها حفظ شد و به شکل سنتی بازسازی شدند. خانه بازسازی شده به‌عنوان اقامتگاه بومگردی مورد استفاده قرار گرفت. به دلیل موقعیت جغرافیایی، ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های طبیعی

و تاریخی بافت قدیم روستا، توجه بسیاری از گردشگران به این روستا جلب شد و گردشگران بسیاری به روستا سفر کردند. با باوری که در ذهن مردم به وجود آمد خانه‌های قدیمی نیز یکی پس از دیگری با کاربری اقامتگاه بومگردی بازسازی شدند. دهیاری نیز یک باب چایخانه سنتی احداث نمود. مدرسه نیز به عنوان "پژوهشکده خشت و گل" به منظور آموزش و پژوهش به خصوص برای دانشجویانی که تمایل دارند واحدهای عملی را در آنجا بگذرانند، بازسازی شد. دو باب رستوران سنتی ساخته شد و زیرساخت‌ها برای جذب گردشگران یکی پس از دیگری مهیا شد. رفته‌رفته پای گردشگران داخلی و خارجی به این روستا باز شد به طوری که در طی یک سال حدود ۳۵۰۰ نفر گردشگر که ۱۰۰۰ نفر آن‌ها خارجی بودند، به روستا سفر کردند. نکته قابل توجه در این حرکت فرهنگی، اجتماعی و عمرانی این است که تدوین طرح و اجرای آن با کمک اساتید دانشگاه تهران و مشارکت مردم و نهاد مدیریت محلی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی صورت گرفت و تجربه بسیار ارزشمندی بود.

امروزه از کشورهای خارجی برای مطالعه و پژوهش در پژوهشکده روستا مستقر می‌شوند و همایش‌های بسیاری مانند همایش مدیران میراث فرهنگی و بنیاد مسکن در این روستا برگزار شده است. طرح مذکور که طرح کاملاً مشارکتی و خلاقانه است در چند مسابقه کشورهای خارجی مانند مسابقه TO DO کشور آلمان شرکت و رتبه هفتم را کسب نموده است.

از سوی دیگر با رونق صنعت گردشگری در روستا، کشاورزی نیز رونق گرفت. تولید محصولات کشاورزی از قبیل انواع سبزیجات، نعنای، زعفران، خرما، جو و گندم نیز رشد بسیار چشمگیری داشته است که به تبع آن زمینه ایجاد کسب‌وکارهای جدید و اشتغال برای اهالی فراهم گردیده است و می‌توان گفت که اصفهک هنوز تا رسیدن به وضعیت مطلوب راه نرفته و فرصت‌ها و ظرفیت‌های بسیاری را پیش رو دارد.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- توسعه صنعت گردشگری با جلب مشارکت اهالی روستا
- ۲- جلوگیری از تخریب بافت تاریخی روستا و حفظ آن به عنوان یک ظرفیت و پتانسیل
- ۳- ایجاد اشتغال و درآمد پایدار برای جامعه روستایی

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه گردشگری و صنایع دستی روستایی و رونق کشاورزی
- ۲- افزایش تولیدات روستایی و ایجاد درآمد بیشتر برای روستاییان و دهیاری
- ۳- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی
- ۴- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۵- بهره‌گیری از خلاقیت و نوآوری در باز احیای روستا

استان خراسان جنوبی

نام روستا: روستای شهرک امام خمینی (ره)

شهرت روستا در کسب و کار: صنعت (پانل‌های خورشیدی) و کشاورزی

معرفی روستا

روستای شهرک امام خمینی (ره) در استان خراسان جنوبی، شهرستان بشرویه، بخش مرکزی، دهستان علی جمال واقع شده است که دارای ۷۱۰ نفر جمعیت و ۲۲۴ خانوار می‌باشد. این روستا از جمله روستاهایی است که بعد از انقلاب توسط جهاد سازندگی احداث شده است. شهرک امام خمینی در منطقه‌ای قرار گرفته است که در ۳۶۰ روز از ایام سال، آفتابی است و این از جمله ظرفیت‌های طبیعی این روستا است. یکی دیگر از پتانسیل‌های روستا زمین‌های کشاورزی حاصل خیز و منابع آبی زیرزمینی نسبتاً خوب است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های روستا، دو طرح با هدف توسعه و اشتغال‌زایی طراحی و اجرا شده است. یکی از این طرح‌ها، طرح توسعه کشاورزی است، که با مشارکت بنیاد برکت، مردم و نهاد شورا و دهیاری

اجرا شده است. در این طرح بر اساس مطالعات انجام شده باغات پسته و کشت پنبه، گندم و جو همچنین جالیز و زیره سبز توسعه یافته است. همچنین با ایجاد مجتمع گلخانه‌ای، گوجه و خیار نیز به تولیدات این روستا افزوده شده است. با توجه به اهتمام اهالی روستا به کشاورزی و دامپروری، با هماهنگی‌های انجام شده با بنیاد برکت و دستگاه‌های مرتبط، کلاس‌های آموزشی (بیشتر در زمینه باغداری پسته) برای اهالی برگزار شد. پس از آموزش‌های لازم بنا به علاقه‌مندی جوانان، هرکدام در یک حوزه از کشاورزی شروع به فعالیت نمودند. رونق کشاورزی در این روستا به‌گونه‌ای بوده است که در حال حاضر قطب کشاورزی شهرستان محسوب می‌شود.

با توجه به شرایط اقلیمی منطقه و آفتاب همیشه تابان، طرح دوم با عنوان "تولید برق از پانل‌های خورشیدی" اجرا شد. پس از مطالعات انجام شده و برگزاری جلسات متعدد دهیاری و شورا با مردم همچنین ترغیب و تشویق آنان به اجرای طرح و همچنین پس از جلسات بررسی کارشناسی، نهایتاً ۳۰ نفر از اهالی انتخاب شدند تا طرح را عملیاتی نمایند. دهیاری با پیگیری‌های مستمر خرید برق را توسط دولت با عقد قرارداد تضمین نمود و تسهیلاتی برای متقاضیان فراهم شد. خوشبختانه طرح با موفقیت انجام شد و ۳۰ کیلووات برق تولید شده توسط دولت خریداری

۱۰۱

و وارد مدار شد. پس از آن یک‌صد نفر از اهالی نیز متقاضی اجرای طرح شده‌اند که در حال حاضر، دهیاری روستا پیگیری‌های مربوطه را انجام می‌دهد.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- اشتغال‌زایی برای اهالی روستا
- ۲- ایجاد کسب‌وکار و اشتغال‌زایی
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- ۴- خلق مزیت‌های جدید با توجه به قابلیت‌های جغرافیایی

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد درآمد پایدار برای اهالی روستا
- ۲- اشتغال برای اهالی روستا در حدود ۶۰۰ نفر
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- ۴- کمک به اقتصاد کشور و تولید برق موردنیاز

استان خراسان رضوی

نام روستا: روستای ریاب

شهرت روستا در کسب و کار: گردشگری و کشاورزی

معرفی روستا

روستای ریاب از توابع بخش مرکزی شهرستان گناباد در استان خراسان رضوی است که دارای ۸۷۴ نفر با ۲۵۱ خانوار می‌باشد. وجه تسمیه ریاب به مفهوم ری آب بوده چون دارای آبی گوارا بوده است و آن را به جایی که آبی مانند آب ری دارد، تشبیه کرده‌اند. برخی نیز معتقدند که چون آب گوارا و فراوان در بستر این منطقه بوده است به معنی روی آب است. روستای ریاب در دل کویر است و دارای آب‌وهوای گرم و خشک بوده که آب کشاورزی روستا به وسیله یک رشته قنات که قدمت بالایی دارد تأمین می‌شود. مراتع پیرامون روستا با پوشش گیاهی متنوع و انواع گیاهان دارویی مانند گل ختمی، خاکشیر، شاه‌تره، اسطوخودوس و غیره به ویژه در بهار و تابستان سرشار از طراوت و زیبایی شده و شور و حال خاصی پدید می‌آورد.

این روستا به عنوان یکی از روستاهای پاک شهرستان و جزو روستای هدف گردشگری است. در سال‌های اخیر به دلیل جاذبه‌های تاریخی و آثار به جای مانده از دوران صفویه و قاجاریه مانند حمام، بادگیرها، برج‌های دیده‌بانی و قلعه تودرتو که دارای لایه‌های امنیتی می‌باشد به عنوان یک طرح گردشگری مطرح گردید.

صنایع دستی، مساجد، بناها و خانه‌های سنتی با معماری منحصر به فرد و مصالح بومی مانند کاه‌گل و خشت گل و بافت تاریخی روستا از جمله جاذبه‌هایی است که گردشگران بسیاری را به این روستا می‌کشاند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل ظرفیت و پتانسیل‌های مناسب، این روستا به عنوان روستای هدف گردشگری مطرح و مورد توجه قرار گرفت. دهیاری و شورای اسلامی روستا با پیگیری‌های مداوم و با همکاری بنیاد مسکن اقدام به بهسازی و بازسازی معابر و ... نمود. پس از آن با همکاری میراث فرهنگی اقدام به تهیه طرح مطالعاتی نمود که پس از انجام مطالعات دقیق فاز اول، مرمت و بازسازی خانه‌های اربابی که دارای معماری منحصر به فردی

است آغاز شد و اولین اقامتگاه بوم‌گردی بنام "قوامیه" دایر شد و در ادامه سایر اقامتگاه‌ها به وجود آمد.

پس از این‌که بافت تاریخی روستا مرمت و بازسازی شد و اقامتگاه‌های بوم‌گردی فعالیت خود را آغاز نمودند. گردشگران بسیاری به این روستا آمدند، در ابتدای سال جدید در حدود ۲۱۰۰۰ نفر گردشگر به روستا سفر نمودند. با رونق گرفتن صنعت گردشگری در روستا مشاغل جدیدی مانند راهنمای گردشگران، طبخ غذاها و رستوران‌های سنتی و لبنیات سنتی نیز شکل گرفتند.

از موضوعات مهمی که تحت تأثیر این صنعت احیاء شد صنایع دستی و میراث فراموش شده فرهنگی بود که امروزه احیاء و رونق گرفته است. یکی از این صنایع دستی، وسایل و جعبه‌هایی است که با ساقه گندم بافته می‌شوند یا پارچه‌بافی سنتی است. صنعت گردشگری که با همکاری دهیاری، شورای اسلامی، بنیاد مسکن، میراث فرهنگی و مشارکت مردم رونق گرفت، سبب ایجاد کسب‌وکارهای جدید همچون رشد کشاورزی و دامپروری و در نتیجه توسعه همه‌جانبه روستا گردید.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۲- ایجاد درآمد پایدار برای مردم
- ۳- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری
- ۲- ایجاد کسب‌وکارهای خانگی برای زنان خانه‌دار
- ۳- ایجاد اشتغال برای تمامی اهالی روستا
- ۴- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- ۵- مهاجرت معکوس در حدود ۱۵۰ نفر

استان خوزستان

نام روستا: روستای بردیه

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، خدمات

معرفی روستا

روستای بردیه، در استان خوزستان، شهرستان دشت آزادگان، بخش مرکزی، دهستان حومه غربی واقع شده است که دارای جمعیت ۱۱۷۳ نفر با ۲۷۹ خانوار می‌باشد. این روستا در دشت حاصلخیز آزادگان قرار گرفته است. وجه تسمیه بردیه یعنی پوشیده از نی‌زار است و قدمت ۳۰۰ ساله دارد که کاروانسرای روستا برای زوار مورد استفاده قرار می‌گرفته است. هم‌جواری این روستا با تالاب هورالعظیم و رودخانه کرخه از دیگر ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های این روستا می‌باشد.

با وجود ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود توسعه کشاورزی و صنایع تبدیلی می‌تواند اقتصاد روستا را پویا و موجب اشتغال‌زایی و توسعه اقتصاد خانوارهای روستایی شود.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به موقعیت جغرافیایی روستا و ظرفیت‌های بالقوه مانند زمین‌های حاصل‌خیز و رودخانه کرخه همچنین تالاب هورالعظیم در دو سه سال اخیر با همکاری و مشارکت مردم و صندوق کارآفرینی امید و موسسه موج الحسین (ع) با محوریت دهیاری و شورای اسلامی، دو فاز طرح توسعه کشاورزی و خدماتی اجرا گردید. ابتدا ۲۷۹ نفر علاقه‌مند در روستا مشخص شدند سپس در فاز اول طرح‌های کشاورزی مانند کشت گندم و برنج پس از آموزش‌های لازم با همکاری مرکز خدمات کشاورزی مستقر در روستا به ۴۰ نفر برای اجرا واگذار شد. اجرای این طرح در نوع خود بسیار حائز اهمیت است چراکه کارگروهی و مشارکتی فردی، اجتماعی و سازمانی در آن وجود دارد. در این طرح اعتبارات از صندوق کارآفرینی امید، نظارت و توانمندسازی با موسسه مذکور، آموزش و نظارت با مرکز خدمات کشاورزی همچنین مشارکت مردم و دهیاری انجام گرفته است. در فاز دوم نیز به همین صورت علاقه‌مندان آموزش‌های لازم را فراگرفتند و جلسات توجیهی با هماهنگی و پیگیری

دهیاری انجام گرفت و متناسب با مهارت و علاقه‌مندی افراد طرح‌های کشاورزی شامل صیفی‌جات، شالیکاری برنج عنبر نجفی، گندم و ... و خدماتی مانند صنایع تبدیلی لبنی، کارواش، شالیکوبی، نجاری و ... برای اجرا به افراد بومی روستا واگذار گردید. این روستا می‌تواند الگوی مناسبی برای سایر روستاهایی که موقعیتی مانند روستای بردیه دارند، باشد. محصولات تولیدی مانند گندم به دولت فروخته می‌شود و مابقی محصولات به بازارهای استان و خارج از استان عرضه می‌شود.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- اشتغال‌زایی برای خانوارهای روستایی
- ۲- ایجاد کسب‌وکارهای مکمل و موردنیاز مردم روستا و کشاورزی
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- ۴- جلوگیری از مهاجرت

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد کارگاه‌های خدماتی مکمل
- ۲- اشتغال برای خانوارهای روستایی
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان زنجان

نام روستا: روستای تشویر

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی - تولید زیتون و فرآورده‌های آن

معرفی روستا

روستای تشویر در استان زنجان، شهرستان طارم، بخش مرکزی، دهستان گیلوان واقع شده است که دارای جمعیت ۱۲۷۹ نفر با ۳۷۸ خانوار می‌باشد. این روستا در ۷۵ کیلومتری شهر زنجان و ۴۵ کیلومتری شهر منجیل است که روستایی کوهپایه‌ای و دارای زمین‌های حاصلخیز است. شغل اصلی و سنتی مردم روستا کشاورزی و دامپروری است. اما شهرت روستا به زیتون و فرآورده‌های آن است. روستا نیز دارای ظرفیت‌های گردشگری با جاذبه‌های تاریخی مانند آتشکده دوران ساسانی، قلعه و حمام دوره قاجاریه، منطقه لهنه و زرده می‌باشد. یکی دیگر از جاذبه‌های طبیعی روستا، رودخانه قزل ازون است که ظرفیت مناسبی برای کشاورزی ایجاد کرده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به این‌که روستا خاک حاصلخیزی دارد و صدها هکتار زمین قابل کشت در روستا وجود دارد، از طرفی رودخانه قزل ازون در فاصله ۴ کیلومتری در آن جاری است. بنابراین منابع کافی برای کشاورزی و امکان کشت محصولات باغی از جمله زیتون فراهم بوده است. از گذشته‌های دور اکثریت اهالی منطقه و روستا به کشت زیتون و فرآوری آن مشغول بودند. نکته قابل توجه این است که در سال‌های اخیر ضمن فراگیر شدن کاشت زیتون، بجای این‌که به صورت مستقیم در بازارهای فروش عرضه شود، زیتون به صورت فرآوری شده با ارزش‌افزوده بالاتر به فروش می‌رسد و نکته دیگری که وجود دارد روش‌های فرآوری زیتون است که در روستا کارگاه‌های بزرگ و کوچک به صورت صنعتی، سنتی و خانگی زیتون را فرآوری می‌کنند.

علاوه بر محصول زیتون، محصولات کشاورزی از جمله سیر، گوجه‌فرنگی، کرفس، سیب‌زمینی و ... نیز در این روستا کشت می‌شود. در واقع می‌توان گفت اهالی در تمام مدت سال به کشت و تولید یکی از محصولات زراعی و باغی متناسب با فصل‌های مختلف مشغول هستند. نحوه بازاریابی نیز

به صورت شبکه‌ای و توسط جوانان خود روستا انجام می‌شود. دهیاری و شورا نیز در ایجاد زیرساخت‌های روستا فعال بوده‌اند و با حمایت معنوی اهالی روستا، روستاییان را ترغیب و تشویق می‌نمایند. دهیاری در صدد است تا کارگاه‌های فرآوری را ساماندهی نماید و طرح اولیه این موضوع را نیز تهیه نموده است که در صورت اخذ مجوزهای لازم این طرح را به منظور حفظ محیط‌زیست روستا و پیرامون آن اجرا خواهد نمود. همچنین دهیاری از ظرفیت‌های گردشگری نیز غافل نشده است و در منطقه گردشگری روستا پارکی را احداث نموده تا گردشگران بتوانند از آن استفاده کنند. اشتغال اهالی به شغل کشاورزی و باغداری و احداث واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی برای فرآوری محصولات از جمله زیتون و سیر و اجرای طرح‌های خودیاری آبرسانی توسط خود کشاورزان و باغداران، علاوه بر حذف دلالتان و واسطه‌ها موجب رونق تولید و افزایش سود کشاورزان نیز شده است.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- اشتغال‌زایی برای خانوارهای روستایی متناسب با ظرفیت‌های روستا
- ۲- ایجاد کسب‌وکارهای مکمل و موردنیاز و رونق تولید
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دست‌آورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد کارگاه‌های خدماتی مکمل
- ۲- اشتغال برای خانوارهای روستایی در حدود ۶۰۰ نفر
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان زنجان

نام روستا: روستای گیلانکشه

شهرت روستا در کسب‌وکار: کشاورزی - تولید زیتون و فرآورده‌های آن

معرفی روستا

روستای گیلانکشه در استان زنجان، بخش مرکزی شهرستان طارم، دهستان گیلوان واقع شده است که دارای جمعیت ۱۷۹۴ نفر با ۵۷۴ خانوار می‌باشد. این روستا در ۷۵ کیلومتری شهر زنجان و ۴۵ کیلومتری شهر منجیل است.

وجه تسمیه این روستا مثل و؛ مانند گیلان است (به احتمال زیاد وجه تسمیه به دلیل داشتن درختان زیبای زیتون و همیشه سرسبز بودن گرفته شده است). این روستای کوهپایه‌ای سراسر از باغات زیتون پر شده است و شغل بیشتر مردم کشاورزی و دامپروری و شهرت روستا به زیتون و فرآورده‌های حاصل از آن است. این روستا دارای جاذبه‌های گردشگری و تاریخی مانند آتشکده گیلانکشه و چشم‌اندازهای طبیعی بسیار است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

نام این روستا و سابقه وجود درختان زیتون هزار ساله‌ی آن در سفرنامه ناصرخسرو نیز به صورت جیلان‌جیه ذکر شده است. در برخی از متون قدیمی نیز از منطقه گیلانکشه به دلیل شاهراه ارتباطی بودن بین سلطانیه و گیلان یاد شده است. با توجه به قدمت تاریخی کشاورزی و باغداری در این روستا و صدها هکتار خاک حاصلخیز و زمین قابل کشت و وجود رودخانه در نزدیکی این روستا زمینه برای فعالیت اکثر اهالی روستا در امور باغداری و کشاورزی و دامپروری فراهم است. از آنجا که فروش زیتون به صورت خام دارای ارزش اقتصادی چندانی نیست اهالی تصمیم گرفته که این محصول را با فرآوری به طرق مختلف با ارزش افزوده همراه نموده و با احداث کارگاه‌های کوچک و بزرگ و حتی خانگی بجای این که به صورت مستقیم در بازارهای فروش عرضه شود، آن را صورت فرآوری شده با ارزش افزوده بالاتر به فروش می‌رسانند. دو کارخانه تمام اتوماتیک بسته‌بندی نیز در این روستا احداث شده است که در کنار روش‌های نوین فرآوری زیتون به صورت کارگاه‌های بزرگ و کوچک صنعتی، سنتی و خانگی زیتون را فرآوری و بسته‌بندی می‌نمایند. علاوه بر محصول زیتون، محصولات کشاورزی از جمله سیر، گوجه‌فرنگی، کرفس، سیب‌زمینی و ... نیز در این روستا کشت می‌شود.

دهیاری و شورای اسلامی روستا با ایجاد بستر و زیرساخت‌های لازم و با حمایت معنوی اهالی روستا را به اشتغال در موارد پیش‌گفته ترغیب و تشویق می‌نمایند. بخشی از محصولات به صورت مستقیم در میادین خریدوفروش به فروش می‌رسد و بخشی نیز بعد از فرآوری توسط کشاورزان به فروش می‌رسد. همچنین برخی از جوانان روستا در حوزه پخش محصولات کشاورزی و باغی شهرستان در استان‌های همجوار فعالیت دارند.

به علت وجود شغل ثابت که منجر به افزایش سطوح درآمدی اهالی شده است میزان مهاجرت به شهر در این روستا در حداقل ممکن می‌باشد. و همچنین تعدادی از اهالی که در زمان‌های قدیم به شهرهای مختلف کوچ کرده بودند، به دلیل وجود زمینه‌های اشتغال مناسب مجدداً به روستا برگشته و به شغل زراعت و باغداری مشغول شده‌اند.

هدف از اجرای طرح:

۱. اشتغال‌زایی برای خانوارهای روستایی متناسب با ظرفیت‌های روستا به تعداد ۹۰۰ نفر
۲. ایجاد کسب‌وکارهای مکمل و موردنیاز و رونق تولید

۳. رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد کارگاه‌های خدماتی مکمل
- ۲- اشتغال برای خانوارهای روستایی در حدود ۶۰۰ نفر
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- ۴- مهاجرت معکوس

استان سمنان

نام روستا: روستای جودانه

شهرت روستا در کسب‌وکار: کشاورزی-دامداری، خدمات

معرفی روستا

روستای جودانه، در استان سمنان شهرستان میامی بخش مرکزی دهستان میامی واقع شده است که دارای جمعیت ۹۷۰ نفر با ۳۵۲ خانوار می‌باشد. این روستا در ۱۵ کیلومتری میامی و بین دشت و کوهپایه قرار گرفته است. یکی از روستاهایی است که اطراف آن کلات‌ها با فئات‌های آب وجود دارد. کلات‌ها محل‌ها یا واحدهای کوچک کشاورزی هستند و حدود ۱۳ کلات در اطراف این روستا وجود دارد. روستای جودانه روستایی که قطب کشاورزی و دامداری محسوب می‌شود و دامداری سبک و سنگین از گذشته‌های دور جزء فعالیت اصلی ساکنین روستا بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به اینکه این ظرفیت و پتانسیل در بین اهالی روستا وجود داشته است دهیاری و شورای اسلامی با پیگیری‌های فراوان تلاش

کردند تا کشاورزی و دامداری را در این روستا توسعه دهند. بنابراین با هماهنگی‌های و پیگیری‌های مجدانه توانستند تسهیلات ارزان قیمت را برخی از ساکنین اخذ نمایند. البته ایجاد زیرساخت‌های لازم برای زندگی بهتر ساکنین روستا نیز توسط دهیاری انجام گرفت تا مردم با انگیزه

بیشتری بتوانند در روستا زندگی نمایند و از مهاجرت آنان جلوگیری شود. در چندین سال پیش دامداری به خصوص دام سبک در صحرا و مراتع اطراف روستا پرورش داده می‌شد. اما اکنون غالباً با روش‌های جدید پرورش به صورت سنتی، نیمه‌صنعتی و صنعتی به انجام می‌رسد همچنین پرورش دام سنگین نیز با احداث اولین دامداری سنگین و اسکان دائمی دامداران در روستا گسترش پیدا نمود.

با توجه به موقعیت طبیعی و مناسب روستا به لحاظ آب‌وهوای مناسب و مراتع و زمین‌های حاصلخیز، دهیاری و شورا با هماهنگی دستگاه‌های مربوطه تلاش نمودند تا با تغییر الگوی کشت محصول موردنیاز دامداران مانند علوفه و خوراک دام را در دستور کار کشاورزان قرار دهند که این موضوع سبب شد که کشاورزان بتوانند علوفه‌ی موردنیاز دام سبک و سنگین خود را تأمین نمایند.

در حال حاضر مرغداری، دامداری سبک و بیشتر سنگین در این روستا گسترش پیدا کرده که کلیه اهالی و خانواده‌ی آنان به این کار مشغول شده‌اند. ضمن این‌که تولیدات نیز افزایش پیدا نموده است در کنار این فعالیت اموراتی مثل احداث کارگاه‌های خدماتی مانند خیاطی نیز احداث شده است. تعداد دام‌های سنگین و سبک و تولیدات دامی در روستا به شرح ذیل است.

- ۱- ۴۵۰۰ رأس دام سنگین که ۳۰۰۰ رأس آن مولد و ۱۵۰۰ رأس آن برای تولید گوشت است.
- ۲- ۲۵۰۰ رأس دام سبک
- ۳- تولید روزانه بیش از ۴۰ تن شیر
- ۴- تولید گوشت قرمز دام سنگین، بیش از ۱۲۰۰ تن در سال
- ۵- تولید گوشت قرمز دام سبک، بیش از ۱۲۰۰ تن در سال
- ۶- تولید گوشت مرغ سالانه ۱۵۰۰ تن در پنج دوره

هدف از اجرای طرح:

- ۱- اشتغال‌زایی برای خانوارهای روستایی متناسب با ظرفیت‌های روستا
- ۲- ایجاد کسب‌وکارهای مکمل و موردنیاز مردم روستا و کشاورزی
- ۳- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- توسعه کشاورزی و ایجاد کارگاه‌های خدماتی مکمل
- ۲- اشتغال برای خانوارهای روستایی در حدود ۶۰۰ نفر
- ۳- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان سمنان

نام روستا: روستای محمدآباد سرحد

شهرت روستا در کسب و کار: تولید پوشاک

معرفی روستا

روستای محمدآباد سرحد در استان سمنان، شهرستان میامی، بخش مرکزی واقع شده است که دارای جمعیت ۱۳۹۷ نفر با ۴۷۶ خانوار می باشد. محمدآباد سرحد روستایی کوهپایه‌ای با آب‌وهوای تقریباً معتدل است که چاه‌های عمیق و رشته قنات‌های بزرگ عمومی، همچنین قنات‌ها و چشمه‌های کوچک شخصی، زیبایی خاصی به این روستا بخشیده است. این روستا قدمت دیرینه دارد و در سطح روستاهای شهرستان جزو تولیدکنندگان اصلی محصولات دامی و کشاورزی می باشد. محمدآباد سرحد دارای جاذبه‌های طبیعی و زمین‌های حاصلخیز می باشد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۶۰ برخی از اهالی روستا در تهران و در مشاغل تولید پوشاک مشغول بوده‌اند. در دهه ۶۰ پدیده‌ی مهاجرت معکوس در این روستا اتفاق افتاد و برخی از آن‌ها به روستا بازگشتند و با ایجاد کارگاه‌های کوچک در همین حرفه مشغول شدند. رفته‌رفته این مشاغل مورد توجه اهالی روستا قرار گرفت و امروز جمعیت قابل‌توجهی از زنان و مردان، جوانان در کارگاه‌های تولید پوشاک مشغول به کار می‌باشند. امروزه در حدود ۱۳۰ کارگاه کوچک و بزرگ و کارگاه‌های خانگی در منازل روستا ایجاد شده است. البته ایجاد کارگاه‌های مختلف در روستا علاوه بر این که سبب اشتغال و توسعه اقتصادی در روستا شد تأثیر بسیاری بر روستاها و شهرهای دیگر استان نیز گذاشت، به‌طوری که اکنون در حدود ۱۰۰ کارگاه تولید پوشاک در روستاها و شهرهای استان و حتی استان‌های همجوار (گلستان و خراسان رضوی) توسط اهالی این روستا و سایر روستاها ایجاد شده است. این روستا به‌عنوان قطب تولید پیراهن استان و حتی کشور و نیز به دیار مردم کارآفرین و سرزمین تولید و اشتغال شهره می‌باشد. از ویژگی‌های دیگر روستا، تخصص و مهارت اهالی در تمامی مراحل طراحی و برش و دوخت و بسته‌بندی پوشاک

است. این موضوع تأثیرات مهمی از جمله ایجاد مشاغل مختلف مانند تعمیر ماشین‌آلات دوخت و بسته‌بندی و ... و همچنین مهاجرت معکوس شهر به روستا داشته است. همچنین سبب ارتقای سطح تحصیلات اهالی روستا بوده به صورتی که این روستا حدود ۱۰۰ نفر معلم و فرهنگی تحویل جامعه داده است. بر اساس آمار جمعیت این روستا در دهه ۸۰، ۹۷۶ نفر بوده و در سال ۱۳۹۰ این جمعیت به ۱۴۷۸ نفر افزایش داشته است. دهیاری و شورا با همکاری مرکز فنی و حرفه‌ای و با فراهم‌سازی بسترهای آموزشی، زمینه برگزاری کلاس‌های آموزشی و دریافت مدرک مهارتی فنی و حرفه‌ای را برای اکثر تولیدکنندگان فراهم نموده است.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۲- ایجاد درآمد برای روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- ۲- ارتقاء سطح تحصیلی اهالی روستا
- ۳- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۶۵۰ نفر
- ۴- افزایش رشد جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت و مهاجرت معکوس

استان سیستان و بلوچستان

نام روستا: روستای منزلاب

شهرت روستا در کسب و کار: گردشگری

معرفی روستا

منزلاب یکی از روستاهای زیبای دهستان چشمه زیارت، بخش مرکزی شهرستان زاهدان در استان سیستان و بلوچستان است که دارای ۱۴۰۰ نفر با حدود ۳۵۰ خانوار می‌باشد و در فاصله ۲۰ کیلومتری زاهدان و ۲۱۰ کیلومتری خاش واقع شده است. درباره وجه تسمیه این روستا باید گفت که در زمان‌های قدیم بازرگانان و تجار این مکان را برای منزل کردن و استراحت خود برمی‌گزینند، یکی از افراد قافله به وجود قناتی پرآب در زیرزمین پی می‌برد که این موضوع باعث اسکان دائمی آن‌ها شده و شروع به آباد کردن زمین‌های این منطقه می‌کنند و از آن زمان به بعد این مکان به منزل آب یا منزلاب معروف شده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

خشک شدن آب قنات روستای منزلاب در پی خشکسالی‌های اخیر باعث مهاجرت اکثر اهالی روستا به شهرهای اطراف شده به طوری که تقریباً به یک روستای خالی از سکنه تبدیل شده بود که ناگهان با ورود صنعت گردشگری به این روستا تحول عظیمی در این منطقه ایجاد شد. در واقع روستای منزلاب رونق و پویایی دوباره خود را مدیون دهیار و شورای اسلامی این روستا می‌داند که اهالیش را تشویق کرد تا میزبان مسافران سراسر کشور باشند و همین امر باعث ساخت اقامتگاه‌ها، خانه‌های بومی و محلی در روستای منزلاب زاهدان شده است.

اقامتگاه‌های بوم‌گردی و احیای هنر ارزشمند منطقه مانند سوزن‌دوزی، سکه‌دوزی و کارگاه‌های صنایع‌دستی و ... گردشگران بسیاری را به این روستا کشاند. در پی رونق گرفتن گردشگری در این روستا بسیاری از آداب‌ورسوم و غذاهای و صنایع‌دستی محلی احیا شد و رونق گرفت و اکنون این روستا سالانه میزبان هزاران نفر گردشگر داخلی و خارجی است و این امر باعث رونق اقتصادی روستا و اشتغال‌زایی شده است.

نکته قابل توجه این است که هنر منزلاب پنهان نماند و در چهار نمایشگاه خارجی و دهها نمایشگاه داخلی برگزار گردید و نمایندگی‌های خارجی و داخلی فروش محصولات و صنایع دستی منزلاب را بر عهده گرفتند.

هدف از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ۲- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- ۳- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ۱- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری
- ۲- ایجاد کسب و کارهای خانگی برای زنان خانه دار
- ۳- ایجاد اشتغال برای تمامی اهالی روستا
- ۴- احیای فرهنگ، سنتها و صنایع دستی و میراث ملموس و ناملموس روستا
- ۵- مهاجرت معکوس

استان فارس

نام روستا: روستای بی‌بی مهلت (پیرمهلت)

شهرت روستا در کسب‌وکار: ایجاد حدود ۵۰ شرکت خدماتی و تعاونی در زمینه امور پیمانکاری توزیع برق

معرفی روستا

روستای بی‌بی مهلت (پیرمهلت)؛ از توابع بخش کنتارتخته و کمارج شهرستان کازرون است که در استان فارس واقع شده است و دارای قدمتی ۷۰۰ ساله می‌باشد. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۴۳۰ نفر جمعیت با ۱۴۳ خانوار می‌باشد.

روستای بی‌بی مهلت به خاطر وجود مقبره امامزاده بی‌بی مهلت، یک روستای گردشگری مذهبی محسوب شده و سالانه بالغ بر ۲۰ هزار زائر، از استان‌های جنوبی کشور و سایر استان‌ها، از این روستا بازدید می‌کنند. اهالی روستای بی‌بی مهلت در امور پیمانکاری توزیع برق مشغول به فعالیت هستند، به‌گونه‌ای که بیش از ۸۰ درصد امور مربوط به تعمیر و نگهداری شبکه توزیع برق استان بوشهر، توسط اهالی این روستا انجام

می‌شود. اهالی روستا علاوه بر اشتغال در زمینه امور پیمانکاری توزیع برق، در بخش کشاورزی و دامداری نیز مشغول به فعالیت هستند.

پیشینه و فرایند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در سال ۱۳۶۰، یکی از اهالی روستای بی‌بی مهلت که در امور پیمانکاری برق فعالیت داشت، از ساکنین روستا برای تأمین نیروی کار استفاده می‌کرد. با گذشت زمان و کسب تجربه و آموزش لازم، هرکدام از ساکنان روستا، با ثبت شرکت خانوادگی و جذب نیروی انسانی مناسب از اقوام و خویشاوندان، فعالیت خود را شروع کردند. این رویه ادامه داشت تا این‌که به مرور زمان ۵۰ شرکت تأسیس شد و افراد زیادی مشغول به

کار شدند.

بر این اساس، اکثر ساکنان روستا در این شرکتها اشتغال دارند و بیش از ۸۰ درصد از امور پشتیبانی، تأمین و نگهداری شبکه برق رسانی در استان بوشهر را انجام می دهند. دهیار روستای بی بی مهلت نیز به عنوان مدیر ارشد روستا، نقش مهمی در ترغیب و تشویق اهالی روستا بر عهده دارد.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و درآمد پایدار برای اهالی
- توسعه اقتصادی روستا و بهبود وضعیت معیشت اهالی

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای خانوارهای روستایی
- ریشه کن نمودن بیکاری در روستا
- کاهش نرخ مهاجرت و تثبیت جمعیت روستایی

استان فارس

نام روستا: روستای شهرک غدیر

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی؛ باغداری، پرورش دام و طیور

معرفی روستا

روستای شهرک غدیر؛ از توابع بخش جنت شهرستان داراب واقع در استان فارس است که در مسیر بزرگراه داراب- بندرعباس واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۱۳۷۲ نفر جمعیت با ۴۰۵ خانوار می‌باشد. نام دیگر روستای شهرک غدیر، خیران است. چرا که هرساله بیش از ۳۰ درصد از کمک‌های اهدایی، در جشن گلریزان شهرستان داراب، توسط اهالی شهرک غدیر تأمین می‌شود. به همین دلیل شهرک غدیر به روستای خیران و نیکوکاران نیز، در سطح استان و ملی شهرت دارد. شغل اکثریت مردم روستا باغداری دیم و آبی است و در کشاورزی و پرورش دام و طیور نیز فعالیت دارند. توسعه زیرساخت‌های درمانی- بهداشتی، آموزشی و ورزشی و صندوق‌های قرض‌الحسنه خیریه روستا، جمعیتی بالغ بر ۳۵۰۰ نفر را از ۵ روستای همجوار خود، تحت پوشش و حمایت خدماتی قرار داده

است. بنابراین وجود چنین زیرساخت‌هایی در کنار برخورداری از موقعیت طبیعی مناسب و دشت وسیع و دسترسی به بزرگراه داراب-بندرعباس-شیراز، شرایط لازم برای جانمایی شهرک دوم صنعتی داراب در مجاورت روستا را فراهم نموده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، شغل اکثریت مردم روستا، کشاورزی، پرورش دام و طیور و باغداری دیم و آبی است. همچنین به دلیل شرایط اقلیمی این روستا، پرورش گل محمدی نیز رونق فراوانی دارد به گونه‌ای که یکی از مهم‌ترین محصولات روستا در کنار محصولات باغی انار و انجیر، گل محمدی می‌باشد.

طی سال‌های اخیر، با گسترش تکنولوژی و فناوری‌های نوین در حوزه کشاورزی، به منظور اشتغال آفرینی برای جوانان روستا، تأسیس واحدهای تولیدی دامی پرورش مرغ گوشتی، شترمرغ، گاو و سایر طیور، در روستای شهرک غدیر رونق گرفت و به فراخور این اقدام، فعالیت‌های دیگری همچون فرآوری و بسته‌بندی فرآورده‌های گوشتی طیور رشد قابل توجهی داشته است. همچنین احداث مجتمع رفاهی چندمنظوره بین جاده‌ای الغدیر نیز، نقش مهمی در رونق کسب‌وکار، اشتغال آفرینی و کاهش نرخ بیکاری در روستای خیران داشته است. میزان اشتغال مستقیم در این واحدها، ۱۰۰ نفر می‌باشد. شورای اسلامی روستا و دهیاری با مشارکت مردم، تلاش می‌کنند تا با ایجاد صنایع بسته‌بندی و تبدیلی، زمینه رشد و شکوفایی هرچه بیشتر روستا را فراهم نمایند و این از اهم اهداف مدیریت محلی در روستای خیران است. بخشی از درآمد سالیانه روستا، صرف توسعه زیرساخت‌های روستا از جمله تأسیس مرکز جامع سلامت روستایی، ساخت دبیرستان مقطع متوسطه دوم، سالن سرپوشیده ورزشی، حفر چاه آب شرب، آسفالت معابر، سالن نمازخانه، مدرسه پیش‌دبستانی، پایگاه امداد جاده‌ای و کتابخانه عمومی شده است. در کنار اشتغال آفرینی مردان روستا، زنان روستا نیز دوشادوش مردان خانواده در فرآوری محصولات تولیدی از جمله لبنیات محلی، رب انار، شیره انگور، پرورش مرغ خانگی و بافت قالی و گلیم و ... مشغول فعالیت هستند.

هدف از اجرای طرح:

- فراهم‌سازی زمینه‌های درآمد پایدار
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا
- کاهش نرخ مهاجرت روستا به شهر

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- اشتغال آفرینی و ایجاد درآمد پایدار در تمام فصول سال
- کمک به توسعه اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی و رفاهی روستا
- اشتغال آفرینی و ایجاد فرصت شغلی برای روستاهای همجوار
- کاهش مهاجرت به شهرها با عنایت به مهاجرت معکوس
- بهبود وضعیت خدماتی و رفاهی روستا بهبود شاخص‌های بهداشتی و آموزشی روستا

استان فارس

نام روستا: روستای قلعه‌نو

شهرت روستا در کسب و کار: تولید مرکبات، خرما و غلات

معرفی روستا

روستای قلعه‌نو؛ از توابع بخش فورگ شهرستان داراب، در جنوب شرقی استان فارس واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۱۵۳۰ نفر جمعیت با ۴۲۲ خانوار می‌باشد روستای قلعه‌نو به دلیل موقعیت ممتاز جغرافیایی در بخش فورگ و همچنین قرار گرفتن در مسیر محورهای ترانزیتی جدید و قدیم شیراز- بندرعباس، دارای شرایط ارتباطی ویژه نسبت به سایر روستاهای بخش فورگ است و به دلیل استقرار نهادهای دولتی و عمومی مختلف در این روستا، روزانه پذیرای تعداد زیادی از ساکنین روستاهای همجوار برای انجام امور اداری و روزمره است. وجود حمام عمومی قدیمی، کنارستان بزرگ قلعه‌نو و قنوات سرکره و بیدویه، از جاذبه‌های تاریخی و طبیعی روستای قلعه‌نو می‌باشد که جلوه گردشگری به روستا بخشیده است. با توجه به ظرفیت بالای روستای قلعه‌نو در زمینه کشاورزی و باغداری،

اکثر مردم و جوانان روستای قلعه‌نو، در زمینه تولید محصولات کشاورزی و باغی و فعالیت‌های وابسته به آن، مشغول به کار می‌باشند. موقعیت ارتباطی روستا از لحاظ دسترسی به جاده ترانزیت شیراز- بندرعباس، باعث رونق صادرات و حمل‌ونقل محصولات باغی و کشاورزی به استان‌های همجوار همچون هرمزگان، کرمان، یزد، اصفهان، بوشهر و سایر نقاط کشور شده است و همسایگی با استان هرمزگان و دسترسی به دریا باعث شده تا بخشی از محصولات تولیدشده نیز به کشورهای حوزه خلیج فارس صادر شود.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، برخورداری از شرایط جغرافیایی و اقلیمی مناسب و وجود منابع آب و خاک کافی در این روستا، از دیرباز بستر مناسبی برای فعالیت‌های کشاورزی و باغداری و تولید محصولات مختلف و با کیفیت را فراهم نموده است. مالکیت زمین‌های کشاورزی در روستای قلعه‌نو به صورت دهقانی و بخشی نیز از طریق ستاد واگذاری به مردم تفویض شده است. آب موردنیاز زمین‌ها و باغات دهقانی از طریق دو رشته قنات بیدویه و سرکره تأمین می‌شود و اراضی واگذار شده توسط ستاد واگذاری، از طریق چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق، آبیاری می‌شوند محصولات هم‌چون گندم، ذرت، کنجد، محصولات جالیزی نظیر خیار، هندوانه، خربزه و همچنین محصولات باغی در گونه‌های مختلف مرکبات، شامل پرتقال، لیمو، نارنگی، لیموشیرین با همت اهالی و خصوصاً جوانان روستا، با بهترین کیفیت تولید می‌شوند. به‌گونه‌ای که پرتقال دارابی به لحاظ کیفیت در سطح کشور نیز شهرت دارد. همچنین گونه‌های مختلف خرما نیز با بهترین کیفیت، در روستای قلعه‌نو تولید می‌شود.

آنچه که در این روستا ضرورت دارد مورد توجه قرار گیرد و تاکنون مورد غفلت واقع شده است، ایجاد صنایع تبدیلی و بسته‌بندی مناسب و بازارپسند و تبلیغات و بازاریابی در این زمینه است. چرا که بسته‌بندی مناسب و متناسب با محصول و داشتن جلوه‌ای شیک و مشتری‌پسند، یکی از عوامل مهم جذب مشتری و درآمدزایی بوده که در این روستا کمتر مورد توجه قرار گرفته است. لذا عدم وجود صنایع تبدیلی در

روستای قلعه‌نو، سبب شده است تا سود و درآمد اصلی حاصل از فروش محصولات، نصیب تولیدکنندگان نشود. در حالی که استقرار صنایع تبدیلی در روستا، می‌تواند نقش مهمی در ایجاد منابع درآمدی پایدار و اشتغال آفرین، از طریق فرآوری محصولات و تولیدات داشته باشد و وجود ظرفیت نزدیکی به دریا و بازارهای مناسب در حوزه خلیج فارس نیز، می‌تواند بستر مناسبی برای صادرات محصولات مختلف تولید شده در کشورهای همجوار باشد.

لذا تخصیص اعتبارات و تسهیلات مناسب از سوی دستگاه‌های ذی‌ربط و رفع موانع دست و پاگیر اعطای تسهیلات از سوی بانک‌ها، می‌تواند زمینه اشتغال تعداد بیشتری از اهالی را فراهم نماید و با ایجاد صنایع تبدیلی و بسته‌بندی مناسب، بخش اعظم درآمد حاصله عاید اهالی خود روستا شود.

هدف از اجرای طرح:

- فراهم‌سازی زمینه‌های درآمد پایدار
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا
- ایجاد اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستائیان
- تغییر رویه تبدیل فرایند تولید از سنتی به صنعتی و مکانیزه کردن فرایند تولید

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای اهالی روستا و روستاهای همجوار
- ایجاد اشتغال مستقیم بالغ بر ۸۰۰ نفر از اهالی روستا و اشتغال غیرمستقیم بیش از ۵۰۰ نفر
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس

استان فارس

نام روستا: روستای لایزنگان

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، باغداری و پرورش گل محمدی دیم

معرفی روستا

روستای لایزنگان؛ دهستان رستاق، از توابع بخش رستاق شهرستان داراب است که در استان فارس واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۱۹۹۹ نفر جمعیت با ۶۱۵ خانوار می‌باشد. روستای لایزنگان دارای آب‌وهوای مناسب و زمین‌های حاصلخیز است و شغل عموم مردم باغداری و کشت گل محمدی به صورت دیم می‌باشد. در این روستا، حدود ۲۰ هزار هکتار زمین و باغات وجود دارند که در این باغات، محصول انجیر و گل محمدی به صورت دیم کاشت می‌شود. یکی از مشخصه‌های بارز این منطقه عدم آبیاری باغات و مزارع گل محمدی است، زیرا که بارش‌های مناسب در این منطقه سبب شده است که باغات و مزارع از آبیاری بی‌نیاز باشند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، به دلیل موقعیت جغرافیایی و اقلیم خاص روستای لایزنگان، واقع شدن در دامنه کوه و بارندگی‌های مناسب در طول سال، امکان کاشت درختان دیم در این منطقه وجود دارد. کشاورزی دیم محصولات انجیر و گل محمدی، از گذشته‌های دور بخش مهمی از فعالیت کشاورزان بوده است. در دهه ۷۰ و تا نیمه اول دهه ۸۰ کشت گل محمدی و انجیر کاهش چشم‌گیری داشت که یکی از دلایل آن صرفه اقتصادی بوده است. در سال ۱۳۸۵ به دلیل بالا رفتن قیمت غنچه گل محمدی و انجیر، جوانان روستا تصمیم گرفتند تولیدات را توسعه دهند. با توجه به این‌که در این منطقه، از هیچ نوع کود و سمی استفاده نمی‌شود، لذا محصولات تولید شده ارگانیک بوده و با هزینه کمتری تولید می‌شوند. به منظور بسته‌بندی و فرآوری محصولات، ۱۶ کارگاه سنتی و ۴ کارخانه، ایجاد شدند و تولیدات به کشورهای حوزه خلیج فارس، چین، پاکستان و فرانسه صادر می‌شود. یک شرکت فرانسوی نیز در منطقه احداث شده است که پس از فرآوری و بسته‌بندی تولیدات کشاورزی به شکل‌های مختلف، مستقیم به کشور فرانسه ارسال می‌نماید. دهیاری و شورای اسلامی روستا با ترغیب و تشویق جوانان روستا در راستای احیای کشاورزی، نقش تسهیل‌گری دارند. ایجاد زیرساخت‌های لازم مانند بهسازی معابر به منظور دسترسی بهتر کشاورزان به باغات و حمل‌ونقل محصولات نیز اقدامات مثبتی

است که توسط مدیریت محلی انجام شده است. تعامل سازنده با اهالی و فراهم کردن حداقل امکانات رفاهی و آموزشی و بهداشتی و ... در روستا، احداث ۴۰ کیلومتر راه خاکی بین باغی با کمک باغداران و خیرین، ترمیم هرساله راه‌های موجود برای سهولت دسترسی و رساندن محصولات به بازار فروش، برگزاری کلاس‌های متنوع از طریق اداره جهاد کشاورزی و سازمان فنی و حرفه‌ای و ... کمک در راه‌اندازی کارگاه‌های خانگی به منظور توسعه تولیدات توسط زنان خانه‌دار روستا، کمک برای پرداخت تسهیلات به متقاضیان و ... از دیگر اقدامات نهاد دهیاری در روستای لایزنگان بوده است.

هدف از اجرای طرح:

- احیاء، رشد و توسعه کشاورزی
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا
- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال پایدار با درآمد مناسب در تمام فصول سال در حدود ۷۰۰ نفر
- کمک به توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و رفاهی روستا
- جذب و به کارگیری جمعیت فعال روستا و روستاهای همجوار
- کاهش مهاجرت به شهرها با عنایت و مهاجرت معکوس در حدود ۱۸ خانوار

استان فارس

نام روستا: روستای نوایگان

شهرت روستا در کسب و کار: محصولات باغی مانند: انجیر خشک دیم، گل محمدی، بادام، گردو، مویز

معرفی روستا

روستای نوایگان؛ از توابع بخش جنت شهرستان داراب است که در استان فارس واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۱۳۹۱ نفر جمعیت با ۴۴۵ خانوار، یکی از روستاهای هدف گردشگری استان فارس می‌باشد. این روستا در دره‌ای میان کوه‌های بلند واقع شده است و خانه‌های آن در شیب کوهستان به صورت پلکانی ساخته شده است. در یک طرف دره، منازل و در طرف دیگر باغ‌های زیبا واقع شده است که منظره‌ای بدیع و زیبا را خلق نموده و به ماسوله فارس مشهور است. روستای نوایگان در ۴۷ کیلومتری شرق داراب واقع شده است و قدمتی بالغ بر ۱۸۰۰ سال داراست و ارتفاع آن از سطح دریا به ۱۶۱۸ متر می‌رسد. در روستا دو قنات وجود دارد و از آثار باستانی روستا می‌توان به سنگ‌نوشته‌ای در مسجد آن اشاره کرد که قدمت آن به سال ۱۸۱ هجری قمری بازمی‌گردد. این سنگ‌نوشته

تاریخ بازسازی مسجد را توسط جابر ابن عبدالله انصاری نشان می‌دهد. روستای نوایگان از قدیم‌الایام به سبب علم دوستی و دیانت مردمانش به قریه العباده معروف بوده است و شخصیت‌های بزرگی همچون نصیرالاسلام حاج شیخ زکریای انصاری و آیت اله حاج شیخ یحیی انصاری ملقب به شیخ الاشراق و تنی چند از بزرگان که وصفشان در این مقال نمی‌گنجد را در دامان خود پرورانده است. جغرافیای کوهستانی و سخت‌کوشی مردمانش سبب آن شد که باغ‌های دیم در آن منطقه به وجود بیاید که در ادامه به شرح آن خواهیم پرداخت.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

از قدیم‌الایام جغرافیای کوهستانی منطقه، مردم را بر آن داشت تا برای رزق و روزی به دامان کوه‌ها پناه ببرند. کوه‌هایی سخاوتمند و زیبا که امتداد رشته‌کوه‌های پربرکت زاگرسند. سخت‌کوشی مردمان و انتقال تجربیات از نسلی به نسل دیگر، باعث به وجود آمدن باغ‌هایی شده است که شگفتی و تحسین هر بیننده‌ای را برمی‌انگیزد. تولید سالانه بیش از ۵۰۰ تن انجیر خشک دیم و بزرگ‌ترین تولیدکننده گل محمدی

ارگانیک به صورت دیم که سالانه به بیش از ۱۰۰۰ تن می‌رسد و همچنین تولید محصولات باغی اعم از بادام، گردو، میوز، بیش از ۲۰۰۰ تن انار، بیش از ۵۰۰ تن مرکبات مرغوب و بسیاری دیگر از محصولات باغی، که اکثراً با استفاده از آب باران به بار می‌نشینند، چنان رونقی ایجاد کرده که نه تنها دیگر بیکاری در روستا یافت نمی‌شود بلکه موجبات اشتغال اهالی آبادی‌های اطراف را نیز باعث گردیده است. مهارت بالای مردم در پرورش درختان دیم، تلاش بی‌وقفه‌شان، طبیعت مناسب و متفاوت و بارش مناسب باعث گردیده که تولیدات نه تنها ارگانیک و با کیفیت بالا باشد بلکه بهره‌وری نیز با توجه به هزینه کم، افزایش یابد. البته که چنان چه حمایت بیشتری از این تلاش‌ها صورت می‌گرفت می‌شد محصولات بیشتر و به تبع آن اشتغال بیشتری را ایجاد کرد.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه کشاورزی و ایجاد اشتغال برای روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای دهیاری و روستاییان

- توسعه اقتصادی روستا با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا

- تثبیت جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت

استان قزوین

نام روستا: روستای اردلان

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، قفسه‌سازی، پرورش دام

معرفی روستا

روستای اردلان؛ از توابع بخش مرکزی شهرستان آوج واقع در استان قزوین است که در مرز بین زنجان و قزوین واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۲۳۷۵ نفر جمعیت با ۶۶۰ خانوار می‌باشد. شغل عموم مردم کشاورزی دیم و آبی و قفسه‌سازی و همچنین رانندگی ماشین سنگین می‌باشد. روستای اردلان بزرگ‌ترین روستا از لحاظ جمعیت و وسعت جغرافیایی در شهرستان آوج می‌باشد. وجود دشت وسیع و چاه‌های پرآب و همچنین با وجود جوانان ماهر در صنعت قفسه‌سازی مرغ این روستا را در تولید محصولات کشاورزی در رتبه اول شهرستان قرار داده و همچنین تولیدات صنعتگران نیز به کشورهای همسایه صادر گردیده و خدمات فنی نصب و راه‌اندازی مرغداری‌ها در ایران و دیگر کشورها را نیز در سطح گسترده‌ای در برمی‌گیرد و از این لحاظ شهرت خاصی را به روستا اختصاص داده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

شغل عموم مردم کشاورزی دیم و آبی و قفسه‌سازی و دامداری بوده است. به دلایل مختلف و با توجه به شرایط سرمای هوا در این روستا فقط کشت گندم و جو و صیفی‌جات امکان‌پذیر می‌باشد. بنابراین تولیدات عمده روستا، گندم و جو و یونجه و از گروه صیفی‌جات، می‌توان به گوجه‌فرنگی، خیار و کدو اشاره کرد.

با توجه به رشد روزافزون دانش و تجربه و مهارت اهالی روستا در زمینه قفسه‌سازی و تولید تجهیزات مرغداری اشتغال جوانان روستا از وضعیت خوبی برخوردار است تا جایی که در چند سال اخیر و هم اکنون نیز روستای اردلان به عنوان روستای بدون بیکار شناخته شده و با تأسیس واحدهای تولیدی صنعتی در کنار فعالیتهای کشاورزی و دامی مهاجرت معکوس جهت بهره‌مندی از منافع و درآمدهای حاصله به سمت روستا

صورت گرفته است.

از اهم اقدامات دهیاری و شورای اسلامی روستای اردلان، توسعه زیرساخت‌های روستا از جمله تأسیس داروخانه و مطب خصوصی برای پزشک عمومی مستقر در مرکز بهداشت و درمان باشد و همچنین کمک به برقراری پست‌بانک در روستا و توسعه خدمات مالی این مرکز، اهداء زمین جهت ایجاد سالن سرپوشیده ورزشی، احداث دبیرستان دخترانه، آسفالت معابر و سالن نمازخانه برای دبیرستان پسرانه است. در کنار اشتغال مردان روستا، زنان روستا نیز دوشادوش مردان خانواده در فرآوری محصولات تولیدی از جمله برداشت و بسته‌بندی صیفی‌جات و بافت قالی و گلیم و ... به فعالیت مشغول هستند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال پایدار با درآمد مناسب در تمام فصول سال
- کمک به توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و رفاهی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- جذب و به‌کارگیری جمعیت فعال روستاهای همجوار
- کاهش مهاجرت به شهرها با عنایت به مهاجرت معکوس
- بهبود وضعیت رفاهی روستا
- ارتقاء سطح امنیت، بهداشت، تغذیه مناسب
- بهبود شاخص‌های بهداشتی و آموزشی روستا

استان قزوین

نام روستا: روستای طیوقچی

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی؛ باغداری، مراکز صنعتی و تولیدی

معرفی روستا

روستای طیوقچی؛ از توابع بخش ضیاءآباد شهرستان تاکستان واقع در استان قزوین است که در مجاورت جاده ترانزیت قزوین- زنجان به وسعت ۱۸۵۰ هکتار و با شهرستان ابهر هم‌مرز بوده واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۷۹۸ نفر جمعیت با ۳۲۰ خانوار می‌باشد

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

با توجه به واقع شدن این روستا در مجاورت ابهررود و وجود چراگاه‌های مناسب و زمین‌های مرغوب دامداری و کشاورزی، بیشتر افراد این روستا به باغداری و کشاورزی فعالیت دارند. در سال‌های اخیر، دامداری صنعتی نیز در روستا رونق گرفته است و با احداث شرکت شیشه فلوت قزوین، بسیاری از جوانان روستا در این مرکز مشغول به فعالیت

شده‌اند و زنان این روستا نیز در کنار مردان در فعالیت‌های تولید از جمله قالی‌بافی، شیرپزی و تولیدات لبنی مشغول می‌باشند.

هدف از اجرای طرح:

- فراهم‌سازی زمینه‌های درآمد پایدار
- کمک به شناخت ظرفیت و توانمندی‌های روستا
- شناخت منابع درآمدزایی روستایی
- توسعه سطح اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- جلوگیری از مهاجرت مردم که بیشتر به دلیل امرارمعاش بوده و سوق به مهاجرپذیر بودن روستا
- کمک به توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و رفاهی روستا
- بهبود وضعیت رفاهی و معیشتی در همه زمینه‌های زندگی

استان قزوین

نام روستا: روستای شهرک فارسجین

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی و دامداری

معرفی روستا

شهرک فارسجین؛ از توابع بخش ضیاءآباد شهرستان تاکستان واقع در استان قزوین است که در مسیر جاده ترانزیت تاکستان-بهر واقع شده است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۱۸۷۰ نفر جمعیت با ۶۰۰ خانوار می‌باشد. این شهرک با دارا بودن امامزاده‌های عبدالله و فضل‌الله و تقدیم ۵۳ شهید و الامقام در جنگ تحمیلی دفاع مقدس، از پیشینه تاریخی و مذهبی قوی برخوردار می‌باشد. شغل اکثریت مردم فارسجین، کشاورزی با استفاده از آب‌های زیرزمینی می‌باشد. وجود زیرساخت‌های بهداشتی-درمانی، آموزشی-ورزشی، بانک صادرات، پست‌بانک و صندوق قرض‌الحسنه خیریه روستا، جمعیتی بالغ بر ۶ هزار نفر را تحت پوشش خدمات‌رسانی قرار می‌دهد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

شغل عموم مردم فارسجین، کشاورزی با استفاده از آب‌های زیرزمینی بوده است. به دلایل مختلف و با توجه به شرایط اقلیمی موجود، بوته انگور و گردو در این روستا رشد قابل توجهی دارد. بنابراین تولیدات غالب روستا انگور، گردو و بادام است که متأسفانه در سال‌های اخیر، به علت

خشکسالی اکثر درختان گردو خشکیده و با قطع بی‌رویه مواجه گردیده است.

ورود تکنولوژی و فناوری در حوزه کشاورزی و باغداری و همچنین تأسیس واحدهای تولیدی سبد پلاستیکی، تولید لباس، پرورش گاو و گوسفند، موجب اشتغال جوانان فارسجین در این واحدها شده است. به‌گونه‌ای که میزان اشتغال مستقیم ایجاد شده در این واحدها تقریباً ۱۰۰ نفر به‌صورت مستقیم است. اخیراً

واحدهای صنایع تبدیلی و خشک‌کن انگور با استقبال ویژه‌ای مواجه شده و چندین مورد در حال تأسیس می‌باشند. بخشی از درآمد سالیانه روستا صرف توسعه زیرساخت‌های روستا از جمله سنگ‌فرش و آسفالت معابر و ایجاد هیأت‌های مذهبی شده است. درکنار اشتغال مردان روستا، زنان روستا نیز پا به‌پای مردان

خانواده در فرآوری محصولات تولیدی از جمله تولید لبنیات محلی، شیره و سرکه انگور و ... مشغول به فعالیت هستند.

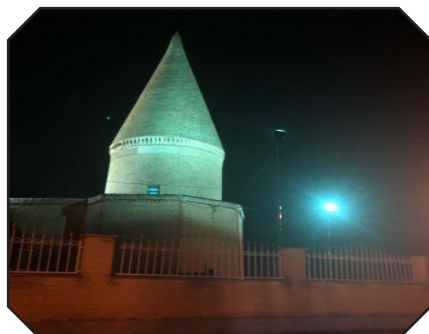
هدف از اجرای طرح:

- فراهم‌سازی زمینه‌های درآمد پایدار
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا
- ایجاد اشتغال جلوگیری از مهاجرت روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال پایدار با درآمد مناسب در تمام فصول سال
- کمک به توسعه اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و رفاهی روستا
- جذب و به‌کارگیری جمعیت فعال روستا و روستای همجوار
- کاهش مهاجرت به شهرها با عنایت به مهاجرت معکوس
- بهبود وضعیت رفاهی روستا
- بهبود شاخص‌های بهداشتی و آموزشی روستا

استان قم

نام روستا: روستای صرم

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، دامپروری، صنایع دستی و تولید زغال

معرفی روستا

روستای صرم؛ از توابع بخش کهک شهرستان قم واقع در استان قم است که در بین قم و کاشان، در مجاورت جاده قدیم قرار گرفته است. این روستا بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۲۲۶۲ نفر جمعیت با ۶۶۱ خانوار می‌باشد. روستای صرم دارای آثار تاریخی و باستانی مانند قلعه کهنه و تپه چهل بندگان است که قدمت دیرینه‌ای دارد. دو بقعه امامزاده سلطان محمود و زینب‌خاتون در این روستا قرار دارند. روستای صرم دارای ۷ رشته قنات و چند حلقه چاه می‌باشد که آب کشاورزی در حدود ۱۰۰ هکتار از اراضی حاصلخیز روستا را تأمین می‌نمایند. کشاورزی و دامپروری از جمله فعالیت‌هایی بوده است که از دیرباز مردم روستا با آن عجین بوده‌اند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌گونه که پیش‌تر اشاره شد، روستای صرم دارای ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های مناسب برای فعالیت کشاورزی و دامپروری بوده که جزیی از فعالیت‌های گذشته و حال روستا است. لذا بدیهی است که کسب‌وکارهای اهالی مبتنی بر کشاورزی باشد. اما در سال‌های اخیر، با ورود تکنولوژی، صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات کشاورزی نیز مانند خشک کردن و بسته‌بندی سبزیجات و... در روستا رونق

گرفت. دسترسی آسان به مواد اولیه موردنیاز، بومی بودن هنر قالی‌بافی، مرورایدبافی و تولید زغال به‌عنوان دو عرصه مهم اشتغال در روستا می‌باشند. در حوزه صنایع دستی نیز کارگاه سیدبافی احداث و کارگاه‌های خانگی قالی‌بافی دایر گردید. قالی‌بافی در دو دهه اخیر کم رونق شد ولی اخیراً با رونق گرفتن بازار فرش همچنین ترغیب و تشویق زنان روستایی در حدود ۳۰ درصد از زنان روستایی به قالی‌بافی روی

آورده‌اند. یکی دیگر از محورهای فعالیت روستاییان کوره‌های تولید زغال است. در دهه‌های اخیر یکی از اهالی با استفاده از ضایعات نجاری‌ها اقدام به تولید زغال نمود که رفته‌رفته بر تعداد این کوره‌ها افزوده

شد. امروزه تعداد ۱۰۰ کوره تولید زغال فعال هستند که مواد اولیه آن‌ها از ضایعات نجاری‌ها و پوست گردو، فندق و بادام است. محصولات تولیدی از جمله زغال بیشتر به بازارهای تهران عرضه می‌شود. دهیاری و شورا نیز نقش حمایتی، ترغیبی و تشویقی داشته‌اند و همواره در صدد ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌باشند که طرح ساماندهی مشاغل را نیز در دستور کار دارند.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه کشاورزی و بالا بردن ظرفیت تولید
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد اشتغال

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- افزایش جمعیت روستایی و بالا بردن ظرفیت تولید
- اشتغال زایی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا ۹۰۰ نفر (۷۰۰ نفر مرد) و (۲۰۰ نفر زن)
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا
- جذب سرمایه‌گذاران و توسعه اقتصادی روستا

استان قم

نام روستا: روستای حسین آباد میش مست

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (کشت گندم، جو، ذرت، یونجه و صیفی جات، هندوانه و خربزه)، دامپروری، مشاغل زنان روستایی (قالی بافی)، خدمات به خارج از روستا

معرفی روستا

روستای حسین آباد میش مست، از توابع بخش مرکزی دهستان قنوات، در شهرستان قم واقع در استان قم است که بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای جمعیت ۱۳۵۰ نفر و ۳۹۸ خانوار می‌باشد. این روستا کویری است که بین قم و کاشان است. علاوه بر اینکه دارای ۸ حلقه چاه عمیق کشاورزی است، در حدود ۶۰۰ هکتار مرتع چرای دام را دارد. البته زمین‌های کشاورزی حاصلخیز در حدود ۴۰۰ هکتار و مناسبی نیز دارد. یکی دیگر از ظرفیت‌های طبیعی، موقعیت جغرافیایی روستا است. هم‌جواری و نزدیکی روستا با اتوبان قم به کاشان نیز فرصت مناسبی را برای آن روستا به وجود آورده است. با توجه به ظرفیت‌ها و موقعیت جغرافیایی روستا، عمده فعالیت روستاییان از دیرباز کشاورزی و دامپروری بوده است. غالب محصولات کشاورزی در روستا گندم، جو، ذرت، یونجه، صیفی جات است. دامپروری بخصوص

دام سبک نیز از دیگر فعالیتهای اهالی روستا می‌باشد.

روستا مهاجرپذیر بوده و مطابق با سرشماری سال‌های ۹۰ و ۹۵، جمعیت کل روستا در سال ۹۰ برابر با ۱۲۲۴ نفر و در سال ۹۵ برابر با ۱۳۵۰ نفر می‌باشد که تعداد روستاییان مشغول به کار از ۴۵۰ نفر به ۷۰۰ نفر افزایش یافته است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌طور که اشاره شد روستا دارای ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های مناسب برای توسعه اقتصادی و به تبع آن ایجاد کسب‌وکار و اشتغال‌زایی است. عمده فعالیت‌های روستا در سه محور کشاورزی و قالی‌بافی و خدماتی است. کشاورزی و دامداری که از گذشته وجود داشته است که با توجه به توسعه علوم کشاورزی تجهیزات و ماشین‌آلات همچنین صنایع تبدیلی، این روستا نیز با تغییر روش در کشاورزی و ایجاد صنایع تبدیلی هم ظرفیت تولید را افزایش داده است و هم بر ظرفیت اشتغال را در کشاورزی با ایجاد مشاغل مرتبط افزوده است. یکی دیگر از فعالیت‌های روستاییان محور خدماتی است که با سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و ایجاد ۲ مجتمع رفاهی-تفریحی در مسیر اتوبان قم به کاشان، ده‌ها نفر از جوانان در این مجتمع‌ها مشغول به کار شدند. یکی دیگر از محورهای فعالیت‌ها که بیشتر مربوط به زنان است هنر قالی‌بافی است. البته برخی از مردان روستا نیز در این رشته مشغول به کار می‌باشند ولی عمدتاً زنان روستایی هستند که با ایجاد کارگاه‌های خانگی به قالی‌بافی مشغول می‌باشند. در حدود پنجاه درصد از زنان روستایی در منازل کارگاه قالی‌بافی دارند و به این هنر مشغول می‌باشند. بنابراین در این روستا با توسعه سه محور کشاورزی، خدماتی، صنایع‌دستی زمینه اشتغال اهالی روستا فراهم شده است. عمده محصولات روستایی به بازارهای کاشان، قم، تهران و دیگر شهرها عرضه می‌شود. دهیاری و شورای اسلامی روستا نقش حمایتی، تسهیل‌گری و جذب سرمایه‌گذاران و ایجاد زیرساخت‌ها را داشته است. سعی و تلاش در فراهم نمودن شرایط و جذب کارآفرین و سرمایه‌گذار در منطقه و همچنین کمک به جذب نیروی کار روستایی در واحدهای روستایی ایجاد شده، را داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه کشاورزی و بالا بردن ظرفیت تولید
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد اشتغال و درآمد برای روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- افزایش جمعیت روستایی و بالا بردن ظرفیت تولید
- اشتغال‌زایی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا
- جذب سرمایه‌گذاران و توسعه اقتصادی روستا

استان کرمان

نام روستا: روستای چکری

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، پرورش آبزیان و طیور در حدود ۷ مرکز و احداث اقامتگاه بومگردی

معرفی روستا

روستای چکری از توابع بخش مرکزی دهستان نخلستان، شهرستان کهنوج در استان کرمان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۵۰۴ نفر جمعیت و ۱۴۰ خانوار می‌باشد. در زبان محلی چکری به منطقه‌ای می‌گویند که گل‌ولای زیادی دارد. یکی از دلایل آن وفور آب در این منطقه است. این روستا دارای قدمتی در حدود ۷۰ ساله است. روستای چکری دارای زمین‌های حاصلخیز و جاذبه‌های طبیعی و بکر می‌باشد. آب‌وهوای روستا معتدل است و خاک آن به‌گونه‌ای است که در فصل بارندگی گل‌ولای فراوانی به وجود می‌آید که هر جسمی به راحتی در آن فرو می‌رود. عمده فعالیت اهالی روستا کشاورزی و دامپروری بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌طوری که اشاره شد روستای چکری در منطقه‌ای قرار گرفته است که آب فراوانی دارد به همین دلیل از گذشته‌های دور کشاورزی و دامپروری به شکل سنتی از مشاغل اصلی جامعه روستایی چکری بوده است.

تشکیل نهاد مدیریت روستایی (دهیاری و شورای اسلامی روستا) فصل جدیدی در اقتصاد روستا و ایجاد کسب‌وکارهای جدید گشود. با توجه به تجربیات شورای اسلامی روستا و دهیار در حوزه کشاورزی و علاقه‌مندی روستاییان به کار کشاورزی سبب شد که همه دست‌به‌دست هم بدهند و با کمک مروجین کشاورزی الگوی کشت را تغییر دهند و کشاورزی نوین گلخانه‌ای را جایگزین کشت سنتی نمودند.

در حدود ۵ سال پیش شورای اسلامی روستا و دهیاری با هماهنگی و پیگیری‌های مستمر و برگزاری جلسات مکرر با اهالی روستا، روش و الگوی تغییر کشت را در دستور کار قرار دادند. ابتدا با کمک جهاد کشاورزی کلاس‌های آموزشی به منظور توانمندسازی اهالی برگزار نمودند. دهیاری به عنوان تسهیل‌گر، نقش مهمی در برقراری هماهنگی‌های لازم، به‌منظور اخذ مجوزهای موردنیاز و تسهیلات برای متقاضیان نقش مؤثری در ایجاد گلخانه‌ها در روستا داشته است. با احداث اولین گلخانه و جلب اعتماد مردم گلخانه‌ها یکی پس از دیگری احداث شدند.

در حدود ۵۰ گلخانه محصولات کشاورزی مانند صیفی‌جات و ... در این روستا احداث و فعالیت خود را آغاز نمودند. نکته قابل توجه این است که در بسیاری موارد هزینه‌های کاشت، داشت و برداشت توسط سرمایه‌گذاران تأمین شده است و هنگام برداشت محصول به جای آن محصول از کشاورزان خریداری می‌نمایند.

جذب سرمایه‌گذاران در توسعه و تغییر الگوی کشت نقش مؤثری داشته است. بیشتر محصولات تولیدی به کشورهای خارجی و در بازارهای خارجی عرضه می‌شود. یکی دیگر از نقاط قوت این نوع مشارکت بررسی بازار و نیاز بازار هدف است که سرمایه‌گذار در ابتدای فصل کاشت، سفارش نوع محصول موردنیاز را به کشاورز می‌دهد که این امر یک مزیت بسیار خوبی که دارد خرید تضمینی محصولات از کشاورز است.

بیش از یک‌صد هکتار از زمین‌های کشاورزی زیر کشت گلخانه رفته است که برای حدود ۱۶۸ نفر ثابت و ۴۰۰ نفر متغیر فصلی اشتغال‌زایی داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- بهره‌وری بالا، تولید محصولات بیشتر و ایجاد اشتغال، جلوگیری از مهاجرت روستائیان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- تولید محصول بیشتر و کاهش هزینه‌ها با تغییر الگو و روش کشاورزی
- ایجاد در حدود ۵۰ طرح گلخانه محصولات کشاورزی
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا
- جذب سرمایه‌گذار و صادرات محصولات
- توسعه کشاورزی در روستا

استان کرمان

نام روستا: روستای زیری

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی گلخانه‌ای

معرفی روستا

روستای زیری از توابع بخش مرکزی دهستان کوتک، شهرستان کهنوچ، که در استان کرمان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۴۳۶ نفر جمعیت و ۱۳۰ خانوار می‌باشد.

در گذشته نام روستا زیری تک بوده است که اتخاذ شده از نام گیاهی خاردار به نام زیر است که بومیان از برگ آن را می‌پختند و از میوه قرمز رنگ آن می‌خوردند. منطقه‌ای که روستا در آن واقع شده است پوشیده از این گیاه بوده است. لذا نام روستا نیز از این گیاه گرفته شده است. شغل مردم روستای زیری از دیرباز کشاورزی و دامپروری بود. البته نخلستان‌هایی نیز در این روستا وجود دارد که چند نمونه خرماي مرغوب نیز از آن‌ها به عمل می‌آید. گندم، جو، خیار، گوجه، بادمجان، فلفل از محصولات این روستا است. درختان کنار تنومند در منطقه زیری نیز در منطقه چشم‌نوازی می‌کنند و طبیعت جذابی را رقم زده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

طبیعی است که آب‌وهوای مناسب و زمین‌های مرغوب روستا سبب شد تا مردم از این استعداد خدادادی به شیوه سنتی استفاده کنند و محصولاتی را به شکل سنتی می‌کاشتند و سپس برداشت می‌نمودند که بخشی از محصول برای استفاده و امرارمعاش خودشان بود و بخشی دیگر به بازار عرضه می‌شد.

شرایط مناسب روستا، تلاش دهیاری و شورای اسلامی روستا و همچنین مشارکت اهالی روستا از سوی دیگر سبب شد تا با همکاری سایر دستگاه‌ها به‌خصوص جهاد کشاورزی، مردم روستا برای تولید بیشتر چاره‌ای بیاندیشند. این جرقه در حدود ده سال پیش زده شد. شورای اسلامی روستا و دهیاری ابتدا هماهنگی‌های لازم را با دستگاه‌های مختلف انجام دادند، سپس کلاس‌های توجیهی با کمک جهاد کشاورزی برگزار شد. مسایل و موارد مربوط به مکان‌یابی و محل ایجاد گلخانه‌ها و مراحل و اخذ مجوزهای لازم را به اهالی روستا آموزش دادند.

بانک کشاورزی با موقعیت‌شناسی و فرصت‌شناسی با اهالی روستا همراه شد و تسهیلاتی را به متقاضیان عرضه نمود. با احداث اولین گلخانه،

محصولات بیشتر تولید شد، لذا توجه سرمایه‌گذاران به روستا جلب شد. در نتیجه سرمایه‌گذاران بسیاری علاقه‌مند به سرمایه‌گذاری در روستا شدند. بنابراین کشاورزان با رضایت از مدل جدید کشاورزی علاقه‌مند به تغییر الگوی کشت و سبک کشاورزی شدند. به تدریج با توانمندسازی اهالی روستا کشت گلخانه‌ای جایگزین کشت سنتی شد. امروز با تسهیل‌گری دهیاری و شورای اسلامی روستا، آموزش و توانمندسازی جامعه روستایی فصل جدیدی در کشاورزی و به تبع آن اقتصاد روستایی رقم خورده است.

افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه در کاشت، داشت و برداشت سبب شد که کشاورزی رونق پیدا کند. بنابراین محصولات بیشتری تولید و به بازارهای داخلی و خارجی عرضه می‌شود. امروزه در حدود ۱۰۱ هکتار از اراضی روستا به صورت کشت گلخانه‌ای فعالیت دارند که به صورت میانگین ۱۰ نه در هر هکتار به صورت ثابت و متغیر اشتغال‌زایی نموده است.

در مجموع در حدود ۱۰۰۰ نفر به صورت مستقیم و غیرمستقیم اشتغال‌زایی شده است که این عدد در مقایسه با کشاورزی سنتی قابل مقایسه نیست.

هدف از اجرای طرح:

- استفاده بهینه از منابع تولید، بهره‌وری بالا، تولید محصولات بیشتر
- ایجاد اشتغال، جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- تولید محصول بیشتر و کاهش هزینه‌ها با تغییر الگو و روش کشاورزی
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا
- جذب سرمایه‌گذار و صادرات محصولات
- توسعه کشاورزی در روستا

استان گلستان

نام روستا: روستای عطاآباد

شهرت روستا در کسب و کار: کارگاه مبیل سازی، نمایشگاه فروش مبیل و صنایع وابسته به مبیل سازی

معرفی روستا

روستا عطاآباد از توابع بخش مرکزی دهستان آق آلتین، در شهرستان آق قلا، واقع در استان گلستان است که بر اساس آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۹۵)، دارای ۵۳۳۳ نفر جمعیت و ۱۴۵۱ خانوار می باشد. این روستا در دشت قرار گرفته، که دارای زمین های حاصلخیز می باشد. فعالیت کشاورزی مانند کشت گندم، جو، کلزا، نخود، باقلا، برنج، پنبه، صیفی جات به صورت سنتی در این روستا رونق داشته است اما به دلیل تقسیم زمین ها به خرده مالکان و تبدیل اراضی به قطعات کوچک تر، کشاورزی نیز از رونق کمتری برخوردار است. لذا پاسخگوی ظرفیت اشتغال و جوانان جویای کار را به لحاظ کمی و کیفی نبود و در مقطعی باعث بالا رفتن نرخ بیکاری به ویژه در میان جوانان روستا شد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

همان‌طور که در بالا اشاره شد بسیاری از جوانان روستا به دلیل عدم رونق کشاورزی بیکار شدند. بنابراین از روستا مهاجرت کردند و در کارگاه‌های تولید مبلمان حاشیه شهر تهران مشغول به کار شدند. چند نفر از آنان پس از کسب مهارت‌های لازم و تجربه به روستا برگشتند و بلافاصله کارگاه‌های تولید مبلمان راه‌اندازی نمودند. پس از مدتی جوانان

داخل روستا و آن‌هایی که از روستا مهاجرت کرده بودند به روستا برگشتند و جذب این کارگاه‌های تولید مبیل و صنایع وابسته شدند. پس از کسب مهارت‌های لازم هر کدام کارگاهی را در زمینه تخصص خود راه‌اندازی نموده و به تولید مبیل و صنایع مربوطه مشغول شدند. با ایجاد این کارگاه‌ها زمینه فعالیت و اشتغال برای اقشار مختلف جامعه روستایی شامل جوانان، زنان، مردان و ... فراهم گردید. در این روستا در حدود

۲۵۰ کارگاه تولید مبیل و مصنوعات چوبی، نمایشگاه و فروشگاه مبیل و رومبلی و ... ایجاد گردید. بازار عرضه بیشتر در استان و استان‌های همجوار می‌باشد که از طریق شبکه‌ای این بازار ایجاد گردیده است. دهیاری و شورای اسلامی روستا نیز نقش حمایتی و پشتیبانی را در زمینه صدور مجوزهای مربوطه، همکاری در تأسیس شرکت تعاونی مبیل روستا، معرفی کارگاه‌های مبیل‌سازی از طریق صداوسیما، جراید و شبکه‌های اجتماعی داشته‌اند. با ایجاد بستر مناسب برای جوانان و اهالی روستا حدود ۹۰ درصد از خانوارهایی که مهاجرت نموده بودند مجدداً به روستا برگشتند و از شهرها و روستاهای همجوار نیز به روستا مهاجرت نموده‌اند. امروزه در حدود ۱۴۳۸ نفر در این کارگاه‌ها مشغول به کار می‌باشند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای جوانان روستا و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۱۴۳۸ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت و مهاجرت معکوس

استان گلستان

نام روستا: روستای وامنان

شهرت روستا در کسب و کار: تغییر الگوی کشت و کشت زعفران و گیاهان دارویی

معرفی روستا

روستای وامنان از توابع بخش چشمه‌ساران، دهستان چشمه‌ساران، شهرستان آزادشهر، در استان گلستان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۱۳۸۶ نفر جمعیت و ۴۸۴ خانوار می‌باشد. روستا در منطقه کوهستانی قرار گرفته است که دارای آب و هوای خشک است. زمین‌های روستا مناسب کشاورزی است که به صورت سنتی نیز از گذشته کشاورزی و دامداری رونق داشته است. اما به دلایل مختلف به مرور زمان با وجود ظرفیت و پتانسیل‌های روستا کشاورزی سنتی پاسخگوی نیازهای مردم روستا نبود و سبب بیکاری و مهاجرت جوانان شد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

حاج آقای احمدی روحانی روستا وامنان چند سال پیش برای برگزاری مراسم مذهبی به روستا آمد. ایشان وقتی متوجه وضعیت معیشت مردم شد، تصمیم گرفت که فکری به حال اقتصاد روستا کند. با توجه به این‌که روستا دارای اقلیمی مناسب برای کشت زعفران بود. لذا ایشان ابتدا چند پیاز زعفران را برای تست به روستا آورد و آن‌ها را کشت نمود. پس از این‌که پیازها سبز و محصول مناسبی را دادند با اهالی روستا و معتمدین روستا جلساتی را برگزار نمود. ضمن ارائه راهکارهای مناسب، به روستاییان، تغییر الگوی کشت و محصول را توصیه نمود. سپس با هماهنگی با دستگاه‌های مربوطه، جلسات توجیهی و آموزشی برگزار گردید. بنابراین تعدادی از اهالی روستا اقدام به کشت زعفران نمودند. وقتی سایر اهالی نتیجه کاشت زعفران را به عینه دیدند، اکثریت در زمین‌های مساعد زعفران کاشتند. متعاقب آن با تسهیل‌گری و حمایت‌های دهیاری و شورای اسلامی روستا، برخی نیز اقدام به کشت گیاهان دارویی نمودند. یکی از اقدامات خوب در این روستا تشکیل شرکت تعاونی تولیدی کشت زعفران و تشکیل صندوق خرد روستایی برای کلیه اهالی روستا می‌باشد.

بازار فروش در زعفران در استان خراسان می‌باشد. برای توسعه آن صنایع بسته‌بندی زعفران نیز به عنوان طرح مطرح گردید و در حال راه‌اندازی می‌باشد. دهیاری در تشکیل تعاونی و تسریع در صدور مجوزها نقش مؤثری داشت.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای جوانان روستا و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان
- تغییر الگوی کشت متناسب با ظرفیت‌های روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۴۱۶ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت و مهاجرت معکوس در حدود ۹۰ خانوار

استان گیلان

نام روستا: روستای فشتال

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (پرورش مرغ و اردک بومی - ماهی - چای -
نوغان)

معرفی روستا

روستای فشتال، از توابع بخش مرکزی دهستان خرارود، شهرستان سیاهکل، واقع در استان گیلان است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۹۸۱ نفر جمعیت و ۳۱۷ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای و منتهی به جلگه است و دارای حدود ۷۰۰ هکتار زمین‌های حاصلخیز مستعد کشاورزی است. یکی از ظرفیت‌های روستا نزدیکی به سد منجیل است که بخش عمده آب کشاورزی را از طریق یک کانال تأمین می‌نماید. آب‌بندان احداث شده در روستا نیز از دیگر منابع ذخیره آبی روستا است که کارکردهای متعددی دارد. میزان بارندگی در این روستا بسیار بالا است به همین سبب روستا دارای آب‌وهوای مناسب است. برکه طبیعی ۳۰ هکتاری از دیگر ظرفیت‌های روستا است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود در روستا از دیرباز کشاورزی جزء فعالیت‌های اصلی ساکنین روستا بوده است. اما به دلیل کشاورزی سنتی و روش‌های کشت معمول قدیمی کشاورزی بیشتر معیشتی بوده است، بنابراین پاسخگوی نیاز جامعه کنونی و نیازهای متنوع جامعه روستایی به‌خصوص دانش‌آموختگان امروزی نبود. ظرفیت محدود کشاورزی سنتی چه در کسب سود و چه در اشتغال جوانان و ... سبب شد تا به دلیل مشکلات عدیده مانند اشتغال برخی از جوانان روستا مهاجرت نمایند.

عواملی همچون پیشرفت علوم کشاورزی، تجهیزات و ماشین‌آلات و از سوی دیگر تشکیل مدیریت روستایی که یکی از وظایفش توسعه اقتصادی است، سبب تغییر رویکرد جامعه محلی در کشاورزی و تغییر الگوی کشت شد. بنابراین با هماهنگی دهیاری و شورای اسلامی روستا، با همکاری مردم برای آموزش و توانمندسازی روستاییان از طریق دستگاه‌های مرتبط مانند جهاد کشاورزی این تغییر رویکرد تقویت گردید. ساکنین روستا پس از کسب مهارت‌های لازم آماده تغییر در روش کشاورزی شدند.

دهیاری و شورای اسلامی روستا با هماهنگی‌های لازم و برگزاری جلسات با مردم و بانک کشاورزی متناسب با مهارت‌های هر یک از روستاییان کسب‌وکارهای جدیدی مرتبط با کشاورزی را طرح‌ریزی نمودند و برای تأمین منابع مالی تسهیلات ارزان‌قیمت از بانک کشاورزی را اخذ نمودند. کسب‌وکارهای خانگی و کارگاهی مانند صنایع دستی، پرورش مرغ و اردک بومی، ماهی، چای، نوغان و ... در روستا شکل گرفت و به مرور زمان توسعه پیدا نمود. صنایع تبدیلی و فرآوری نیز در روستا احداث گردید. احداث آب‌بندان و کانال انتقال آب از سد منجیل به روستا سبب یک جهش اقتصادی در روستا گردید. نتیجه آن توسعه کشاورزی با رویکرد جدید، کسب‌وکارهای نوین در روستا شد.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای جوانان روستا و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا ۵۶۱ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت و مهاجرت معکوس در حدود ۲۰ خانوار

استان گیلان

نام روستا: روستای گشت

شهرت روستا در کسب و کار: شیلات و گردشگری

معرفی روستا

روستای گشت، از توابع بخش مرکزی دهستان گشت، در شهرستان فومن، واقع در استان گیلان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای جمعیت ۱۸۴۰ نفر و ۵۸۷ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای و منتهی به جلگه است و دارای زمین‌های حاصلخیز مستعد کشاورزی است. رودخانه‌ها و نه‌های روان آب شامل یحیی نهر، گلگل نهر و کمایی در این روستا جاری می‌باشند که با وجود زمین‌های حاصلخیز در روستا، آب‌وهوای معتدل و بارش مناسب باران کاشت چای از پر رونق‌ترین فعالیت کشاورزی می‌باشد. گذشته از ظرفیت‌های فوق‌الذکر، یکی دیگر از پتانسیل‌های روستا موقعیت جغرافیایی روستا است که در منطقه گردشگری در مسیر منطقه گردشگری قلعه رودخان واقع گردیده که به دلیل وجود منابع طبیعی و همچنین باغات چای همواره باعث استقبال گردشگران قرار گرفته است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های طبیعی موجود در روستا، کشاورزی یکی از عمده فعالیت‌های ساکنین روستا می‌باشد. نکته حائز اهمیت در کشاورزی منطقه این است که کشاورزی بیشتر سنتی و از نوع معیشتی بوده و پاسخگوی نیازهای جامعه محلی به‌خصوص در حوزه اشتغال نبوده است.

با توسعه ماشین‌آلات، روش‌ها و شیوه‌های نوین کشاورزی و قرار گرفتن روستا در منطقه گردشگری، فرصتی مناسب برای ایجاد کسب‌وکارهای نوین بر مبنای گردشگری و کشاورزی به وجود آمد. از این‌رو با توجه به این‌که گردشگران داخلی و خارجی بسیاری به روستا سفر می‌کردند، اقامتگاه‌ها و خانه‌های بوم‌گردی احداث و تجهیز شدند. با فراهم آوردن زمینه اقامت گردشگران در روستا، تعداد گردشگرانی که به روستا سفر می‌کردند بیشتر و بیشتر شد. بنابراین کسب‌وکارهای جدیدی در روستا شکل گرفتند و از طرفی با توجه به ظرفیت منطقه در حوزه کشاورزی به‌خصوص شیلات، کشاورزی نیز توسعه پیدا نمود و مزارع پرورش ماهی و ... احداث گردید. ورود خیل گردشگران به روستا سبب شد که صنایع‌دستی توسط روستاییان تولید و عرضه شود. این فرآیند ادامه

پیدا نمود و سایر ساکنین روستا نیز به تبعیت از سایرین که اقدام به کسب و کارهای مرتبط به گردشگری، کشاورزی و صنایع دستی نمودند. بنابراین روستا به روستایی اشتغال آفرین تبدیل گردید. در کنار ارائه خدمات به گردشگران، محصولات کشاورزی نیز به گردشگران و بازارهای استان عرضه می‌شود. به دلیل وجود صنایع تبدیلی در روستا، بسیاری از افراد روستاهای همجوار عمده فعالیت‌های مالی و فروش را در این روستا انجام می‌دهند. همچنین وجود کارخانه‌جات و صنایع تبدیلی، محصولات روستاهای مختلف نیز برای انجام فرآوری و فروش محصولات عمده تولیدات را به کارخانه‌جات و صنایع مستقر در این روستا تحویل می‌نمایند.

دهیاری و شورای اسلامی روستا نیز با ایجاد زیرساخت‌ها، نقش مهمی در توسعه روستایی ایفا نموده است. مدیریت محلی با همکاری و مشارکت مردم روستا توانست امکانات و خدماتی مانند آموزش، بهداشت، بانک‌ها، صنایع تبدیلی و خدماتی را در این روستا مستقر نماید تا زیرساخت‌های لازم، برای فعالیت بهتر روستاییان فراهم شود. سپس با ترغیب و تشویق اهالی روستا و تسهیل فرآیند اخذ مجوزها و هماهنگی با سایر دستگاه‌ها، نقش تسهیل‌گری در توسعه روستا و اشتغال آفرینی برای اهالی داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای جوانان روستا و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا ۱۱۰ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت و مهاجرت معکوس

استان گیلان

نام روستا: روستای ملاط

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (شیلات)، گردشگری و صنایع دستی

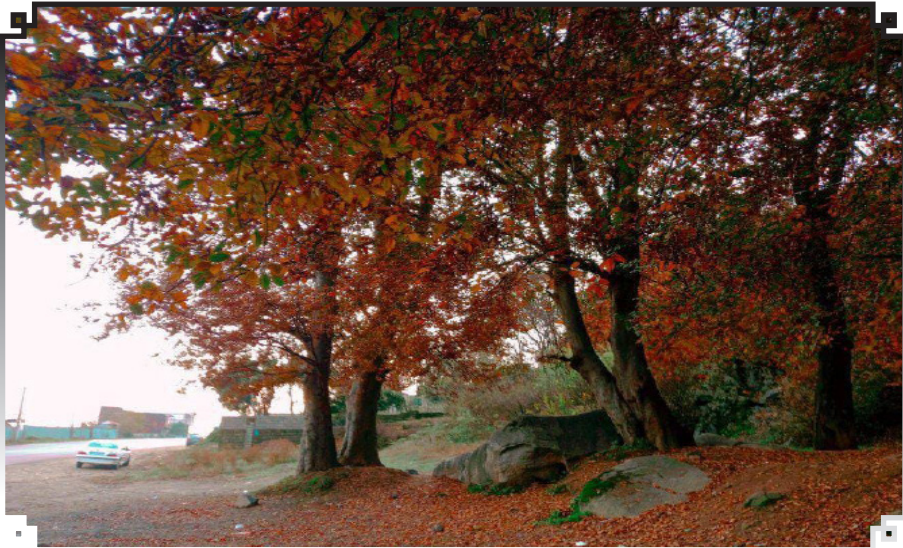

معرفی روستا

روستای ملاط، از توابع بخش کومله دهستان دریاسر، در شهرستان لنگرود واقع در استان گیلان است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۹۸۰ نفر جمعیت و ۳۷۱ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای و منتهی به جلگه است و دارای در حدود یکصد هکتار زمین‌های حاصلخیز مستعد کشاورزی است. بقعه دوازده امام‌زادگان و در حدود ۶ استخر طبیعی در این روستا قرار دارد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

از دیرباز کشاورزی یکی از عمده‌ترین فعالیت‌های ساکنین روستا می‌باشد. با وجود جاذبه‌های طبیعی و مذهبی گردشگران داخلی و خارجی به این روستا سفر می‌کردند. بنابراین یکی از محرک‌های توسعه کشاورزی و صنایع دستی صنعت گردشگری است که سبب شد تا فروش محصولات روستا و تولیدات کشاورزی و صنایع دستی رونق بگیرد.

به دلیل رشد صنعت گردشگری در کشور، گردشگران بیشتری نیز به این روستا می‌آمدند و از این رو خانه‌های روستایی به اقامتگاه‌های گردشگران تبدیل گردید. دهیاری و شورای اسلامی روستا برای ارائه محصولات روستایی اقدام به احداث بازارچه نمود و برای این‌که اهالی روستا و گردشگران بتوانند رفاه بهتری داشته باشند زیرساخت‌های لازم را فراهم نمودند و جاده راه سلامت را احداث کردند. با توجه به رشد محصولات کشاورزی صنایع

بسته‌بندی نیز در روستا احداث گردید و برای توسعه شیلات و کشاورزی آب‌بندان به وسعت ۲۲ هکتار با کاربرد گردشگری نیز ایجاد شد. البته به منظور توانمندسازی ساکنین روستا، دهیاری و شورای اسلامی روستا اقدام به برگزاری کلاس‌های مختلف در حوزه‌های کشاورزی، بهداشت و اقتصاد روستایی برگزار نمود.

برای دستیابی به بازارهای مختلف سایت و نمایشگاه محصولات روستایی را ایجاد نمود. مجموعه این اقدامات سبب شد تا روستا به یک روستای

بدون بی‌کار تبدیل شود. یکی دیگر از طرح‌های دهیاری احداث تله‌کابین است که بیش از ۵۰ درصد انجام شده است.

محصولات روستا از جمله صنایع دستی، محصولات کشاورزی و ... در بازار روستا و بازارهای شهرستان عرضه می‌شود. یکی از مشخصه‌های بارز محصولات روستا ارگانیک بودن محصولات است.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای جوانان روستا و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان و دهیاری
- توسعه صنعت گردشگری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا ۵۰۰ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت

استان لرستان

نام روستا: روستای گایکان

شهرت روستا در کسب و کار: گل و گیاهان زینتی و دارویی

معرفی روستا

روستای گایکان در استان لرستان، شهرستان الیگودرز، بخش بربرود شرقی، دهستان چمن سلطان واقع شده است که دارای جمعیت ۸۹۸ نفر و ۲۴۰ خانوار می‌باشد. این روستا در شمال شرقی الیگودرز و در ارتفاع ۲۳۰۰ متر از سطح دریا قرار گرفته است. این روستا هم‌مرز با استان مرکزی و شهرستان محلات است. به دلیل کوهپایه‌ای بودن، این روستا آب‌وهوای سرد کوهستانی دارد. یکی از ظرفیت‌های بارز این روستا زمین‌های حاصلخیز در حدود ۳۰۰۰ هکتار و آب فراوان است و رودخانه بربرود از کنار این روستا می‌گذرد. دامداری و کشاورزی از دیرباز جزء فعالیت‌های سنتی روستاییان بوده است. بیشتر محصولات کشاورزی در این روستا شامل گندم، جو، یونجه، لوبیا و ۸۰ هکتار باغ‌های انگور، بادام و گردو می‌باشد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های روستا، زمین‌های حاصلخیز و آب‌وهوای مناسب، کشاورزی به صورت سنتی در این روستا ادامه داشت تا در سه دهه‌ی اخیر با توجه به هم‌جواری با شهرستان محلات که مرکز پرورش گل و گیاه می‌باشد، برخی از اهالی به دلیل نسبت‌های خویشاوندی با ساکنین محلات، از آن‌ها الگوبرداری نموده و گلخانه‌های پرورش گل و گیاه راه‌اندازی نمودند. در ابتدا این گلخانه‌ها تعداد اندکی بودند که به روش‌های سنتی و کوچک‌مقیاس بودند. پس از مدت‌ها این شیوه ادامه داشت و تعداد زیادی گلخانه ایجاد گردید.

با تشکیل مدیریت روستایی (دهیاری و شورا)، دهیاری ابتدا با دستگاه‌های مرتبط مانند بخش‌داری، جهاد کشاورزی، صندوق کارآفرینی امید و ... مذاکراتی انجام داد. سپس با کمک شورا جلساتی با مردم برگزار نمود. در نهایت چهل طرح گلخانه پرورش گل و گیاهان زینتی با همکاری مردم و مشارکت بخش خصوصی تهیه شد و از طریق صندوق کارآفرینی امید تسهیلات لازم اخذ گردید. سپس عملیات احداث این چهل طرح نیمه‌صنعتی انجام و در نهایت به بهره‌برداری رسید. در حال حاضر در حدود ۲۰۰ گلخانه سنتی و صنعتی راه‌اندازی گردید. در حال حاضر در این روستا به صورت چهار فصل این گلخانه‌ها فعالیت دارند و زمینه جذب ده‌ها نفر فراهم گردیده است. دهیاری ضمن این‌که نقش تسهیل‌گری

را ایفا نمود بلکه سبب شد تا روش‌های سنتی پرورش گل و گیاهان زینتی جای خود را به روش‌های نیمه‌صنعتی بدهد. در حال حاضر بیش از ۶۰۰ نفر از اهالی روستا و روستاهای همجوار مشغول به کار می‌باشند. فروش و بازاریابی از طرق مختلف از جمله فضای مجازی و برگزاری جشنواره گل و گیاه که دهیاری نیز به صورت فعال مشارکت می‌نماید، انجام می‌شود. محصولات گلخانه بیشتر به شهرداری‌ها، سازمان پارک‌ها، سازمان جهادکشاورزی در اکثر استان‌های کشور عرضه می‌شود. جمعیت روستا

به دلیل مهاجرت بسیاری از روستاهای همجوار و همچنین از شهر افزایش داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا به منظور ایجاد اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- توسعه اقتصادی روستا و ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- اصلاح روش‌های کشاورزی

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۶۰۰ نفر
- جایگزینی روش‌های نوین کشاورزی به جای روش‌های سنتی
- بازدهی بالا و افزایش محصولات
- امکان فعالیت در چهار فصل سال

استان لرستان

نام روستا: روستای دره تخت

شهرت روستا در کسب و کار: گردشگری، کسب و کارهای متنوع

معرفی روستا

روستای دره تخت در استان لرستان، شهرستان ازنا، بخش مرکزی، دهستان پاچه لک غربی واقع شده است که دارای جمعیت ۴۱۷ نفر و ۱۲۴ خانوار می‌باشد. این روستا جزء روستاهای هدف گردشگری است. جاذبه‌های طبیعی و تاریخی مانند آب‌وهوای مناسب، آب فراوان، نزدیک بودن به مناطق گردشگری، تونل برفی و سراب تخت شاه، موقعیت جغرافیایی روستا که در دامنه بلندترین قله اشترانکوه (سن بران) قرار گرفته است، روستای دره تخت را به یکی از مکان‌های دیدنی برای گردشگران تبدیل کرده است. با وجود آب فراوان و زمین‌های مناسب، عمده فعالیت‌های روستاییان پیش از رونق گرفتن صنعت گردشگری، عمدتاً کشاورزی بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

جاذبه‌های طبیعی و تاریخی روستا و از طرفی آب‌وهوای مناسب سبب شده است تا گردشگران بسیاری به این روستا سفر کنند. به دلیل وجود ظرفیت‌های گردشگری، این روستا به عنوان روستای هدف گردشگری انتخاب و معرفی گردیده است. بنابراین روستا به روستای گردشگری شهرت پیدا کرد. با عزیمت خیل گردشگران در تمام فصول سال، کسب‌وکارهای متناسب با خدمات اقامتی و ... در روستا ایجاد گردید. ایجاد سفره‌خانه سنتی و کارگاه‌های صنایع‌دستی، قالی‌بافی و اقامتگاه بوم‌گردی، کارخانه تولید آب‌معدنی سبب شد که گردشگران بیشتری به روستا سفر کنند و از سوی دیگر رونق صنعت گردشگری نه تنها سبب توسعه و پویایی این کارگاه‌ها و مراکز خدماتی گردید، بلکه سبب رونق کشاورزی روستا با رویکرد جدید گردید و کشاورزی از شکل سنتی به صورت پیشرفته‌تر شکل گرفت.

توسعه کشاورزی مانند پرورش دام سبک و سنگین، باغداری، پرورش آبیان، پرورش قارچ، پرورش زنبور عسل از جمله کسب‌وکارهایی نوین در حوزه کشاورزی است که در این روستا ایجاد و به صورت تخصصی به

آن پرداخته شد.

ورود گردشگران به این روستا سبب شد که محصولات روستایی نه تنها به فروش برسد بلکه موجب بازاریابی این محصولات نیز گردید. همکاری فعال دهیار و شورا با فرمانداری و دستگاه‌های مرتبط، آموزش و توانمندسازی روستاییان و ایجاد زیرساخت‌های لازم نقش مهمی در رونق اقتصادی روستا را داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا به منظور ایجاد اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- توسعه اقتصادی روستا و ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۱۱۰ نفر
- مهاجرت معکوس در حدود ۲۰ خانوار

استان مازندران

نام روستا: روستای سوخته سرا

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، پرورش زنبور عسل

معرفی روستا

روستای سوخته سرا در استان مازندران، شهرستان سوادکوه، بخش زیرآب، دهستان کسلیان واقع شده است که دارای جمعیت ۱۰۹ نفر و ۴۰ خانوار می‌باشد. این روستا در منطقه‌ای جنگلی قرار گرفته است که دورتادور آن را جنگل فراگرفته است. تا قبل از انقلاب در حدود ۱۵ خانوار در آن ساکن بوده است که بعد از انقلاب به ۴۰ خانوار افزایش یافت. این روستا دارای زمین‌های حاصلخیز و مرطوب می‌باشد که این امر سبب شده است که درختان و کشت و زراعت نیاز کمتری به آب داشته باشند. بیشتر ساکنان روستا دارای باغ‌های مرکبات و پرورش دام و طیور مانند غاز و ... مشغول می‌باشند. مردم روستا بسیار فعال و مشخصه بارز آنان مشارکت در امور است. یکی دیگر از مشخصه‌های بارز روستا، روستای پاک و بدون دود است که با وجود جامعه جوان روستا هیچ کدام اهل دخانیات نمی‌باشند. یکی از طرح‌های مشارکتی

اهالی روستا طرح آبرسانی کشاورزی است که در حدود ۴ کیلومتر آن با مشارکت اهالی روستا انجام شده است. البته روستاییان در طرح‌های عمرانی و آبادانی روستا از جمله در بهسازی معابر نیز با دهیاری مشارکت می‌نمایند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به جنگلی بودن روستا و وجود باغات در روستا، ظرفیت مناسبی برای زنبورداری در این منطقه فراهم بوده است. در طرح پایلوت تعدادی زنبور در آنجا استقرار داده شد و نتیجه خوبی از پرورش زنبور گرفته شد و محصول نهایی یعنی عسل خیلی مرغوبی به دست آمد. در ادامه دهیاری و شورا کلاس‌هایی جهت ارتقا دانش بهره‌برداران برگزار نمودند و پیگیری‌های لازم را برای اخذ تسهیلات کم‌بهره، کمک در تهیه طرح توجیهی، برگزاری جلسات هماهنگی و راهبری با مسؤولان شهرستان و استان به منظور تسهیل فرآیند راه‌اندازی کسب‌وکارهای مرتبط با

زنبورداری انجام دادند. در حال حاضر در حدود ۲۵ کسب و کار زنبورداری که دارای پروانه کسب هستند در روستا دایر است و مابقی روستاییان با فراگیری دانش و مهارت زنبورداری در منازل خود و در مقیاس کوچک‌تر به زنبورداری مشغول می‌باشند. یکی دیگر از ظرفیت‌های روستا بارگاه امامزاده صالح است که سبب شده است تا گردشگران مذهبی برای زیارت به این روستا سفر کنند. حضور گردشگران نیز فرصتی است تا بسیاری از محصولات روستایی به فروش برسد. نحوه فروش نیز به صورت سنتی است و بازاریابی به صورت سنتی انجام می‌گیرد. بسیاری از مردم روستا نیز به سبک سنتی به پرورش طیور از جمله غاز در خانه مشغول می‌باشند.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه زنبورداری مبتنی بر دانش و مهارت به منظور بالا بردن تولیدات و ظرفیت اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا
- افزایش جمعیت روستایی

استان مازندران

نام روستا: روستای کاری کلا

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (تغییر الگوی کشت) و مشاغل خدماتی

معرفی روستا

روستای کاری کلا در استان مازندران، شهرستان بابلسر، بخش رودبست، دهستان پازوار واقع شده است که دارای جمعیت ۷۴۷ نفر و ۲۶۸ خانوار می‌باشد. روستا در منطقه‌ای جلگه‌ای قرار گرفته است و متأثر از آب‌وهوای اقلیم شمال ایران می‌باشد. این روستا دارای زمین‌های حاصلخیز کشاورزی زیادی است. رودخانه کاری رود نیز در کنار این روستا جریان دارد. یکی از مشخصه‌های بارز اهالی روستا، تلاش و کوشش آن‌ها می‌باشد. با توجه به ظرفیت‌های روستا به صورت سنتی کشاورزی و دامپروری از دیرباز مورد توجه مردم بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های موجود در روستا و از طرفی توسعه دانش و مهارت کشاورزی در دهه‌های اخیر، لذا مردم روستا با کمک دستگاه‌های مربوطه تصمیم به تغییر شیوه کاشت، داشت و برداشت نمودند. بنابراین روش‌های منسوخ سنتی را به‌مرور کنار گذاشتند و با استفاده از ابزار و ماشین‌آلات کشاورزی، روش‌های جدیدی را جایگزین نمودند. به‌طور مثال در گذشته کاشت برنج به‌صورت سنتی یک‌بار در سال انجام می‌شد که در سال‌های اخیر در سه نوبت در زمین‌های کشاورزی محصولاتی کاشت و برداشت می‌شوند. در شالیزارها کشت اول که برداشت شد کشت دوم شالی انجام می‌شود و پس از برداشت کشت دوم، کاشت محصولاتی مانند ترب، کاهو و ... انجام می‌شود. به همین دلیل محصولات بیشتری از زمین‌های حاصلخیز روستا برداشت می‌شود. از سوی دیگر با تنوع محصولات، کشاورزی نیز رونق بیشتری گرفته است.

با توجه به موقعیت جغرافیایی روستا و نیاز منطقه، کارگاه‌ها، مشاغل، همچنین کسب‌وکارهایی در زمینه ارائه خدمات به مشتریان مانند آهنگری، تعمیرگاه و ... در روستا راه‌اندازی شده است. بازاریابی محصولات

و خدمات روستا به صورت سنتی و با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین از جمله فناوری اطلاعات و ارتباطات انجام می‌پذیرد. استفاده از شبکه اینترنت و فضای مجازی در بازاریابی محصولات بسیار مؤثر بوده است. دهیاری و شورای روستا نیز در فراهم آوردن زیرساخت‌ها و تسهیل انجام فرآیندها، همچنین ترغیب و تشویق اهالی به روش‌های نوین کشاورزی و هماهنگی با دستگاه‌های ذی‌ربط به منظور رفع مشکلات و موانع و توانمندسازی نقش بسیار مؤثری داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه کشاورزی مبتنی بر دانش و مهارت به منظور بالا بردن تولیدات و ظرفیت اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان
- تغییر الگوی کشت متناسب با ظرفیت‌های روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۲۵۰ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت

استان مازندران

نام روستا: روستای اوکسر کریمکلا

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی شامل صنایع تبدیلی و خدماتی

معرفی روستا

روستای اوکسر کریمکلا، در استان مازندران، شهرستان فریدونکنار، بخش مرکزی، دهستان باریک‌رود جنوبی واقع شده است که دارای جمعیت ۴۴۶ نفر و ۱۴۶ خانوار می‌باشد. این روستا جلگه‌ای است و به لحاظ موقعیت جغرافیایی مرکزیت و محل ارائه خدمات به حدود ۱۵ روستا شامل ۴ روستای لاله‌آباد بابل، ۸ روستای بخش مرکزی فریدون‌کنار و ۵ روستای بخش رودپست بابلسر می‌باشد. اهالی روستاهای مذکور به منظور رفع نیازها و گرفتن خدمات به این روستا مسافرت می‌نمایند. در روستا در حدود ۱۱۰ هکتار زمین حاصلخیز دارد که عمدتاً شالیزار است. رودخانه پلنگ‌واز، فرم‌رود و اسب شور از این روستا می‌گذرند و از نظر آثار تاریخی نیز سقاخانه‌ای در این روستا وجود دارد که قدمت ۲۰۰ ساله دارد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

موقعیت جغرافیایی روستا از یک‌طرف و حجم عمده تولیدات شالی در این منطقه و همچنین مرکزیت روستای اوکسر کریمکلا، فرصتی برای فرآوری و تبدیل شالی در این روستا فراهم آورده و ایده احداث شالی‌کوبی و سورتینگ در بین اهالی شکل گرفت. از طرفی چون اکثر مردم روستا نیز فعالیت شالیکاری دارند، لذا خود آن‌ها نیز به کارخانه‌های شالیکوبی نیازمند بودند. بنابراین برای شالیکوبی و سورتینگ محصولات، برخی افراد روستا با شراکت ۴ کارخانه شالیکوبی و ۲ کارخانه سورتینگ برنج در این روستا احداث نمودند. این کارخانه‌ها، شالی روستا و روستاهای اطراف را شالیکوبی و سورت می‌نمایند. از طرفی به دلیل آمدورفت بسیار زیاد مردم روستاهای اطراف به این روستا، ۵۶ کارگاه و مرکز خدماتی، فروشگاه‌ها، تعمیرگاهی، آهنگری و ... در این روستا احداث شده است. این مراکز خدماتی مانند تعمیر ماشین‌آلات، لوازم‌خانگی، آهنگری، نجاری، فروشگاه‌ها و ... به ساکنان روستاها خدمات ارائه می‌نمایند.

دهیاری نیز به منظور تسهیل فرآیند تبدیل محصولات روستایی و ارائه خدمات به سایر روستاها، زیرساخت‌های لازم و اقداماتی مانند؛ ارائه انشعابات آب و برق و گاز و تلفن همچنین تعریض خیابان‌ها و جاده‌های منتهی به روستا را انجام داد. مجموعه اقدامات دهیاری و شورا سبب شد تا اهالی روستا ترغیب و تشویق شوند که پس از کسب مهارت‌های لازم

۲۰۵

و اخذ مجوزها، مراکز خدماتی را در روستا با سرمایه‌گذاری خود احداث نمایند.

هدف از اجرای طرح:

- ارائه خدمات به کشاورزان و شالیکاران
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد اشتغال و درآمد برای روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا و افزایش جمعیت روستایی در یک دهه اخیر
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای ۱۵۰ نفر

استان مرکزی

نام روستا: روستای آقداش

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (باغداری)، تولید انبوه انگور و زعفران
فرآورده‌های آن

معرفی روستا

روستای آقداش در استان مرکزی، شهرستان خنداب، بخش قره‌چای، دهستان سنگ سفید واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۲۷۶۳ نفر جمعیت و ۸۵۴ خانوار می‌باشد. این روستا در دشتی زیبا با جاذبه‌های طبیعی واقع شده است. تعداد ده قنات در روستا ایجاد شده است که سریز آب آن‌ها یک رودخانه را تشکیل داده است که در فصل‌هایی از سال بسیار پر آب می‌شود. باغ‌های انگور متعدد نیز به این روستا جلوه ویژه‌ای داده است. طرح‌های خوبی مانند آبخیزداری به کمک نهادهای مختلف در روستا اجرا شده است. مردم روستا در حوزه باغداری، دامداری بسیار فعال می‌باشند. طی دو سه سال اخیر کشت زعفران علاوه بر کشت غلات و حبوبات نیز در روستا رونق گرفته است همچنین پرورش دام سبک و سنگین نیز در روستا به صورت سنتی انجام می‌گیرد. البته به دلیل شرایط اقلیمی روستا بسیار مناسب و به صرفه است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل قنات‌های متعدد و شرایط اقلیمی مناسب از گذشته‌های دور فعالیت‌های کشاورزی از جمله باغداری و پرورش دام سبک و سنگین به صورت سنتی و معیشتی در روستا انجام می‌شد. در چند سال اخیر با آموزش و آگاهی بخشی به روستاییان با هماهنگی سایر دستگاه‌ها و همکاری و تعامل خوب دهیاری و شورای اسلامی روستا با مردم و قرار دادن امکانات و ارائه خدمات به کشاورزان فعالیت‌های کشاورزی توسعه پیدا نمود و به نوعی جهت‌دار شد و صرفاً فعالیت‌های کشاورزی برای رفع نیاز خانواده‌ها نبوده و با هدف تولید و کسب درآمد کشاورزی گسترش پیدا نمود.

محصولات کشاورزی با هدف عرضه به بازار و کسب درآمد به بازارهای داخلی عرضه شد. باغات انبوه انگور توسعه پیدا کرد و روش‌های آبیاری و باغداری چه در کاشت، نگهداشت و برداشت همچنین بسته‌بندی و فرآوری محصولات تغییر پیدا نمود. به‌طور مثال ۲۰۰ هکتار از اراضی به سیستم آبیاری قطره‌ای مجهز شده است. در گذشته کشاورزی به صورت دیم کشت جو و گندم بوده است ولی امروزه کاشت زعفران نیز در روستا انجام می‌شود. دهیاری و شورای اسلامی روستا در توسعه کشاورزی و ارائه خدمات مشاوره‌ای و ایجاد هماهنگی با نهادهای مرتبط بسیار مؤثر

بوده است. در روستا در حدود ۱۴۰۰ نفر به صورت مستقیم مشغول به کار در حوزه کشاورزی و مشاغل مرتبط می‌باشند. ترغیب و تشویق نهاد مدیریت روستایی در توسعه اقتصادی روستا و گذر از کشاورزی معیشتی به کشاورزی تجاری بسیار مؤثر بوده است. نقش تسهیل‌گری دهیاری در گسترش فرآیند تولید محصولات روستایی و عرضه به بازار بسیار

پررنگ، مستمر است. با رونق گرفتن اقتصاد روستا نه تنها از مهاجرت روستاییان جلوگیری شد بلکه مهاجرت معکوس نیز صورت گرفته است.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان

- توسعه اقتصادی روستا با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های روستا

دست‌آورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- توسعه کشاورزی روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۱۴۰۰ نفر
- افزایش جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت

استان مرکزی

نام روستا: روستای آبگرم

شهرت روستا در کسب‌وکار: ارائه خدمات گردشگری به واسطه وجود چشمه‌های آبگرم

معرفی روستا

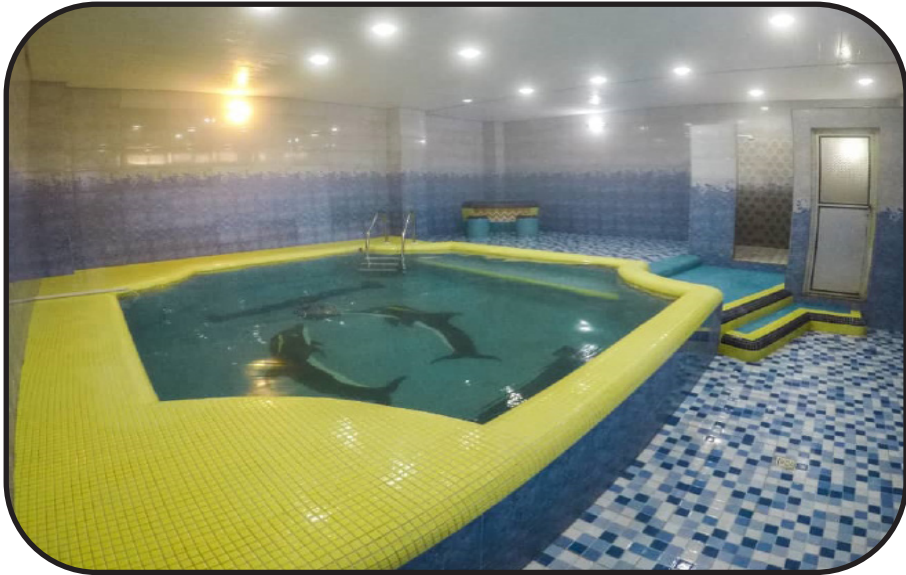
روستای آبگرم در استان مرکزی، شهرستان محلات، بخش مرکزی، دهستان نخچیروان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۵۱ نفر جمعیت و ۲۲ خانوار می‌باشد. این روستا با جاذبه‌های طبیعی، روستایی کوهپایه‌ای است که دارای چشمه‌های آب گرم متعددی است. هرکدام از این چشمه‌ها بر اساس خاصیت درمانی و ویژگی‌هایی که دارند نامگذاری شده‌اند. روستای آبگرم روستایی گردشگرپذیر است که سالانه در حدود یک میلیون گردشگر داخلی و خارجی به این روستا سفر می‌کنند. بنابراین کسب‌وکارهای شکل گرفته بر اساس ظرفیت‌ها و استعدادهای طبیعی روستا می‌باشند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل چشمه‌های متعدد آبگرم در روستای آبگرم و وجود جاذبه‌های طبیعی، گردشگران بسیاری به این روستا سفر می‌کنند. در ابتدا ارائه خدمات به گردشگران خیلی به صورت منسجم و مناسب نبود. با تشکیل

شورای اسلامی روستا و دهیاری در آبگرم و شکل‌گیری نهاد مدیریت روستایی برخی از زیرساخت‌های لازم در روستا ایجاد گردید. دهیاری نقش تسهیل‌گری، ترغیب و تشویق روستاییان را داشته است.

بنابراین هتل و مهمان پذیر برای ارائه خدمات به مسافران احداث گردید. پس از مدتی مجتمع‌های آب‌درمانی ایجاد شد. بنابراین ضمن جذب بسیاری از افراد روستا کسب‌وکارهایی متناسب با ارائه خدمات و محصولات به گردشگران ایجاد شد.

در حال حاضر تعداد ۳۹ نفر از افراد روستا به‌طور مستقیم در کسب‌وکارهای مختلف مشغول به کار می‌باشند. برای بازاریابی محصولات و خدمات به علاقه‌مندان از ظرفیت فناوری اطلاعات و ارتباطات، فضای مجازی، سایت‌ها و ... استفاده شده است.

هدف از اجرای طرح:

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا به منظور ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- توسعه اقتصادی روستا و ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۳۹ نفر
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان

استان مرکزی

نام روستا: روستای زرنوشه

شهرت روستا در کسب و کار: تولید انواع نردبان فلزی - گیره لباس و رخت آویز

معرفی روستا

روستای زرنوشه در استان مرکزی، شهرستان آشتیان، بخش مرکزی، دهستان گرگان واقع شده است. این روستا بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۳۳۵ نفر جمعیت و ۱۱۳ خانوار می‌باشد. مردم روستا در حوزه کارگاه‌های تولیدی خانگی بسیار فعال می‌باشند. سابقه نسبتاً طولانی روستا در تولید لوازم صنعتی سبب شده است که اکثریت روستاییان در این حوزه فعالیت داشته باشند و برای فروش محصولات ارتباط مؤثر با مرکز کشور برقرار شده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

چند سال پیش تعدادی از اهالی روستا برای پیدا کردن کار به شهرهای مرکز کشور رفتند. برخی از آنها در کارگاه‌های تولید نردبان فلزی، گیره لباس و رخت‌آویز مشغول به کار شدند. پس از اینکه مدتی در این کارگاه‌ها

به‌خوبی کار تولید این ابزار را آموختند به روستا برگشتند و کارگاه تولید نردبان فلزی، رخت‌آویز و گیره فلزی را راه‌اندازی نمودند. بسیاری از روستاییان به‌خصوص جوانان جویای کار در این کارگاه‌ها مشغول شدند که پس از مدتی که مهارت‌های لازم را فراگرفتند، هریک از آن‌ها کارگاه تولیدی را راه‌اندازی نمودند. پس از آن کارگاه‌های متعددی به‌صورت خانگی، کوچک و بزرگ در روستا ایجاد شد. با ایجاد کارگاه‌های متعدد در روستای زرنوشه بسیاری از افراد در روستاهای همجوار نیز جذب این کارگاه‌ها شدند. دهیاری و شورا پیگیری‌های مستمری را جهت ایجاد زیرساخت‌های لازم برای استقرار کارگاه‌های تولیدی انجام داده‌اند. دهیاری نیز محلی را به‌عنوان لکه صنعتی زرنوشه ایجاد نمود که قابلیت استقرار تعداد زیادی کارگاه را دارد. در حال حاضر روستای زرنوشه به‌عنوان یکی از روستاهای فعال در زمینه کارگاه‌های تولیدی خانگی و کوچک شناخته شده است. اگرچه طبق آمار جمعیت روستا افزایش نداشته است ولی در حال حاضر تعداد زیادی از جوانان روستاهای اطراف در این روستا مشغول به کار هستند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و کسب درآمد برای روستاییان
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان

استان مرکزی

نام روستا: روستای ستق

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی، دامپروری و کسب و کارهای مرتبط

معرفی روستا

روستای ستق در استان مرکزی، شهرستان ساوه بخش نوبران دهستان بیات واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۱۰۴۶ نفر جمعیت و ۳۰۴ خانوار می‌باشد. این روستا با جاذبه‌های طبیعی، دارای چشمه‌های پر آب و زمین‌های حاصلخیز می‌باشد. وجود سه سد خاکی پر آب سبب شده است تا مردم روستا به کشاورزی و دامداری روی بیاورند. مردمان این روستا بسیار پر تلاش و دارای روحیه کار و فعالیت بالایی برخوردار بوده و بسیار پر تلاش می‌باشند. ظرفیت و پتانسیل روستا آب مناسب و زمین‌های حاصلخیز و مناسب برای کشاورزی است و به تبع آن دامپروری نیز یکی از عمده فعالیت‌های روستاییان می‌باشد.

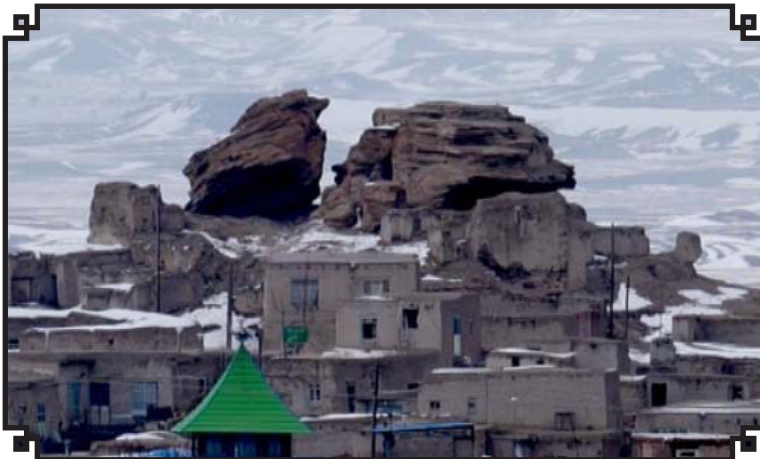

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل ظرفیت‌های موجود روستا مانند چشمه‌های آب و زمین‌های حاصلخیز، از دیرباز کشاورزی و دامپروری عمده فعالیت مردمان این روستا بوده است. البته کشاورزی در این روستا به صورت سنتی و معیشتی بود و به شکل امروزی رونق نداشت. با تشکیل نهاد دهیاری و شورای اسلامی روستا و ایجاد زیرساخت‌های لازم همچنین عمران و آبادی که توسط دهیار و شورای اسلامی روستا در روستا به وجود آمد، باعث گردید مردم نسبت به گذشته امیدوارتر شوند. تلاش و کوشش نهاد مدیریت محلی برای توسعه کشاورزی با استفاده از ظرفیت‌های موجود روستا سبب شد سه سد خاکی احداث شود. با احداث سدهای خاکی و مهار آب، تغییر الگوی کشت و روش آبیاری و کشاورزی سبب شد سطح زیر کشت با همکاری دستگاه‌های مرتبط و هماهنگی‌ها و پیگیری‌های دهیاری چندین برابر شود. بنابراین تولیدات کشاورزی از جمله گندم به‌طور چشم‌گیری افزایش پیدا نمود. این امر موجب شد تا تجهیزات و ماشین‌آلات کشاورزی بیشتری به‌کارگیری شود و به تبع آن مشاغل بیشتری ایجاد شود. کشاورزی به مرور زمان توسعه پیدا نمود و افراد بیشتری جذب بازار کار شدند. پس از تولید انبوه محصولات کشاورزی

برای ارسال و تحویل محصولاتی مانند گندم به سیلوها نیاز به لجستیک و ... بیشتر شد. البته به دلیل رونق کشاورزی و تولید محصولاتی مانند جو، گندم و ...، پرورش دام نیز به عنوان یک فعالیت به روش جدید توسط روستاییان آغاز شد و در پرورش دام نیز اهالی روستا طرح‌هایی جدیدی را راه‌اندازی نمودند. با تولید انبوه محصولات کشاورزی و دامی زمینه برای عرضه این محصولات به بازارهای شهرهایی مانند تهران، قم، همدان، ساوه و ... فراهم گردید.

هدف از اجرای طرح:

- بهره‌گیری از ظرفیت‌های روستا به منظور ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- توسعه اقتصادی روستا و ایجاد درآمد برای روستاییان و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکار همچنین درآمد برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا در حدود ۳۰۰ نفر
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان و افزایش جمعیت روستایی

استان مرکزی

نام روستا: روستای سعادت آباد

شهرت روستا در کسب و کار: کشاورزی (باغ‌های هلو و پرورش گل‌های زینتی)

معرفی روستا

روستای سعادت آباد در استان مرکزی، شهرستان محلات، بخش مرکزی، دهستان نخجیروان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۹۲ نفر جمعیت و ۴۳ خانوار است. این روستا کوهپایه‌ای، دارای آب‌وهوای معتدل و زمین‌های حاصلخیز می‌باشد. سعادت آباد با روستاهای امیرآباد و بزيجان همجوار می‌باشد. زمین‌های حاصلخیز، چشمه‌های آب شیرین و قنات‌ها در این روستا سبب شده است تا کشاورزی بخصوص باغات هلو، سیب، گردو، بادام و... همچنین دامداری رونق خوبی داشته باشد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

کشاورزی و دامپروری از دیرباز در این روستا جزء فعالیت‌های اصلی مردم بوده است. هم‌جواری این روستا با روستاهای امیرآباد و بزیجان سبب شد تا روستاییان تأثیرات مثبتی از این روستاها بگیرند. با توجه به این‌که بسیاری از اهالی روستاهای مذکور بعضاً گلخانه‌های پرورش گل و گیاه احداث نمودند و به این کسب‌وکار مشغول شدند. مردم روستای سعادت‌آباد نیز به دلیل هم‌جواری با این روستاها به پرورش گل‌های زینتی مانند؛ گل رز، گل داوودی، گل گلایل و ... روی آوردند. در حال حاضر در حدود ۲۵ گلخانه در روستا احداث شده است و به پرورش و تولید گل و گیاهان زینتی مشغول می‌باشند. دهیاری و اعضای شورای روستا در این فرآیند بیشتر نقش حمایتی داشته‌اند و به اهالی روستا کمک فکری و برطرف نمودن برخی از نیازمندی‌ها مانند سوخت و ... همکاری داشته‌اند. یکی از مشکلات روستا، مشکلات زیرساختی و جامعه سالخورده است که در اقتصاد روستا بسیار مؤثر می‌باشند.

هدف از اجرای طرح:

- کسب درآمد و اشتغال
- توسعه محصولات کشاورزی و عرضه به بازار

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد کسب و کار همچنین درآمد برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا در حدود ۶۰ نفر
- ثابت نگه داشتن جمعیت روستایی

استان مرکزی

نام روستا: روستای سیاوشان

شهرت روستا در کسب و کار: خدمات گردشگری و صنعت (تولید پمپ کولر ، پوشاک و انواع کارتن)

معرفی روستا

روستای سیاوشان در استان مرکزی، شهرستان آشتیان، بخش مرکزی، دهستان سیاوشان واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۸۲۶ نفر جمعیت و ۲۶۱ خانوار است. این روستا دارای زمین‌های مناسب کشاورزی است که به صورت سنتی در روستا کشاورزی رونق دارد. بارگاه امامزاده صغرا در این روستا می‌باشد که سالیانه زوار زیادی برای زیارت به این روستا سفر می‌کنند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

همان‌طور که در بالا اشاره شد کشاورزی و دامپروری از دیرباز در این روستا جزء فعالیت‌های اصلی مردم بوده است، اما به دلایل مختلف کشاورزی سنتی پاسخگوی نیازهای نسل جدید دانش‌آموخته نبود. با

وجود امامزاده صغرا در این روستا زمینه جذب گردشگران مذهبی فراهم گردید. بنابراین چون روستا دارای جاذبه‌های مختلف می‌باشد، لذا با توسعه صنعت گردشگری و ارائه خدمات اقامتی در این روستا، گردشگران بسیاری به این روستا می‌آمدند بنابراین کسب و کارهای متناسب با صنعت گردشگری نیز در این روستا فعال گردید. از سوی دیگر برخی از جوانان به شهرهای قم و تهران مهاجرت نمودند و پس از کسب مهارت و تجربه اقدام راه‌اندازی کارگاه‌ها و کارخانه‌های تولید پمپ کولر، پوشاک و انواع کارتن نمودند. با توجه به جامعه جوان روستا که مستعد برای اشتغال بودند. لذا پس از کسب مهارت‌های لازم در کارگاه‌های تولید پوشاک، کارخانه تولید پمپ کولر و انواع کارتن به‌کارگیری شدند. با شکل‌گیری کسب و کارهای مذکور، افراد مستعد از روستاهای همجوار نیز به‌کارگیری شدند. بازار فروش محصولات به بازارهای استان‌های همجوار و بعضی از محصولات به کل کشور عرضه می‌شود. با ایجاد اشتغال پایدار در روستا از مهاجرات روستاییان نیز جلوگیری گردید. دهیاری و شورای اسلامی روستا ضمن حمایت‌های لازم از سرمایه‌گذاران سبب جذب سرمایه‌گذاران بیشتری در روستا شدند. دهیاری تلاش نمود تا زیرساخت‌های لازم را برای روستاییان و سرمایه‌گذاران ایجاد نمود.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکار و اشتغال‌زایی برای جوانان
- کمک به اقتصاد روستایی
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- اشتغال جوانان روستا و روستاهای همجوار در حدود ۲۰۰ نفر
- فراهم نمودن بستر لازم برای درآمد پایدار روستاییان
- ثابت نگه‌داشتن جمعیت روستایی

استان مرکزی

نام روستا: روستای شهسواران

شهرت روستا در کسب و کار: تولید انواع مبلمان مصنوعات چوبی

معرفی روستا

روستای شهسواران در استان مرکزی، شهرستان اراک، بخش معصومیه، دهستان مشک‌آباد واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای جمعیت ۱۰۰۰ نفر و ۳۴۵ خانوار است. روستای شهسواران ۳۰ کیلومتر جاده اراک - تهران می‌باشد. این روستا مرکز جغرافیایی امیرآباد، خیرآباد، علی‌آباد، ابراهیم‌آباد و سهل‌آباد است که از جنوب کوهپایه‌ای است و از سمت شمال حاشیه کویر می‌باشد. دو امامزاده واجب‌التعظیم در این روستا قرار گرفته‌اند و بزرگ‌ترین آیین مذهبی را در استان در حدود ۴۰۰۰۰ هزار نفر را در بعدازظهر تاسوعای هرسال در شهسواران برگزار می‌گردد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل موقعیت جغرافیایی روستا و عدم رونق کشاورزی در این روستا در سال ۱۳۷۱ یک کارگاه توسط یکی از اهالی یک کارگاه تولید مبیل ایجاد گردید. کارگاه مربوطه غلاف مبیل تولید می‌کرد و تعداد معدودی از جوانان در این کارگاه مشغول به کار شدند. پس از مدتی که جوانان مهارت‌های

لازم را کسب نمودند، آنها نیز اقدام به احداث کارگاه نمودند و هرکدام از کارگاه‌ها چندین جوان روستایی را به‌کارگیری نمود. این فرآیند ادامه داشت و در ۱۰ سال اخیر با ایجاد زیرساخت‌ها توسط دهیاری و همکاری خوب شورا، مشکلاتی مانند تقویت شبکه برق و ... موانع برای راه‌اندازی کارگاه‌ها برطرف گردید، لذا ایجاد کارگاه‌های تولیدی رشد قابل توجهی داشته است. در حال حاضر بیش از ۹۰ کارگاه در روستا فعال می‌باشند.

تعداد دو شرکت نیز در حوزه صادرات و بازاریابی محصولات فعال می‌باشند. این شرکت‌ها قلاق‌های تولیدی را به بازارهای داخلی و بازارهای خارجی عرضه می‌نمایند. یکی دیگر از کارگاه‌ها که در حدود ۲۰۰۰ مترمربع وسعت دارد، ضمن این‌که مبل تولید می‌نماید، فضایی را برای نمایشگاه تولیدات مبل و مصنوعات چوبی اختصاص داده است. این نمایشگاه بزرگ ضمن در معرض دید قرار دادن تولیدات، فروش مبل و مصنوعات چوبی را نیز به‌صورت از تولید به مصرف انجام می‌دهد. دهیاری و شورا بیشتر نقش حمایتی و تسهیل‌گری داشته‌اند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکار و اشتغال برای جوانان و خانوارهای روستایی

- ایجاد درآمد پایدار برای خانوارهای روستایی و دهیاری

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح

- ایجاد کسب و کار همچنین درآمد برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا و روستاهای همجوار در حدود ۷۰۰ نفر
- ثابت نگه داشتن جمعیت روستایی

استان مرکزی

نام روستا: روستای فشک

شهرت روستا در کسب و کار: تولید کفش و پوشاک

معرفی روستا

روستای فشک در استان مرکزی، شهرستان فراهان، بخش مرکزی، دهستان فشک واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۱۱۴۰ نفر جمعیت و ۴۴۴ خانوار است. روستای فشک، روستایی کوهپایه‌ای است و دارای آب‌وهوای معتدل است. بنابه روایات این روستا چهارمین بار است که مکانش تغییر کرده است. هر بار بنا به دلایلی مانند برای امنیت و حفظ جان، اهالی روستا مدتی را در بالای کوه زندگی می‌کردند. زمانی برای دسترسی به آب و ... محل روستا تغییر داده شده است. شغل اصلی و سنتی اهالی روستا کشاورزی مانند کاشت جو و گندم، همچنین دامداری شامل دام سبک و سنگین می‌باشد. این روستا دارای یک رشته قنات است که قدمت دیرینه دارد. بارگاه چهار امام‌زاده نیز در این روستا قرار دارند که یکی از آن‌ها به نام محب رضا بیشتر مورد توجه اهالی روستا می‌باشد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل موقعیت جغرافیایی روستا و عدم رونق کشاورزی در پاسخگویی به نیاز اشتغال جوانان، در چندین سال پیش اولین کارگاه تولیدی کفش بچه‌گانه (دخترانه و پسرانه) راه‌اندازی شد. این صنعت در سال‌های اخیر رونق پیدا کرده است و در حدود ۱۳ کارگاه تولیدی و چندین کارگاه خانگی بسته‌بندی در خانه‌ها که بیشتر زنان روستا در این کارگاه‌ها اشتغال به کار دارند. در حدود ۱۵ کارگاه خانگی تولیدی پوشاک زنانه نیز در این روستا فعال می‌باشند که البسه مانند مانتو و ... تولید می‌نمایند. فرآیند شکل‌گیری این کارگاه‌ها به این صورت بوده است که افرادی در شهرهای بزرگ مشغول

به کار شدند، سپس مجدداً به روستا برگشته و کارگاه تولیدی را راه‌اندازی نمودند. مهم‌ترین موضوع ارتباط بین بنک‌داران در شهرهای بزرگ مانند تهران و کارگاه‌های تولیدی در روستا است. ده‌ها بنک‌دار فروش محصولات مذکور در تهران اهالی روستای فشک می‌باشند. این موضوع سبب شده است که محصولات روستا خیلی سریع‌تر به فروش برسد. نقش دهیاری و شورا تشویق جوانان استادکار به روستا به منظور ایجاد کارگاه تولیدی و تسهیل فرآیند راه‌اندازی بوده است.

هدف از اجرای طرح

- ایجاد کسب‌وکار و اشتغال برای جوانان و خانوارهای روستایی
- ایجاد درآمد پایدار برای خانوارهای روستایی و دهیاری جلوگیری از مهاجرت روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح

- ایجاد کسب‌وکار همچنین درآمد برای روستاییان
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای اهالی روستا
- ثابت نگاه‌داشتن جمعیت روستایی و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی به خصوص افشار آسیب‌پذیر جامعه روستایی

استان مرکزی

نام روستا: روستای غینرجه

شهرت روستا در کسب‌وکار: کشاورزی و دامداری

معرفی روستا

روستای غینرجه در استان مرکزی، شهرستان خنداب بخش مرکزی دهستان مرکزی واقع شده است که بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵، دارای ۸۱۱ نفر جمعیت و ۲۰۰ خانوار می‌باشد. جاذبه‌های طبیعی مانند چشمه پرآب و زمین‌های حاصلخیز سبب شده است که محل سکونتگاهی مناسبی برای بسیاری از مردم شده است. شغل اکثر مردم روستا کشاورزی و دامداری بوده است. از ابتدای پیدایش روستا، شغل اصلی مردم بوده است. وجود اراضی کشاورزی و موتور آب‌ها و وجود آب چشمه کشت گندم، جو و لوبیا و هندوانه در این روستا رواج چشمگیری دارد و بالاترین برداشت محصول سطح شهرستان و استان را دارد.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

به دلیل قنات‌های متعدد و شرایط اقلیمی مناسب، از گذشته‌های دور فعالیت‌های کشاورزی از جمله باغداری و پرورش دام سبک و سنگین به‌صورت سنتی و معیشتی در روستا انجام می‌شد. در چند سال اخیر با آموزش و آگاهی بخشی به روستاییان با هماهنگی سایر دستگاه‌ها و همکاری و تعامل خوب دهیاری و شورای اسلامی روستا با مردم و قرار دادن امکانات و آرایه خدمات به کشاورزان فعالیت‌های کشاورزی توسعه پیدا نمود و به نوعی جهت‌دار شد و صرفاً فعالیت‌های کشاورزی برای رفع نیاز خانواده‌ها نبوده و با هدف تولید و کسب درآمد کشاورزی گسترش پیدا کرد.

محصولات کشاورزی با کسب درآمد بیشتر به بازارهای داخلی عرضه شد. باغات انبوه انگور توسعه پیدا کرد و روش‌های آبیاری و باغداری نوین چه در کاشت، نگهداشت و برداشت توسعه یافت و همچنین بسته‌بندی و فرآوری محصولات تغییر پیدا کرد. به‌طور مثال ۲۰۰ هکتار از اراضی به سیستم آبیاری قطره‌ای مجهز شده است. در گذشته کشاورزی به‌صورت دیم کشت جو و گندم بوده است، ولی امروزه کاشت زعفران نیز در روستا انجام می‌شود.

دهیاری و شورای اسلامی روستا در توسعه کشاورزی و ارائه خدمات مشاوره‌ای و ایجاد هماهنگی با نهادهای مرتبط بسیار مؤثر بوده است. در روستا در حدود ۱۴۰۰ نفر به صورت مستقیم مشغول به کار در حوزه کشاورزی و مشاغل مرتبط می‌باشند. ترغیب و تشویق نهاد مدیریت روستایی در توسعه اقتصادی روستا و گذر از کشاورزی معیشتی به کشاورزی تجاری بسیار مؤثر بوده است. نقش تسهیل‌گری دهیاری در گسترش فرآیند تولید محصولات روستایی و عرضه به بازار بسیار پررنگ، مستمر است. با رونق گرفتن اقتصاد روستا نه تنها از مهاجرت روستاییان جلوگیری شد بلکه مهاجرت معکوس نیز صورت گرفته است.

هدف از اجرای طرح

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- توسعه اقتصادی روستا با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- توسعه کشاورزی روستا
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۴۰۰ نفر
- افزایش رشد جمعیت روستایی به دلیل عدم مهاجرت

استان هرمزگان

نام روستا: روستای بحل

شهرت روستا در کسب و کار: صید آبزیان، صیادی و شیلات

معرفی روستا

روستای بحل در استان هرمزگان، شهرستان جاسک، بخش مرکزی، دهستان جاسک واقع شده است که دارای جمعیت ۱۷۷۵ نفر و ۴۲۶ خانوار می‌باشد. این روستا ساحلی است و در مسیر ارتباطی جاسک-کنارک قرار گرفته است. نام روستا برگرفته از شخصی است که روزگاران پیش به دلیل مشکلات روحی و روانی از خانه بیرون می‌زند (چون او را دیوانه می‌نامیدند و کسی را که آزاد می‌کنند و سر به بیابان گذاشته بود بحل می‌گفتند). وی آن قدر با پای پیاده می‌رود تا به منطقه می‌رسد و به دلیل خستگی، تشنگی و گرسنگی در آنجا جان می‌دهد. پس از مدتی اطرفیانش وی را مرده در آنجا می‌یابند، لذا در همان جا ایشان را دفن می‌کنند و از آن به بعد آن منطقه را بحل نامیدند و نام روستایی که در آن منطقه شکل گرفت نیز بحل شد.

روستا بحل از آن زمان به بعد جمعیتش رو به افزایش است و کانون کار

و فعالیت دیگر روستاها نیز می‌باشد. صنعت صیادی و شیلات نیز از آن زمان به صورت سنتی فعال بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

صید و صیادی از دیرباز به‌عنوان شغل اصلی ساکنین این روستا بوده است که بیشتر معیشتی و خیلی پر رونق نبوده است. با توسعه تجهیزات دریایی و صیادی، این صنعت در روستا نیز رونق گرفت و از رویکرد معیشتی به رویکرد تجاری تغییر کرد. با توجه به این که روستا در مسیر ارتباطی دو شهرستان قرار گرفته است این موضوع کمک نمود تا با تردد افراد بیشتر، بازار مناسبی برای خرید آبیان شکل بگیرد. بنابراین صیادی و شیلات در این روستا پر رونق‌تر شد و کسب‌وکارهای مرتبط با آن نیز شکل گرفت. یکی از نقاط قوت این روستا در توسعه این صنعت، جمعیت جوان و فعال روستا است که بیشترین تأثیر را در روند شکل‌گیری کسب‌وکارهای جدید در صنعت صیادی و شیلات داشته‌اند. در سال‌های اخیر با احداث اسکله ماهی‌گیری و مجتمع شیلات و همچنین فرآوری و بسته‌بندی آبیان شامل یخ‌سازی، سردخانه، کارخانه تن‌ماهی و ... توسط بخش خصوصی و همچنین ایجاد بازارچه ماهی‌فروشان با مشارکت مردم روستا، این صنعت سبب اشتغال‌زایی کل روستاییان

شده است. شورا و دهیاری نیز با مشارکت و همراهی مردم، به توسعه صنعت ماهیگیری در این روستا کمک‌های شایانی نموده‌اند. همکاری در خصوص جذب اعتبار با صندوق کارآفرینی (اشتغال روستایی)، پیگیری امورات کسب‌وکارهای روستایی و فعال نمودن بازار ماهی‌فروشی، برگزاری جشنواره‌ها و ... توسط مدیریت روستا باعث ترغیب و تشویق روستاییان شده است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه صیادی و ایجاد زیرساخت‌های لازم صنعت صیادی
- اشتغال‌زایی برای اهالی روستا و جوانان
- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکارهای پایدار
- ایجاد بازارهای جدید و صادرات محصولات به کشورهای حوزه خلیج فارس
- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی در حدود ۱۶۸۶ نفر
- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری
- افزایش جمعیت و کاهش روند مهاجرت از روستا به شهر و همچنین مهاجرت معکوس

استان هرمزگان

نام روستا: روستای بریزگ (نوشهر)

شهرت روستا در کسب و کار: صید ماهی و میگو

معرفی روستا

روستای نوشهر (بریزگ) در استان هرمزگان، شهرستان سیریک بخش مرکزی، دهستان بیابان واقع شده است که دارای جمعیت ۲۰۶ نفر و ۴۵ خانوار می‌باشد. این روستا، روستایی کوهپایه‌ای و ساحلی است که زمانی دارای گمرک بوده است. این روستا دارای جاذبه‌های طبیعی است و گردشگران زیادی در ایام نوروز به این روستا سفر می‌کنند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

صیادی از دیرباز مورد توجه آبا و اجداد ساکنان روستا بوده و از زمان‌های قدیم به صید و صیادی به روش سنتی از طریق ماهیگیری با تور و قلاب اشتغال داشته و امرارمعاش می‌کرده‌اند. با پیشرفت صنایع صیادی، صید ماهی نیز به یک صنعت و از طریق ابزار مدرن و به روز در این روستا انجام می‌گیرد. در دهه اخیر با ایجاد اسکله چندمنظوره

در روستا و تجهیز صیادان به تجهیزات و ماشین آلات صیادی، ماهی گیری نیز در این روستا متحول شده است. با تأسیس اسکله صیادی، سردخانه، کارخانه یخ سازی و صنایع بسته بندی در سال های اخیر، صنعت صیادی و ماهی گیری بسیار توسعه پیدا کرده است.

بازاریابی محصولات اغلب به شکل سنتی است و از طریق واسطه ها انجام می پذیرد. بازارهای فروش ماهی بیشتر داخلی است و به بازارهای استان های همجوار نیز عرضه می شود. در برخی مواقع نیز به کشورهای حوزه خلیج فارس صادر می شود. البته با توسعه صنعت بسته بندی و سردخانه، عرضه محصولات و آبیان به کشورهای همسایه بیشتر شده است.

شورا و دهیاری نیز با مشارکت و همراهی مردم، به توسعه صنعت ماهیگیری در این روستا کمک های شایانی نموده اند. احداث پارک ساحلی و آلاچیق در روستا به منظور رفاه حال گردشگران و مسافران، برگزاری کلاس های آموزشی ماهیگیری با هماهنگی دستگاه های مرتبط، برگزاری جشنواره روستای بدون بیکار و جشن های آیینی و محلی صید ماهی از جمله اقدامات نهاد مدیریت روستایی است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه صیادی و ایجاد زیرساخت‌های لازم صنعت صیادی
- اشتغال‌زایی برای اهالی روستای و جوانان
- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکارهای پایدار
- ایجاد بازارهای جدید و صادرات محصولات به کشورهای حوزه خلیج فارس
- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی در حدود ۱۸۶ نفر
- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان هرمزگان

نام روستا: روستای بندر حسینه

شهرت روستا در کسب و کار: یخ سازی، تعاونی خدمات صیادی، سردخانه، بسته بندی و انجماد آبزیان

معرفی روستا

روستا بندر حسینه در استان هرمزگان، شهرستان بندرلنگه، بخش مرکزی، دهستان مغویه واقع شده است که دارای جمعیت ۱۴۹۴ نفر و ۳۱۶ خانوار می باشد. این روستا با قدمتی در حدود ۷۰۰ سال کوهپایه ای و ساحلی است و جاذبه های طبیعی فراوانی دارد. از جاذبه های طبیعی می توان ساحل بکر و زیبا، همچنین کوه نمک و دشت نمک زار را نام برد. در سال های اخیر کشاورزی به دلیل خشکسالی و کمبود آب از رونق افتاده است. در ایام تعطیلی و به خصوص ایام عید نوروز گردشگران زیادی به روستا سفر می کنند. این روستا کانون حدود ۱۵ روستای همجوار است. برخی از اهالی روستای بندر حسینه افرادی خیر می باشند که در عمران و آبادانی روستا و ساخت مسجد و مدرسه بسیار فعال می باشند. از مشخصه های بارز ساکنان روستا وحدت و همدلی، همچنین تلاش و کوشش آن ها است که مثال زدنی است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

صیادی از دیرباز مورد توجه اهالی این روستا بوده است. بنابراین در چند دهه پیش به صورت سنتی صید ماهی و عرضه آن به بازار جزء فعالیت اصلی ساکنان روستا بوده است. با توسعه صنایع دریایی و ماهیگیری، ماهیگیری نیز در این روستا توسعه پیدا نمود.

در دهه اخیر با ایجاد کارگاه‌های قایق‌سازی و لنج‌سازی در روستا، ماهی‌گیری نیز در این روستا متحول شده است. یکی دیگر از عوامل توسعه این صنعت، سرمایه‌گذاری اهالی روستا و روستاهای همجوار در صنعت ماهیگیری است. با تأسیس اسکله صیادی، سردخانه، کارخانه یخ‌سازی و صنایع بسته‌بندی در روستا در سال‌های اخیر، صنعت صیادی و ماهی‌گیری بسیار توسعه پیدا نموده و کسب‌وکارهای جدیدی ایجاد شده است. ایجاد تعاونی صیادان و کارگاه‌های جمع‌آوری ماهیان صید شده، دو نهادی هستند که حمایت‌های مادی و معنوی از صیادان را انجام می‌دهند. کارگاه‌های جمع‌آوری ماهی‌های صید شده هر کدام ده‌ها شناور صید ماهی را تحت پوشش دارد که ماهی‌های صید شده این شناورها را پس از صید، جمع‌آوری و پس از تفکیک و ... آن‌ها را به

بازارها عرضه می‌نمایند. علاوه بر اهالی روستا در حدود ۱۵۰۰ نفر از اهالی روستاهای همجوار نیز به این روستا می‌آیند و در کسب و کارهای مرتبط با صیادی فعالیت دارند.

بازارهای فروش ماهی هم داخلی است و هم کشورهای حوزه خلیج فارس می‌باشند. با توسعه صنعت بسته‌بندی و سردخانه، عرضه محصولات و آبیان به کشورهای همسایه بیشتر شده است.

شورا و دهیاری نیز با مشارکت و همراهی مردم، به توسعه صنعت ماهیگیری در این روستا کمک‌های شایانی نموده‌اند. احداث پارک ساحلی و آلاچیق در روستا به منظور رفاه حال گردشگران و مسافران، برگزاری کلاس‌های آموزشی ماهیگیری با هماهنگی دستگاه‌های مرتبط، ایجاد نهادها و تعاونی صیادان روستا، برگزاری جشنواره روستای بدون بی‌کار و جشن‌های آئینی و محلی صید ماهی از جمله اقدامات نهاد مدیریت روستایی است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه صیادی و ایجاد زیرساخت‌های لازم صنعت صیادی
- اشتغال‌زایی برای اهالی روستا و جوانان
- رشد و توسعه اقتصاد خانوارها و روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد کسب‌وکارهای پایدار
- ایجاد بازارهای جدید و صادرات محصولات به کشورهای حوزه خلیج فارس
- توسعه اقتصاد روستا و اشتغال برای همه اقشار جامعه روستایی در حدود ۱۴۰۰ نفر
- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان و دهیاری

استان بهمان

نام روستا: روستای اشترمل

شهرت روستا در کسب و کار: تولید مبیل و منبت منحصر به فرد و صادراتی

معرفی روستا

روستای اشترمل در استان همدان، شهرستان توپسرکان، بخش مرکزی واقع شده است که دارای ۱۷۷۴ نفر و ۵۳۷ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای است که دو رودخانه شاه‌نشین و کاه‌ریز در آن جریان دارد. شغل اصلی و سنتی روستاییان کشاورزی و دامداری می‌باشد که به مرور زمان کاهش چشمگیری داشته است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در روستا

از سال ۱۳۶۵ دو نفر از اهالی روستا به نام‌های رضا کاروند و مراد احمدوند برای پیدا کردن کار به تهران رفتند. پس از مدتی در کارگاه مبیل‌سازی مشغول به کار شدند. این دو نفر سال‌ها در این کارگاه مشغول به کار بودند تا این که خود استادکار شدند و مهارت‌های لازم را کسب نمودند.

سال‌ها گذشت و آن‌ها تصمیم گرفتند که به روستا برگردند. بنابراین به روستا برگشتند و در اولین فرصت کارگاه مبلمان‌سازی را راه‌اندازی نمودند. آن‌ها جوانان روستایی علاقه‌مند به این هنر را در کارگاه خود به کارگیری می‌نمودند و سپس آن‌ها را آموزش می‌دادند. پس از این‌که جوان روستایی مهارت لازم را کسب می‌نمود، خود اقدام به راه‌اندازی کارگاه می‌کرد. این فرآیند از سال ۷۰ ادامه داشت و تا امروز در حدود ۹۰ کارگاه مبلمان و منبت در این روستا فعال می‌باشند و در حدود ۱۲ نمایشگاه مبلمان نیز برای عرضه محصولات تولیدی در روستا دایر گردیده است.

بازار تولیدات روستا، تقریباً سراسر کشور و بعضاً کشورهای همسایه می‌باشد. برخی از فعالیت‌های مرتبط نیز در خانه‌ها توسط برخی از اهالی انجام می‌شود.

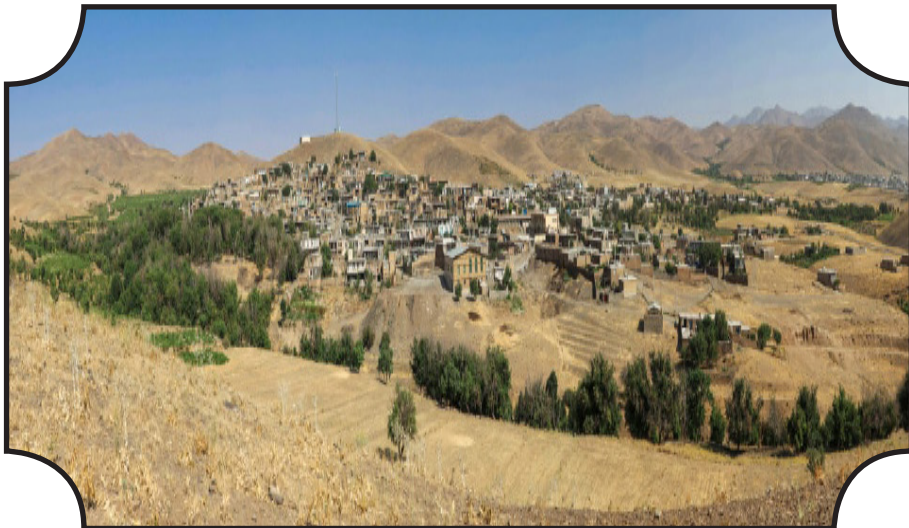
نحوه بازاریابی به صورت شبکه‌ای می‌باشد که فروشندگان مبلمان در استان‌های مختلف کشور پس از خریداری مبلمان از تولیدکنندگان در روستا به مشتریان در شهرهای مختلف عرضه می‌نمایند.

دهیاری و شورا نیز نقش تسهیل‌گری را در روستا داشته‌اند و با حمایت از تولیدکنندگان و تسهیل در اخذ مجوزهای لازم، سبب ترغیب و تشویق علاقه‌مندان به راه‌اندازی کارگاه تولید مبلمان در روستا شده‌اند. ایجاد

زیرساخت‌های روستا نیز سبب شد تا مردم علاقه‌مند به ماندن در روستا شوند. امروزه در این روستا ۷۵۰ نفر در این کارگاه‌های صنعتی و کارگاه‌های خانگی مشغول به کار می‌باشند.

توسعه این صنعت در روستا نه تنها باعث ایجاد اشتغال شده است بلکه از مهاجرت روستاییان به شهرها نیز جلوگیری نموده است و چند خانوار نیز مهاجرت معکوس داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۹۰ واحد تولیدی مبیل و منبت
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۷۵۰ نفر به صورت مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا و کمک به اقتصاد کشور
- مهاجرت معکوس

استان بهمان

نام روستا: روستای جيجانکوه

شهرت روستا در کسب و کار: تولید انواع مبلمان و منبت کاری

معرفی روستا

روستای جيجانکوه در استان همدان، شهرستان تویسرکان، بخش مرکزی، دهستان سید شهاب واقع شده است که دارای ۱۳۶۵ نفر و ۴۲۱ خانوار می باشد. این روستا کوهپایه‌ای است و همان طوری که از نام آن پیداست جيجانکوه نام کوهی در هم‌جواری روستا است. وجه تسمیه نام روستا از آوایی گرفته شده است که ساکنان روستا در هنگامی که شتران را می‌خواستند آب بدهند، نجوا می‌کردند که در آن محل با این نوا شتران را برای آب خوردن صدا می‌زدند.

این روستا دارای تپه‌ای باستانی است که ثبت شده است و به دوران قبل از میلاد مربوط می‌باشد. در حدود ۳۰ هکتار باغ انگور و گردو در این روستا وجود دارد. محصولاتی مانند گندم، جو و سیر نیز به صورت دیم کشت می‌شوند. دامداری به صورت محدود و بیشتر دام سبک است که به صورت سنتی پرورش می‌دهند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در حدود سه دهه پیش دو نفر از اهالی روستا به نام‌های علی‌بخش احمدوند و علی احمدوند برای یافتن کار به تهران رفتند و در کارگاه مبلسازی و منبت‌کاری مشغول به کار شدند. این دو نفر پس از سال‌ها کار و تلاش مهارت‌های لازم را فراگرفتند و به روستا بازگشتند. در اولین فرصت اقدام به راه‌اندازی کارگاه مبلسازی و منبت‌کاری نمودند. افراد و جوانان علاقه‌مند به عنوان شاگرد در کارگاه مشغول به کار شدند. جوانان مستعد روستا پس از مدتی شاگردی نزد استاد خود به درجه استادی مبلسازی و منبت‌کاری می‌رسیدند و کارگاه مبلسازی و منبت‌کاری راه‌اندازی می‌نمودند.

در طول این سه دهه این فرآیند استاد-شاگردی و در نهایت رسیدن به درجه استادی ادامه داشته است که در دهه اخیر به دلیل تقاضای بیشتر مبلمان در منازل، ایجاد کارگاه‌های مبلسازی و منبت‌کاری شتاب بیشتری گرفت. در حال حاضر در حدود ۳۵۰ کارگاه خانگی به ابعاد حدوداً ۷۰ تا ۱۰۰ مترمربع در این روستا فعالیت می‌نمایند. یکی از چالش‌های این صنعت تأمین مواد اولیه در آینده است و دیگری خام‌فروشی است که کلاف و منبت‌کاری و اسکلت ساخته می‌شود ولی به صورت خام فروخته می‌شود.

بازار عرضه محصولات در تهران، تبریز، مشهد و سایر شهرهای کشور است که بعضاً به کشورهای همسایه نیز صادر می‌شود. شیوه بازاریابی به شکل سنتی و از طریق شبکه فعالان حوزه مبیل انجام می‌پذیرد.

دهیاری و شورا نیز نقش بسیار خوبی در شکل‌گیری و توسعه این صنعت داشته است. صدور مجوزهای لازم، هماهنگی با دستگاه‌های مرتبط به منظور برپایی جشنواره مبیل، ایجاد زیرساخت‌های لازم و هماهنگی با سازمان فنی و حرفه‌ای به منظور آموزش و توانمندسازی اهالی روستا و تکمیل فرآیند تولید مبیل به منظور جلوگیری از خام‌فروشی محصولات از جمله اقدامات مدیریت روستایی بوده است. در مجموع دهیاری نقش تسهیل‌گر و مشاور را در این زمینه بر عهده داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- توانمندسازی جوانان روستا، ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۳۵۰ واحد تولیدی مبلمان و منبت کاری
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۴۵۰ نفر به صورت مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس

استان بهمان

نام روستا: روستای دستجرد

شهرت روستا در کسب و کار: تولید انواع پوشاک

معرفی روستا

روستای دستجرد در استان همدان، شهرستان بهار، بخش لالجین، دهستان مهاجران واقع شده است که دارای ۲۹۵۵ نفر جمعیت و ۹۴۱ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای است و دارای زمین‌های کشاورزی مناسب می‌باشد و ۵۷ حلقه چاه در این روستا حفر شده است که از آب آن‌ها برای کشاورزی استفاده می‌شود. این روستا دارای ۶۰۰۰ هکتار زمین کشاورزی است که بیشتر برای کشت گندم و جو مورد استفاده قرار می‌گیرد. ۲۰ هکتار باغ انجیر در این روستا وجود دارد. ۱۳۰۰ هکتار از زمین‌های روستا توسط دانشگاه بوعلی همدان تملک شده است که برای فعالیت‌های تحقیقاتی کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد. امامزاده‌های ابراهیم(ع) و عقیل(ع) در این روستا می‌باشند که زائرین بسیاری در سال برای زیارت به این روستا سفر می‌کنند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در دو دهه پیش افرادی از روستا برای پیدا کردن شغل به تهران رفتند. پس از مدتی کار کردن در تولیدی‌های پوشاک تهران و فراگیری مهارت‌های لازم به دلیل هزینه‌های بالا تصمیم به بازگشت می‌گیرند. این افراد به همراه ۲۰ نفر از اهالی روستا تصمیم دیگری را در حین بازگشت می‌گیرند و آن راه‌اندازی تولیدی پوشاک در روستا بود. بنابراین تصمیم خود را عملی می‌کنند و تولیدی پوشاک را راه‌اندازی می‌نمایند. به مرور زمان پس از این که پوشاک تولید شده به بازار تهران عرضه شد و کسب‌وکار ایشان رونق گرفت، کارگاه‌های جدید راه‌اندازی شدند. کارگاه‌ها یکی پس از دیگری با کسب مهارت جوانان راه‌اندازی شدند. بسیاری از کارگاه‌ها به صورت خانوادگی اداره می‌شوند. امروز این کارگاه‌ها به تجهیزات پیشرفته مجهز شده‌اند و تولیدات آن‌ها اغلب به صورت سفارش مشتری می‌باشد.

البته برخی از اهالی روستای دستجرد در تهران به فروش محصولات و تولیدات ساکنین دستجرد اشتغال دارند. در حال حاضر در حدود ۲۵۰ کارگاه بزرگ و کوچک در روستای دستجرد در حال تولید انواع لباس‌های مختلف می‌باشند. این محصولات به کل استان‌های کشور عرضه می‌شوند. اکثر مردم روستا در این کارگاه‌ها مشغول به کار می‌باشند و

بعضاً از روستاهای اطراف نیز به این روستا مهاجرت می‌نمایند. در حدود ۱۲۰ دستگاه خودرو سنگین در این روستا وجود دارد که برخی از آن‌ها حمل تولیدات را انجام می‌دهند. رونق تولیدات پوشاک سبب شده است که ۲۵ خانوار دوباره به روستا برگردند.

دهیاری تلاش‌های زیادی برای ایجاد کارگاه‌های تولیدی، آموزش جوانان و ... نموده است. یکی دیگر از اقدامات دهیاری تشکیل شورای فرهنگی روستا و عضویت یکی از تولیدکنندگان در این شورا می‌باشد تا برنامه‌های فرهنگی نیز در حوزه تولید، ترغیب و تشویق جوانان و تولیدکنندگان تدوین و اجرا شود. برگزاری جشنواره و شرکت در نمایشگاه و ... از برنامه‌های دهیاری در حمایت از تولیدکنندگان روستایی است.

هدف از اجرای طرح:

- توانمندسازی جوانان روستا، ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۲۵۰ واحد تولیدی پوشاک
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۹۰۰ نفر مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس

استان بهمان

نام روستا: روستای زاغه

شهرت روستا در کسب و کار: تولید کیف، کفش و ساک‌های ورزشی و کارگاه‌های
اتاق‌سازی خودروهای سبک و سنگین

معرفی روستا

روستای زاغه در استان همدان، شهرستان بهار، بخش مرکزی، دهستان آبرومند واقع شده است که دارای ۳۳۲۸ نفر و ۱۰۶۱ خانوار می‌باشد. این روستا کوهپایه‌ای بوده و در جنوب غربی همدان قرار گرفته است که ۱۶ رشته قنات و چند دهنه چاه در این روستا برای تأمین آب کشاورزی وجود دارد. در حدود ۲۵۰۰ هکتار زمین حاصلخیز دارد که بیشتر گندم و جو در آن‌ها کشت می‌شود. دامداری در این روستا جزء مشاغل سنتی روستا بوده است که در حال حاضر بسیار کم‌رنگ شده است. در حدود ۲۶۰ هکتار باغ انگور نیز در این روستا وجود دارد. یکی دیگر از جاذبه‌های این روستا وجود امام‌زاده میرشمس‌الدین علمدار از نوادگان امام حسن مجتبی(ع) است که از روستاهای اطراف نیز به زیارت این امام‌زاده می‌آیند.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در حدود ۲۵ سال پیش چند نفر از جوانان روستا برای پیدا کردن کار به تهران رفتند و پس از جستجوی بسیار، سرانجام در کارگاه‌های کیف و کفش‌دوزی مشغول به کار شدند. پس از چند سالی کار در تهران و مهارت‌آموزی به روستا برگشتند و کارگاه تولید کیف و کفش را راه‌اندازی نمودند. فرآیند ایجاد کارگاه‌های جدید نیز به این منوال بوده است که جوانان روستا در کارگاه جذب کار شدند و پس از فراگیری آموزش‌های لازم و کسب مهارت اقدام به ایجاد کارگاه‌های جدید نمودند. این چرخه ادامه پیدا کرد و امروز ۶۰ کارگاه تولید کیف و کفش به خصوص کیف‌های زنانه، ساک‌های ورزشی، کوله‌پشتی، کیف کم‌های اولیه و ... مشغول به فعالیت است. محصولات به صورت سنتی و در بازارهای داخلی و خارجی مانند کشور افغانستان عرضه می‌شود.

فعالیت دیگری که در این روستا فراگیر شده است، کارگاه‌های اتاق‌سازی خودروهای مختلف سبک و سنگین مانند نیسان، خاور، تریلر و ... است. در حدود ۲۰۰ کارگاه آهن‌گری و اتاق‌سازی در این روستا فعال می‌باشند که تولیدات آن‌ها برای مصارف داخلی و نصب بروی خودروهای مختلف

مورد استفاده قرار می‌گیرد.

برخی از این اتاق‌ها تخصصی می‌باشند که از طریق مهندسی معکوس، نمونه‌ای خریداری گردید و با بررسی‌های فنی و کارشناسی توسط تیم‌های کارشناسی مانند نمونه‌های اولیه ساخته شد. با راه‌اندازی اولین کارگاه، کارگاه‌های جدید نیز راه‌اندازی گردید و سبب اشتغال‌زایی و رفع نیازهای داخلی گردیده است.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۶۰ واحد تولید کیف و کفش و در حدود ۲۰۰ کارگاه اتاق‌سازی خودروهای سبک و سنگین
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۸۰۰ نفر مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس
- جلوگیری از خروج ارز کشور و توسعه تولیدات داخلی

استان بهمان

نام روستا: روستای سید شهاب

شهرت روستا در کسب و کار: تولید انواع مبلمان و منبت کاری

معرفی روستا

روستای سید شهاب در استان همدان، شهرستان توپسرکان، بخش مرکزی دهستان، سید شهاب واقع شده است که دارای ۳۴۰۸ نفر و ۱۰۲۶ خانوار می‌باشد. نام این روستا برگرفته از نام شخص بنام سید شهاب است که در گذشته به این منطقه آمده و سدی را با مصالح ساروج بر روی رودخانه بنا کرد. بر همین اساس هم سد و هم رودخانه و هم نام روستا بنام سید شهاب نامیده شد. روستای سید شهاب روستایی کوهپایه‌ای است که دارای ۹۶ هکتار باغ انگور و ۱۲۰۰ هکتار کشت دیم مانند گندم است. به دلایل مختلف کشاورزی و به خصوص دامداری در این روستا کم رونق شده است که شاید یکی از دلایل آن کمبود آب و تغییرات اقلیمی بوده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در حدود سه دهه پیش هنر منبت از طریق استادکاران روستاها و شهرهای اطراف از طریق ایجاد کارگاه‌های تولید مبلمان و منبت به روستا وارد شد و افراد و جوانان علاقه‌مند به عنوان شاگرد در کارگاه‌ها مشغول به کار شدند. جوانان مستعد روستا پس از مدتی شاگردی نزد استاد خود به درجه استادی مبلمان‌سازی و منبت‌کاری می‌رسیدند و کارگاه مبلمان‌سازی و منبت‌کاری راه‌اندازی می‌نمودند.

در طول این سه دهه این فرآیند استاد-شاگردی و در نهایت رسیدن به درجه استادی ادامه داشته است که در دهه اخیر به دلیل تقاضای بیشتر مبلمان در منازل، ایجاد کارگاه‌های مبلمان‌سازی و منبت‌کاری شتاب بیشتری گرفت. در حال حاضر در حدود ۵۴۰ کارگاه خانگی به ابعاد حدوداً ۲۰ متر تا ۵۰۰ مترمربع در این روستا فعالیت می‌نمایند. یکی از چالش‌های این صنعت تأمین مواد اولیه در آینده است و دیگری خام‌فروشی است که کلاف و منبت‌کاری و اسکلت ساخته می‌شود و به صورت خام فروخته می‌شود.

بازار عرضه محصولات در تهران، بوشهر، قم و سایر شهرهای کشور است که بعضاً به کشورهای همسایه نیز صادر می‌شود. شیوه بازاریابی با

استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و از طریق شبکه فعالان حوزه مبیل انجام می‌پذیرد.

دهیاری و شورا نیز نقش بسیار خوبی در شکل‌گیری و توسعه این صنعت داشته است. صدور مجوزهای لازم، هماهنگی با جهاد دانشگاهی به منظور برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی نحوه بازاریابی، فروش و تجارت الکترونیکی و ...، برپایی جشنواره مبیل، ایجاد زیرساخت‌های لازم از جمله اقدامات مدیریت محلی بوده است. در مجموع دهیاری نقش تسهیل‌گر و مشاور را داشته است. ارتباط خوب تولیدکنندگان مبیل و سرمایه‌گذاری در چهاردانگه تهران، بوشهر، قم و برخی دیگر از شهرها و ایجاد نمایشگاه‌های عرضه مبیل نیز سبب رونق این صنعت در روستا شده است

هدف از اجرای طرح:

- توانمندسازی جوانان روستا، ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۳۵۰ واحد تولیدی مبلمان و منبت‌کاری
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۱۰۰۰ نفر به صورت مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس و مهاجرت برخی از روستاهای همجوار به روستا

استان بهمان

نام روستا: روستای کردآباد

شهرت روستا در کسب‌وکار: کارگاه تولید انواع پوشاک

معرفی روستا

روستای کردآباد در استان همدان، شهرستان کبودرآهنگ، بخش مرکزی واقع شده است که دارای ۲۳۴۷ نفر و ۷۰۱ خانوار می‌باشد. این روستا با جاذبه‌های طبیعی و تاریخی در دل دشت قرار گرفته است و قدمتی ۱۰۰۰ ساله دارد. از آثار تاریخی به‌جای مانده می‌توان حمام عمومی دوران صفوی و قلعه‌های تاریخی در این روستا را نام برد. روزگاری کشاورزی در این دشت رونق بسیاری داشت و مردم روستا اغلب به کشاورزی مشغول بودند. با توجه به این‌که سطح سفره‌های آب زیرزمینی به دلیل خشکسالی کاهش پیدا نمود، کشاورزی از رونق افتاد و مردم روستا بسیار در تنگنا قرار گرفتند و رفته‌رفته کسب‌وکارشان را از دست دادند. اما ذهن خلاق به کمک اهالی روستا آمد و روستاییان دوباره مشاغل جدیدی را خلق نمودند و کسب‌وکارشان به مرور زمان رونق گرفت که همین موضوع سبب شهرت روستا شد و روستای مواجه با معضل بیکاری به روستای بدون بیکار شهرت گرفت.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

از سال ۱۳۶۲ فعالیت سری‌دوزی به‌صورت خیلی محدود در روستا انجام می‌شده است و از آن‌جا که چند نفری از ساکنین روستا که به تهران مهاجرت نموده بودند و در بازار پوشاک فعالیت داشتند، بعضاً تولیدات محدود به سفارش آن‌ها انجام می‌شد و توسط آنان به فروش می‌رسید. این فعالیت تا سال ۱۳۹۵ به‌صورت محدود در بین برخی از روستاییان و آن‌هم به‌صورت سنتی ادامه داشت. بیشتر مردم روستا عمدتاً به مشاغل کشاورزی مشغول بودند. خشکسالی‌های پی‌درپی سبب شد که سطح آب‌های زیرزمینی کاهش پیدا کند. بنابراین به دلیل کم‌آبی، کشاورزی در روستا از رونق افتاد و به بیکاری مردم روستا منتج شد. تداوم خشکسالی سبب شد منابع درآمدی مردم کاهش و حتی به صفر برسد. دهیاری با کمک تعدادی از اهالی روستا که از قدیم‌الایام در بازار تهران در کار پوشاک بودند مذاکراتی را انجام دادند. در نتیجه پس از موافقت روستاییان و هماهنگی‌های لازم توسط دهیاری با خیرین، تسهیل‌گران

و هماهنگی بین سایر دستگاه‌ها و وزارتخانه‌های مختلف مانند کمیته امداد امام خمینی (ره)، وزارت صمت، وزارت کار و ... مقرر شد که کارگاه‌ها تولیدی پوشاک راه‌اندازی شوند. طرح ایجاد کارگاه‌های تولیدی، بافندگی، چاپ و ... به صورت خانگی، کارگاهی، صنعتی و نیمه‌صنعتی در روستای کردآباد با محوریت دهیاری و همکاری شورا و سایر نهادها تهیه و تدوین گردید. سپس با مشارکت خوب مردم روستا و اخذ تسهیلات، آموزش و توانمندسازی کارگاه‌ها یکی پس از دیگری شروع شد. با توجه به این‌که در حدود یک‌صد نفر از اهالی روستای مذکور از بنکداران انواع پوشاک در تهران بودند، لذا تولیدات مربوطه به‌صورت هدفمند تولید و به بازار عرضه می‌شد. البته کارگاه‌های جدید و تولید انواع پوشاک برای گروه‌های سنی مختلف زنانه و مردانه، با فناوری‌های و ماشین‌آلات جدید انجام گرفت. در حال حاضر در حدود ۳۷۰ واحد تولیدی پوشاک از نوع کارگاه‌های خانگی، خانوادگی، نیمه‌صنعتی و صنعتی در خوشه کسب‌وکارهای تولید پوشاک کردآباد فعال هستند. هم‌اکنون روستای کردآباد به‌عنوان قطب تولید پوشاک روستایی کشور مطرح شده است. دهیاری با تسهیل‌گری و محوریت هماهنگی با سایر دستگاه‌ها

و جلب مشارکت جامعه روستایی بستر لازم را به منظور تغییر الگوی ایجاد کسب و کارهای کشاورزی به صنایع کوچک و ایجاد اشتغال پایدار ایفای نقش نمود. مردم روستا نیز با هوشمندی و اعتماد به دهیاری مشارکت فعال داشتند و با فراگیری مهارت‌های لازم و شرکت در کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی، اقدام به فعالیت در کارگاه‌های طراحی، تولیدی بزرگ و کوچک‌مقیاس، خانگی و ... نمودند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری
- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۳۷۰ واحد تولیدی پوشاک در روستا
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۱۰۰۰ نفر به صورت مستقیم و ۳۰۰۰ نفر به صورت غیرمستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس

استان بهمان

نام روستا: روستای لتگا

شهرت روستا در کسب و کار: کارگاه جوراب بافی

معرفی روستا

روستای لتگا در استان همدان، شهرستان کبودرآهنگ، بخش مرکزی واقع شده است که دارای ۱۸۸۴ نفر و ۵۵۴ خانوار می‌باشد. این روستا به لحاظ موقعیت جغرافیایی در دشت قرار گرفته است. لتگا در اصطلاح محلی به جایی گفته می‌شود که محل تلاقی با چند رودخانه است که جریان آب کندتر می‌شود و آب رودخانه پراکندگی بیشتری دارد. دو رودخانه قره‌چای و سمند رود در این روستا جاری هستند و در حدود ۱۵۰۰ هکتار زمین حاصلخیز دارد. شغل اصلی اهالی روستا به صورت سنتی دامداری و کشاورزی است. آثار تاریخی از قدیم مانند دیوان‌خانه نیز در این روستا است که متأسفانه در دو دهه اخیر به دلیل بی‌توجهی تخریب شده است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

در سال ۱۳۵۰ چند نفر از روستاییان به تهران رفتند و در کارگاه‌های جوراب‌بافی مشغول به کار شدند. پس از چند سال که مهارت‌های لازم را کسب نمودند مجدداً به روستا برگشتند و کارگاه جوراب‌بافی را در روستا راه‌اندازی نمودند.

برخی از جوانان در این کارگاه به کارگیری شدند. پس از گذراندن آموزش و کسب مهارت لازم اقدام به ایجاد کارگاه‌های جدید نمودند. این فرآیند به همین منوال ادامه داشت و رفته‌رفته جوانان روستا کارگاه‌های جدیدی را راه‌اندازی نمودند.

در یکی دو دهه اخیر این صنعت در روستا اندکی با رکود مواجه شد ولی پس از مدتی کارگاه‌ها پر رونق شدند و کارگاه‌های بیشتری در روستا شکل گرفتند. اکثر کارگاه‌ها تا این مقطع کوچک بودند. با شکل‌گیری نهاد مدیریت محلی این صنعت نیز توسعه یافت که با افزایش تقاضا ۲۰ کارگاه بزرگ‌تر با تجهیزات پیشرفته‌تر شکل گرفتند که هر کدام ۱۰ الی ۱۵ نفر را به کارگیری نموده‌اند و حجم تولید بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند. در حال حاضر در حدود ۲۵۰ کارگاه کوچک و بزرگ به صورت تخصصی به جوراب‌بافی مشغول می‌باشند. بازار محصولات انواع

جوراب بیشتر شهرهای مشهد، تهران، همدان و ... است. مدیریت روستایی با ایجاد زیرساخت‌های روستا و با ترغیب و تشویق ساکنان روستا و کمک در راه‌اندازی کارگاه‌های جدید نقش تسهیل‌گری داشته است. دهیاری با توجه به رونق این صنعت اقدام به تشکیل تعاونی جوراب‌بافان با عضویت و مشارکت صاحبان کارگاه‌ها نموده است که این تعاونی نقش حمایتی اعضا را دارد و در مدیریت، پشتیبانی، آموزش، بازاریابی و ... ایفای نقش خواهد نمود.

با شکل‌گیری این صنعت به‌طور مستقیم ۴۰۰ نفر مشغول به کار در کارگاه‌های مربوطه شده‌اند. برخی از اهالی نیز در کسب‌وکارهای مرتبط با این صنعت مشغول به کار می‌باشند. با توسعه این صنعت در حدود ۱۰ خانوار مهاجرت معکوس داشته‌اند. البته برخی از ساکنان روستا نیز به شغل دامداری به‌صورت سنتی و برخی به شکل صنعتی مشغول هستند. بنابراین در این روستا جامعه فعال روستایی همه دارای شغل می‌باشند.

هدف از اجرای طرح:

- ایجاد اشتغال و جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد پایدار برای مردم و دهیاری

- توسعه اجتماعی و اقتصادی روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستا و دهیاری و روستاهای همجوار
- ایجاد ۲۵۰ کارگاه جوراب‌بافی در روستا
- ایجاد اشتغال برای اهالی در حدود ۴۰۰ نفر به صورت مستقیم
- توسعه اقتصادی و اجتماعی روستا
- مهاجرت معکوس

استان یزد

نام روستا: روستای احمدآباد مشیر

شهرت روستا در کسب‌وکار: کشاورزی و صنایع وابسته (تغییر الگوی کشت)
محصولات گلخانه‌ای

معرفی روستا

روستای احمدآباد مشیر در استان یزد، شهرستان یزد، بخش مرکزی، دهستان فهرج واقع شده است که دارای جمعیت ۳۰۰۰ نفر و ۷۰۱ خانوار می‌باشد. این روستا جزء روستاهای قدیمی با قدمت ۷۵۰ ساله است که به اعتقاد بسیاری از ساکنین شخصی بنام احمدخان کاتب ملقب به ملباشی برای این‌که در دشت حاصلخیز کشاورزی کند، وارد منطقه شد. پس از مدتی قلعه‌ای را ساختند و بسیاری از افراد که به کشاورزی مشغول بودند، در این قلعه زندگی می‌کردند. بعد از چند سالی منطقه دچار خشکسالی شد و لذا قلعه نیز خالی از سکنه شد و مردم به شهر یزد کوچ نمودند.

در حدود ۲۵۰ سال پیش شخص دیگری به نام مشیرالممالک وارد منطقه شد و منطقه را آباد نمود و روستا شکل گرفت. نام روستا نیز برگرفته از نام‌های این اشخاص می‌باشد. قنات نیز در همان زمان احداث شد که

بیشتر آب آن مصرف کشاورزی بوده است و از آن زمان تا حدوداً ۲۰ سال پیش کشاورزی به شکل سنتی انجام می‌گرفته است.

پیشینه و فرآیند شکل‌گیری کسب‌وکار در روستا

با توجه به ظرفیت‌های روستا و پیشینه تاریخی آن و همچنین مبنای ایجاد روستا که کشاورزی بوده است، بنابراین کشاورزی از دیرباز مورد توجه ساکنین روستا بوده است. تا دو دهه اخیر کشاورزی در این روستا به شکل سنتی انجام می‌شد، تا این‌که یک نفر از اهالی با ابتکار عمل با سازه‌های چوبی یک گلخانه ایجاد نمود. این حرکت سبب شد که سایر روستاییان بر اساس دانش و مهارت فردی که تجربه موفق‌تری بود یکی پس از دیگری این روش را جایگزین روش سنتی نمایند.

اما این حرکت خیلی به کندی پیش می‌رفت تا این‌که در سال‌های اخیر با آموزش و توانمندسازی ساکنین روستا احداث گلخانه‌های کاشت گوجه‌فرنگی، خیار (معمولی و خاردار)، بامیه، انواع فلفل و ... شدت بیشتری گرفت و در حال حاضر در این روستا با توسعه صنعت بسته‌بندی، سردخانه، فروشگاه عرضه محصولات، باسکول، کارگاه سبده‌سازی و ... در حدود ۴۰ گلخانه با سطح زیر کشت در حدود ۱۱۰ هکتار فعال می‌باشند.

یکی از ویژگی‌های گلخانه‌های این روستا نوع و طرح ساخت سازه‌های گلخانه‌ای است که در سطح استان و استان‌های همجوار، روستا را به عنوان قطب کشاورزی گلخانه‌ای معرفی نموده است. بازاریابی به روش سنتی و با واسطه‌ها و ... انجام می‌گیرد و در حدود ۹۰ درصد محصولات به کشورهای خارجی مانند روسیه صادر می‌شود.

دهیاری و شورا نقش حمایتی و هدایتی را داشته است و در ایجاد زیرساخت‌ها همچنین آموزش، توانمندسازی و اخذ تسهیلات ارزان قیمت و اخیراً در بازاریابی و ایجاد نهادهای مردمی مانند شورای قنات و ... همکاری و تعامل خوبی با ساکنین روستا داشته است.

هدف از اجرای طرح:

- توسعه کشاورزی مبتنی بر دانش و مهارت به منظور بالا بردن تولیدات و ظرفیت اشتغال
- جلوگیری از مهاجرت روستاییان
- ایجاد درآمد برای روستاییان
- تغییر الگوی کشت متناسب با ظرفیت‌های روستا

دستاورد و نتایج حاصل از اجرای طرح:

- ایجاد درآمد پایدار برای روستاییان
- مهاجرت معکوس در روستا در حدود ۷۰ خانوار
- فراهم نمودن بستر اشتغال برای کل اهالی روستا در حدود ۱۷۰۰ نفر

فصل چهارم

راهکارهایی برای کارآفرینی
و اشتغال‌زایی روستایی

مقدمه

کارآفرینی و اشتغال‌زایی نوین در اقتصاد رقابتی و مبتنی بر بازار امروزه دارای نقش کلیدی است. به عبارت دیگر در یک اقتصاد پویا، ایده‌ها، محصولات و خدمات همواره در حال تغییر می‌باشند و در این میان کارآفرین و فرد نوآور و خلاق است که الگویی برای مقابله و سازگاری با شرایط جدید را به ارمغان می‌آورد. از این‌رو در یک گسترده وسیع، تمام عناصر فعال در صحنه اقتصاد (مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان، سرمایه‌گذاران) باید به کارآفرینی بپردازند و به سهم خود کارآفرین باشند.

آنچه در این رابطه اهمیت دارد این است که علیرغم اهمیت روزافزون این پدیده و نقش فزاینده آن در اقتصاد جهانی کمتر به این موضوع در روستاها پرداخته می‌شود. وضعیت اقتصادی روستاهای کشور که در دوران نه‌چندان دور از خودکفایی قابل توجهی برخوردار بوده‌اند بیش از پیش ما را نیازمند یافتن زمینه‌های پیشرو در صحنه اقتصادی، ایجاد اشتغال‌های نوین و کارآفرینی می‌کند.

اهم موضوعات قابل تحقیق در کارآفرینی و اشتغال روستایی با محوریت دهیار:

برای ایجاد زمینه‌های کارآفرینی و اشتغال روستایی در دهیاری‌ها قبل از هر چیز می‌بایست جنبه و موضوعات مختلف در کارآفرینی و اشتغال روستایی مورد بررسی و تحقیق قرار گیرد. جنبه‌های اقتصادی کسب‌وکار، ویژگی‌های روان‌شناختی و فردی، عوامل اجتماعی و نقش دولت، آموزش کارآفرینی، نقش شرکت‌های کوچک، نقش استراتژی و عوامل سازمانی، تکنولوژی اطلاعات موارد کاربردی هستند که در ذیل به آن‌ها می‌پردازیم:

۱- جنبه‌های اقتصادی کسب‌وکار:

- بررسی علل و عوامل عدم موفقیت دهیاران در ایجاد کسب‌وکارهای جدید؛
- مطالعه و بررسی فرآیند ایجاد کسب‌وکار توسط دهیاران و ارائه الگوی رفتاری آنان در صنایع روستایی مختلف؛

- بررسی شیوه‌های تأمین مالی برای حمایت از کارآفرینان روستایی؛
- نقش دهیاران در رشد و توسعه اقتصادی روستا از دیدگاه تئوری‌های اقتصاد؛
- روبه‌ها و روش‌های مالی در مؤسسات کارآفرینی روستایی؛
- نقش کارآفرینی در احیای صنایع دستی رو به زوال؛
- نقش کارآفرینی و اشتغال‌زایی (به‌ویژه جوانان روستایی)؛
- بررسی رابطه بین ارزش‌ها و قوانین اسلامی و اشاعه فرهنگ کارآفرینی و مؤسسات خیریه؛
- بوم‌شناختی روستایی و کارآفرینی؛
- جهانی‌شدن (Globalization) و کارآفرینی؛
- کارآفرینی در بخش کشاورزی؛
- کارآفرینی در بخش صنایع تبدیلی روستایی.

۲- ویژگی‌های روان‌شناختی و فردی:

- شناسایی دهیاران موفق و ارائه الگوی موفق آن‌ها در بخش صنعت و کشاورزی روستایی (حمایت از طرح‌های برتر روستایی)؛
- بررسی ویژگی‌های شخصیتی (Traits) و روانشناسی کارآفرینان فردی در روستا (Entrepreneurs)؛
- بررسی متغیرهای تسهیل‌کننده و نیازهای مختلف دهیاران در صنایع روستایی؛
- مطالعه مقایسه‌ای و تطبیقی بین ویژگی‌های مدیران روستایی ایران با سایر کشورها؛
- مطالعه در خصوص ویژگی‌ها و انگیزه‌های کارآفرینان زن روستایی؛
- اخلاق کارآفرینی (Entrepreneurship ethics)؛
- عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری توسط کارآفرینان روستایی؛
- مطالعه مقایسه‌ای و تطبیقی بین ویژگی‌های کارآفرینان روستایی در صنایع تبدیلی روستایی ایران.

۳- عوامل اجتماعی و نقش دولت:

- بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی کارآفرینان روستایی؛
- بررسی نقش سیاست‌های حمایتی دولت در توسعه صنایع روستایی؛
- نقش دولت در ایجاد مراکز آموزش و ترویج کارآفرینی روستایی؛
- نقش رسانه‌های گروهی در ترویج کارآفرینی در جامعه روستایی؛
- ارائه الگوی شبکه کارآفرینی و ارائه آن در روستا؛
- موانع کارآفرینی روستایی در کشور؛
- ارتباط قانون کار و مقررات مربوطه با فرهنگ کارآفرینی در جامعه روستایی ایران؛
- بررسی عوامل جامعه‌شناختی در کارآفرینی روستایی.

۴- آموزش کارآفرینی:

- طراحی دوره‌های آموزشی در سطوح مختلف برای دهیاران و کارآفرینان روستایی؛
- ارائه راهکارهای اجرایی آموزش کارآفرینی روستایی.

۵- بررسی نقش شرکت‌های کوچک و تعاونی‌های دهیاری‌ها:

- نقش شرکت‌های کوچک و تعاونی‌های روستایی در توسعه اقتصاد روستایی؛
- بررسی و ارزیابی پروژه‌ها و فرصت‌های کارآفرینی روستایی؛
- ساختار سرمایه در مؤسسات کوچک و کارآفرین؛
- مدیریت استراتژیک در مؤسسات کوچک و نقش کارآفرین روستایی در تدوین استراتژی؛
- بررسی زمینه‌های کارآفرینی روستایی در صنایع کوچک ایران.

۶- نقش استراتژی و عوامل سازمانی:

- نقش تیم مدیریت در کارآفرینی (سازمانی)؛

- اثربخشی در مؤسسات کارآفرین روستایی و مقایسه با مؤسسات غیر کارآفرین؛
- ارتباط بین بازاریابی و کارآفرینی روستایی؛
- دورنمای کارآفرینی روستایی در قرن ۲۱ و پیامدهای آن برای ایران؛
- توسعه ساختارهای زیربنایی کارآفرینی روستایی؛
- نقش ساختار و استراتژی در مؤسسات کارآفرینی روستایی؛
- ایجاد تیم‌های کارآفرینی روستایی جهت رشد مؤسسه؛
- چالش‌های مؤسسات دارای رشد سریع و کارآفرینانه؛
- تبیین مدل مدیریت منابع انسانی مبتنی بر پرورش کارآفرین روستایی.

۷- تکنولوژی اطلاعات:

- نقش تکنولوژی اطلاعات و اینترنت در توسعه فرصت‌های کارآفرینی؛
- فرایند انتقال تکنولوژی و فرایند نوآوری در شرکت‌های کارآفرین؛
- بررسی استفاده از تکنولوژی اطلاعات در کارآفرینی در ایران؛
- طراحی سیستم اطلاعات کارآفرینی در صنعت و خدمات؛
- طراحی سیستم‌های پاداش و حقوق و دستمزد مبتنی بر الزامات کارآفرینی.

پیشنهادات راهبردی و نکات کلیدی در توسعه اشتغال پایدار و کارآفرینی روستایی

با تحلیل مفاهیم پایه، تجربیات کشورهای پیشرو و همچنین تجارب دهیاری‌های کشور در توسعه اشتغال و کارآفرینی و بررسی‌های انجام شده، می‌توان به نکات کلیدی و اساسی زیر دست یافت:

۱. بدون وجود یک راهبرد کلان توسعه و توسعه اقتصادی مشخص، نمی‌توان توفیق چندانی در توسعه کارآفرینی و اشتغال در روستاها به دست آورد. بنابراین باید تمرکززدایی یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین سیاست‌های کلان توسعه کشور باشد.

۲. راهبرد توسعه اقتصادی کشور باید به‌خوبی جایگاه روستاها و رویکرد توسعه روستایی مطلوب را مشخص کند و برای آن ارزش و اهمیت کافی قایل شود، برای مثال نمی‌توان با انتخاب یک راهبرد صنعتی شدن (همچون کشور ما که توسط وزارت صنایع و معادن معرفی شده است) به توسعه روستایی و کشاورزی دست یافت.
۳. توسعه روستایی معادل توسعه کشاورزی نیست. توسعه کشاورزی باید به عنوان زیرمجموعه توسعه روستایی تلقی شود. به علاوه کشور نباید تنها بر توسعه کارآفرینی و اشتغال در کشاورزی متمرکز شود چون نمی‌توان انتظار داشت که توسعه کشاورزی به توسعه روستایی منتهی شود.
۴. بهترین راهبرد توسعه روستایی، ترکیبی از رویکرد ساختارهای سلسله‌مراتبی پایدار و بهره‌برداری بیشینه از زمین و منابع طبیعی نیست. جالب است که بدانیم بسیاری از کشورهای پیشرفته (همچون آلمان) به کنترل و محدودسازی کشاورزی و استفاده از جنگل‌ها و مراتع خود پرداخته‌اند و بیشتر مایل هستند این‌گونه مواد و محصولات موردنیاز خود را از دیگر کشورها تأمین کنند تا محیط‌زیستشان سالم باقی بماند. پس در توسعه کارآفرینی و اشتغال روستایی می‌بایست به این نکته مهم زیست‌محیطی توجه نمود.
۵. توسعه روستایی تنها از طریق توسعه زیرساخت‌های عمرانی و ارائه خدمات اجتماعی محقق نمی‌شود بلکه نیازمند اشتغال‌زایی درآمدزا برای روستاییان و تسریع توسعه فرهنگی آنان (در مقابل جذابیت‌های فرهنگی اجتماعی شهرها) است.
۶. ساماندهی ساختار سلسله‌مراتب سکونتگاه‌های کشور بسیار ضروری است. باید روستاهای مرکزی‌تر بزرگ‌تر و دارای امکانات بیشتر، روستاهای کوچک‌تر و پراکنده اطراف خود را پوشش دهند و این روستاها از طریق شهرک‌ها یا شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ و در نهایت کلانشهرها ارتباط یابند. ممکن است در این فرآیند بسیاری از مناطق دورافتاده‌تر یا غیرقابل دسترس که طبق روند موجود در حال تخلیه و نابودی هستند، نیز از چرخه خارج و ساکنان آن‌ها به

دیگر روستاها یا مناطق جدید کوچ داده شوند.

۷. باید با ارایه خدمات اجتماعی و اقتصادی مناسب در نقاط واسطه همچون روستاهای مرکزی، شهرک‌ها و شهرهای کوچک، از مهاجرت مستقیم روستاییان به شهرهای بزرگ جلوگیری کرد. به علاوه وجود نقاط ملی باعث می‌شود که بسیاری از روستاییان علاوه بر حفظ کار خود در روستا از زندگی شهری نیز برخوردار و حتی دارای کسب‌وکار جدیدی در آن نقطه واسطه در کنار شغل روستایی خود شوند که این موضوع زمینه افزایش درآمد و رفاه آنان را فراهم می‌سازد.

۸. نباید تنها توسعه روستایی و توسعه کارآفرینی روستایی را در بافت خود روستا تصور کرد، بلکه باید به آن به صورت ملی نگاه شود. به همین دلیل از مهم‌ترین راهکارهای توسعه کارآفرینی و اشتغال‌زایی در مناطق روستایی می‌توان به ایجاد شهرک‌های کسب‌وکاری اشاره کرد. این شهرک‌ها با ایجاد فضای مناسب برای رشد کسب‌وکارها و کارآفرینی باعث رشد شرکت‌ها و بنگاه‌های روستایی می‌شوند.

۹. در اکثر کشورهای جهان، نسبت جمعیت روستایی به جمعیت کل کشور در حال کاهش است به طوری که در اغلب کشورهای پیشرفته این مقدار زیر ۱۰ درصد است. جدای از مسائل مربوط به روند رشد طبیعی شهرنشینی در تمام جهان، علت اصلی این کاهش، محدود بودن ظرفیت تولید مناطق روستایی (بخصوص در حوزه‌های مربوط به کشاورزی) است. با صنعتی شدن و علمی شدن کشاورزی در کشورها، بهره‌وری منابع تولید روستایی نیز افزایش می‌یابد و در نتیجه (در درازمدت) نیازمند نیروی انسانی کمتری است. این روند خودبه‌خود باعث افزایش بیکاری و کاهش درآمد روستاییان دارای زمین و امکانات کمتر می‌شود. به همین دلیل یکی از راهبردهای اصلی اشتغال‌زایی و کارآفرینی در مناطق روستایی، حرکت به سمت صنایع و فعالیت‌های غیرکشاورزی است. این‌گونه کسب‌وکارها در چند حوزه اساسی صنایع تبدیلی، صنایع فرهنگی، خدمات و امور دولتی قرار می‌گیرند.

۱۰. صنایع تبدیلی از جمله مهم‌ترین زمینه‌های توسعه کشاورزی،

توسعه روستایی و توسعه اشتغال‌زایی در روستاها است. وظیفه اصلی این صنایع، فراوری محصولات کشاورزی و دامی روستا و تبدیل آن‌ها به کالاهایی نهایی‌تر و با ارزش‌تر است که اغلب در صنایع و کارخانه‌های شهری انجام می‌شود. انجام این فعالیت‌ها در روستاها یا نواحی اطراف روستاها باعث خلق ارزش‌افزوده بیشتر در این مناطق و تحریک تولید می‌شود. به علاوه کیفیت و دوام در کنار آن محصولات نیز افزایش می‌یابد و قدمی روبه جلو در راستای تحکیم امنیت غذایی کشور برداشته می‌شود.

۱۱. هنجارهای فرهنگی از جمله ظرفیت‌های ریشه‌دار در مناطق روستایی هستند و به جرأت می‌توان گفت این تجارب بیشتر بر صنایع‌دستی متمرکزند. از آنجایی که روستاییان به صورت نسبی وقت آزاد زیادی (بخصوص به صورت فصلی) در اختیار دارند، اغلب در زمینه‌ای از این‌گونه صنایع وارد می‌شوند. مواد اولیه موردنیاز صنایع‌دستی، به وفور در مناطق روستایی موجود است، ضمن آنکه نیازمند دانش فوق‌العاده یا فناوری سطح بالایی نیست. این صنایع، زمینه اشتغال مناسبی نیز برای زنان (به عنوان قشر عظیمی از جمعیت روستایی) محسوب می‌شود و از یک طرف، آنان را از فضای خانه دور نمی‌کند و از طرف دیگر، با شرایط جسمانی و روحی آنان سازگاری بیشتری دارد.

۱۲. صنعت گردشگری (توریسم) نیز از دیگر صنایع فرهنگی محسوب می‌شود که زمینه رشد فوق‌العاده‌ای در مناطق روستایی دارد. طبیعت زیبای مناطق روستایی همراه با جاذبه‌های سنتی، زمینه مورد علاقه گردشگران داخلی و خارجی محسوب می‌شود. توسعه این صنعت که با هزینه قابل توجهی همراه نیست، در حاشیه خود باعث توسعه کسب‌وکار خواهد شد.

۱۳. خدمات زمینه اشتغال‌زایی است که بخش در حال رشدی در اکثر کشورهای جهان محسوب می‌شود به‌گونه‌ای که بسیاری از اندیشمندان، اقتصاد نوین را اقتصاد خدماتی می‌نامند. بخش خدمات زمینه بسیار مستعدی برای اشتغال‌زایی دارد چون در یک اقتصاد روبه

رشد و پویا، نمی‌توان هیچ‌گونه محدودیتی برای توسعه خدمات در نظر گرفت. در کنار آن خدمات زمینه مناسبی برای خلاقیت و نوآوری افراد محسوب می‌شود. بخش عمده‌ای از کارآفرینی‌ها در حوزه خدمات اتفاق می‌افتد. خدمات اجتماعی، بهداشتی، فنی، آموزشی، تجارت، اقتصادی و مالی و ارتباطی از جمله مهم‌ترین زمینه‌های قابل توسعه و اشتغال‌زا در مناطق روستایی هستند. مشارکت دولت در این زمینه می‌تواند تسهیل‌کننده و تسریع‌کننده فرآیند توسعه خدمات در روستاها باشد.

۱۴. دولت می‌تواند با برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای طرح‌های مختلف برای ارائه خدمات دولتی در مناطق روستایی، زمینه اشتغال‌زایی و کارآفرینی فوق‌العاده‌ای را در روستاها ایجاد کند که حوزه آن بسیار گسترده است، از جمله امور اداری، اقتصادی، انتظامی، بیمه و تأمین اجتماعی، مراقبت از محیط‌زیست، حفظ و توسعه مراتع و جنگل‌ها. استخدام نیروهای کاری در این زمینه‌ها باید به صورت محلی انجام پذیرد و تا حد ممکن به بخش خصوصی واگذار شود. این امر از طرف دیگر، باعث کاهش حرکت و مهاجرت روستاییان به شهرها برای دریافت این‌گونه خدمات خواهد شد. تحقق دولت الکترونیکی در سطح روستاها، چشم‌اندازی مطلوب برای آینده است که اکثر کشورها در حال حرکت به سمت آن هستند.

۱۵. رویکرد خوشه‌ای به توسعه، نگرش جدیدی است که سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان توسعه در کشورهای مختلف به کار می‌گیرند. نگاه جامع و منسجم به مسائل و کل فضای مربوط به یک مقوله، مدیران را در اجرای برنامه‌های توسعه با موفقیت بیشتری همراه می‌سازد. توسعه روستاها بر مبنای توسعه خوشه‌های صنعتی، خوشه‌های فناوری و خوشه‌های دانش روستایی، راهکار مناسبی برای توسعه روستاها و توسعه کسب‌وکارهای روستایی است.

۱۶. اکثر کشورهای جهان به‌ویژه کشورهای پیشرفته در حال حرکت به سمت ایجاد جامعه دانش‌بنیان، جامعه یادگیرنده و جامعه اطلاعاتی هستند. جامعه دانش‌بنیان و جامعه یادگیرنده دو روی یک سکه

هستند که از مسیر تشکیل و تکامل یک جامعه اطلاعاتی می‌گذرند. اقتصادهای دانشی و اطلاعاتی نیازمند نیازها و مقدماتی هستند که اگر از آن‌ها غفلت شود اقشار روستایی از جمله آسیب‌پذیرترین گروه در آن خواهند بود.

۱۷. توسعه فناوری‌های مناسب و اشاعه آن‌ها در مناطق روستایی نقش بسزایی در توسعه کسب‌وکارها دارد. توسعه فناوری‌های زیستی و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی باعث افزایش توانمندی‌های نوآوران و کارآفرینان روستایی و شهری برای فعالیت در روستاها خواهد شد. اشتغال به این فناوری‌ها، موجی عظیم از فرصت‌های اشتغال را به مناطق روستایی سرازیر می‌کند.

۱۸. ادغام فناوری‌های سنتی موجود در مناطق روستایی کشور با فناوری‌های نوین و پیشرفته راهکار مناسبی برای پیشرفت و روزآمد شدن محصولات و کالاهای ساخت روستا است. بسیاری از محصولات سنتی را می‌توان با ابزارها و تجهیزات نوین تولید یا آن‌ها را با فناوری‌های جدید همراه کرد. این امر باعث بقای صنایع سنتی فعلی و در مواردی توسعه بازار روبه‌اضمحلال آنان خواهد شد.

۱۹. فرهنگ‌سازی از مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین امور است که باید برای توسعه روستاها و توسعه کارآفرینی در آن‌ها صورت گیرد. کارآفرینی نیازمند فرهنگ خاصی است که پرورش آن بسیار سخت و نیازمند تلاشی طولانی‌مدت است. توانایی درک تغییرات و کشف فرصت‌ها، مشارکت و مسؤلیت‌پذیری، مخاطره‌پذیری و مخاطره‌جویی، از عناصر اصلی سازنده این فرهنگ هستند و نمی‌توان تنها با انجام برنامه‌های کوتاه‌مدت و ضربتی به آن‌ها دست یافت. بهترین راهکارهای توسعه فرهنگ کارآفرینی در روستاها، ارتقای «سواد کارآفرینی» روستائینان از طریق برنامه‌های آموزشی و ترویجی مختلف است. این کتاب نیز در راستای تحقق همین مفهوم نگارش شده است.

۲۲. به نظر نمی‌رسد هیچ گروهی مستعدتر از فارغ‌التحصیلان روستازاده و دهیاران خلاق برای امر کارآفرینی روستایی باشد. ایجاد شرایطی مناسب برای فعالیت و جذب این افراد به فضاهای روستایی از

- مهم‌ترین مسائل پیش روی مدیران توسعه روستایی است.
۲۳. در راستای توسعه اشتغال پایدار و توسعه کارآفرینی کمک به ایجاد و توسعه تعاونی‌های روستایی و دهیاری‌ها و مشارکت در فرآیند تکامل و موفقیت آنان از مهم‌ترین اقدامات دولت‌ها محسوب می‌شود.
۲۴. ایجاد فضای مدیریت مشارکتی در روستاها و همراه کردن آنان در تصمیم‌گیری‌های صورت گرفته در مورد آنان از جمله مهم‌ترین سازوکارهای توسعه روستایی و بسط کارآفرینی است. روحیه مشارکت‌جویی در توسعه منطقه خود، از مهم‌ترین الزامات و محرک‌های کارآفرینی روستایی به شمار می‌آید که از طریق بسط مردم‌سالاری در سطح روستاها ناشی می‌شود. دهیاران و شوراهای مهم‌ترین سازوکارهای این امر هستند.
۲۵. ایجاد شهرک‌های کسب‌وکاری، ایجاد مراکز رشد روستایی و پارک‌های کارآفرینی، اعطای تسهیلات و امکانات به آنها، ارائه آموزش‌های کارآفرینی به دهیاران و روستاییان و همچنین به اشتراک گذاشتن تجارب کارآفرینی روستایی در نمایشگاه‌ها و همایش‌های ملی و منطقه‌ای و ... از جمله اقدامات مهم توسعه کسب‌وکارهای روستایی است.

- بختیاری، صادق و سالم، بهنام، ۱۳۸۴، سیاست‌های چین در زمینه بازار کار در فرایند آزادسازی ۱۷۲- بازرگانی، مجله اطلاعات سیاسی - اقتصادی، آذر و دی، ش. ۲۱۹ و ۲۲۰، صص. ۱۸۳
- بدری، سیدعلی، (۱۳۸۶)، نقش روابط تعاملی شوراهای اسلامی روستایی، دهیاران و مردم در توسعه پایدار روستایی، ماهنامه پژوهشی، آموزشی و ترویجی دهیاری‌ها، شماره ۲۱
- رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۳)، «مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران» نشر قومس، تهران.
- کریم زاده، حسین، محمد ولایی، رضا منافی آذر (۱۳۹۵) نقش تنوع‌بخشی به فعالیت‌ها در پایداری اقتصاد روستایی، مطالعه موردی: دهستان مرحمت‌آباد میانی، شهرستان میاندوآب، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال ششم / شماره مسلسل بیستم / تابستان ۱۳۹۵.
- مقیمی، سید محمد. کارآفرینی در سازمان‌های دولتی. تهران: انتشارات مرکز کارآفرینی دانشگاه تهران، ۱۳۸۵.
- Chen, M., 2006, The Way to Entrepreneurship: Female Entrepreneurs' Education and Work Experience In Jiaocheng County, Shanxi Province, The People's Republic Of China, PORTAL Journal of Multidisciplinary International Studies, Vol. 3, No. 2.
- Chow, G.C., 2010, Entrepreneurship Propelling Economic Changes in China, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Holt, David. Entrepreneurship: New Venture Creation. New Delhi: Prentice-Hall, 2002.
- Kuratko, Donald and Hodgetts, Richard. Entrepreneurship: A Contemporary Approach. Philadelphia: Harcourt College Publishers 2001.
- Stathopoulou, Sophia; Psaltopoulos, Demetrios & Skuras, Dimitris. Rural Entrepreneurship in Europe: A Research Framework and Agenda, International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research. Vol. 10, No. 6, Emerald Group Publishing Limited 2004.
- Steriu, V., and Otiman, P. 2013. National Strategic Sustainable Development of agro-food sector and rural areas in the period 2014-2020-2030. The national strategic areas, Romanian Academy Press. Bucharest.
- World Travel & Tourism Council (WTTC), (2013), Benchmarking Travel & Tourism in Turkey, how does Travel & Tourism compare to other sectors? Summary of Findings, November
- <http://mec.ut.ac.ir/mod/forum/discuss.php?d>
- <https://www.tahlilbazaar.com/>

* مرکز مطالعات راهبردی و آموزش شهری و روستایی

* معاونت امور دهیاری‌ها

کتاب حاضر می‌خواهد الگوها و نمونه‌های موفق روستاهایی را معرفی کند که با بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود و با شرایط آب و هوایی متنوع توانسته‌اند با اشتغال‌زایی و کارآفرینی میزان بیکاری را به پایین‌ترین حد ممکن برسانند و بسیاری از رسوم و سنت‌ها و تولیدات از یاد رفته روستایی را زنده نموده و یا با بکارگیری صنایع و ابداعات جدید زمینه تولید و اشتغال را در روستا فراهم کنند. این الگوها را می‌توان با محلی و بومی‌سازی به سایر روستاها تعمیم داد و به ترویج فرهنگ کارآفرینی و اشتغال‌زایی کمک کرد.

